

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2001-2002)

FOR BUDSJETTERMINEN 2002

Utgiftskapitler: 1700-1795, 2463

Inntektskapitler: 4700-4799

DET KONGELIGE
FORSVARSDÉPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2001-2002)

FOR BUDSJETTERMINEN 2002

Utgiftskapitler: 1700-1795, 2463

Inntektskapitler: 4700-4799

*Tilråding fra Forsvarsdepartementet av 21. september 2001,
godkjent i statsråd samme dag.*

*Del I
Innledende del*

1 Sammendrag

1.1 Sikkerhetspolitiske hovedtrekk

Omleggingen av Forsvaret må ses i lys av NATOs fundamentale rolle for europeisk sikkerhet og stabilitet, og de behov, krav og forpliktelser Norges NATO-medlemskap medfører. Sikkerhet og stabilitet i Europa, og dermed norske sikkerhetsinteresser, er fortsatt sterkt avhengig av NATO og de transatlantiske forbindelsene. Terroranslaget mot USA i september 2001 viser at alle allierte land er direkte berørt av trusler og angrep som rammer ett av dem. Sikkerhet må sees i bred sammenheng. Nye utfordringer vil prege det allierte samarbeidet i årene framover.

Norske bidrag til den løpende tilpasningen av NATO og til NATO-ledede operasjoner gir stor erfaring av betydning for evnen til nasjonalt forsvar i en allianseramme. Sikkerhetspolitisk samarbeid i Europa utvikles både i dybden og bredden. Norge må ta del i denne prosessen, som er av vesentlig betydning for norsk sikkerhet. Det er også viktig at Norge deltar aktivt i utviklingen av en europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik i regi av EU. Samtidig vil forskjellen i militære ressurser mellom Norge og Russland, foruten konsentrasjoner av betydelige militære styrker på Kola-halvøya, fortsatt prege norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Norge har forvaltningsansvar i store ressursrike havområder i nord. Det er derfor sentralt at Norge er i stand til å håndheve sine suverene rettigheter dersom disse skulle bli utfordret.

På denne bakgrunnen vil regjeringen i 2002 gi høy prioritet til NATO-samarbeidet. Dette innebærer at Norge aktivt deltar når alliansemedlemskapet krever det. Det medfører også at Norge aktivt må medvirke til å videreføre NATOs rolle for sikkerhet og stabilitet i Europa, at Norge bidrar til alliansens operasjoner med ressurser som alliansen samlet har behov for. En slik medvirkning vil også styrke evnen til forsvar av norsk territorium og norske sikkerhetsinteresser. Det må videre legges stor vekt på å opprettholde evne til å håndtere militære oppgaver i Norge og Norges nærområder.

1.2 Budsjettets hovedprofil – Mål og virkemidler

Fokus for Forsvarets virksomhet i perioden 2002-2005 skal være gjennomføringen av en grunnleggende omlegging (jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001)). Hovedmålsettingen er å få etablert en ny forsvarsstruktur som gir en

betydelig forbedring av den operative evne. Dette krever bl.a. en ny innretting og prioritering av Forsvarets investeringer. En forutsetning for å klare dette er at driftsutgiftene for Forsvaret reduseres med minimum 2 mrd. kroner sammenlignet med et alternativ uten omlegging. For at dette skal oppnås må blant annet følgende gjennomføres:

- Virksomheten ved organisasjonsenheter, garnisoner og strukturelementer som er vedtatt nedlagt, skal opphøre, og ny virksomhet skal være etablert.
- Antall årsverk skal reduseres med minimum 5000 i forhold til antallet i Forsvarets militære organisasjon (FMO) pr. 1. september 2000.
- Bygningsarealet skal reduseres betydelig. EBA og materiell som ikke skal benyttes i den nye strukturen, skal være utfaset og i størst mulig grad avhendet.

I 2002 vil derfor gjennomføringen av betydelige omleggingstiltak være hovedfokus for Forsvarets virksomhet. En betydelig omstrukturering og nedbemanning av den øverste forsvarsledelse vil utgjøre en helt sentral del av omleggingen. Det forberedes nedleggelse av Forsvarets overkommando, samlokalisering av departement og den nye Forsvarsstaben, og den derav følgende reduksjon i den samlede øverste forsvarsledelse med netto 50 %. En ny kommandostruktur skal etableres – med 40 % netto årsverksreduksjoner som et av resultatene, og det vil bli gjennomført betydelige endringer i forsvarsgrenenes struktur og organisering.

I tillegg til omleggingstiltakene skal aktivitet innen kjernevirksomheter opprettholdes. Forsvaret skal opprettholde den nødvendige kapasitet til:

- tilstedeværelse, etterretning og overvåkning, krisehåndtering, suverenitetshevdelse, evne til alliert forsvarssamarbeid – særskilt for å kunne møte større utfordringer mot norsk sikkerhet, samt evne til å kunne bidra til sikring av vitale samfunnsfunksjoner og -institusjoner.
- videreføring av det internasjonale engasjementet iht. politiske beslutninger.

Forsvaret skal også opprettholde den styrkeproduksjon som er nødvendig for å kunne etablere den fastsatte styrkestrukturen etter omleggingen, samt sørge for at tilstrekkelig personell med kritisk kompetanse forblir i Forsvaret. Et redusert personellkorps vil være en avgjørende faktor for å redusere Forsvarets driftsutgifter. Samtidig vil det satses betydelig på det gjenværende personellens kompetanse og motivasjon.

Stortinget sluttet seg ved behandlingen av langtidsplanen for Forsvaret til hovedmålene i St.prp. nr. 45 (2000-2001) – driftsinnsparinger på minimum 2 mrd. kroner pr. år og bemanningsreduksjoner på minimum 5000 årsverk. Stortinget vedtok imidlertid en større struktur enn det proposisjonen la opp til. Skal hovedmålene nås, må derfor ytterligere tiltak gjennomføres. Fordi Stortinget understreket at en slik måloppnåelse er av overordnet betydning, har regjeringen til hensikt å legge fram forslag til supplerende tiltak for Stortinget i en egen proposisjon neste vår, med sikte på at forslagene skal kunne behandles i løpet av vårsesjonen. Regjeringen ser meget alvorlig på de eksisterende ubalanser, og har som overordnet mål å sikre omleggingen av Forsvaret og samtidig sikre balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstilgang. De nevnte forslag til supplerende tiltak vil nettopp ha dette siktemål.

Forsvarsgrenene vil allerede i 2002 gjennomgå en rekke strukturelle endringer som følge av St.prp. nr. 45, jf. nærmere omtale i del III og de forsvarsgrensvise kapitlene.

En helt sentral del av omleggingen vil være å innrette og prioritere investeringene mot oppbygging og etablering av vedtatt struktur. Det er satt av 800 mill. kroner mer enn i 2001 til nasjonalfinansierte bygg- og anleggsprosjekter. Satsningen på IT-infrastruktur og styringsverktøy videreføres. Fokus ift. utviklingen av et helhetlig styringsystem vil være innføring av ett system for økonomistyring og effektivisering av fredsorganisasjonen. Arbeidet pågår for fullt gjennom programmet Golf. Satsingen på nye fregatter videreføres. Investeringer til Forsvarets innsatsstyrke (FIST) er også gitt høy prioritet innenfor tilgjengelige rammer.

Deltakelsen i KFOR vil i hovedsak videreføres. Denne operasjonen er et meget sentralt bidrag til arbeidet for å nå norske sikkerhetspolitiske mål,

ved å demonstrere Norges evne og vilje til å bidra til NATOs største pågående operasjon i en flernasjonal ramme, og derigjennom ved å bidra til å styrke NATO som organisasjon.

Forsvarets styrkeproduksjon, inkludert inntaket ved Forsvarets skoler, skal i 2002 skal ha som formål å videreutvikle den kompetanse som er nødvendig både for å kunne ivareta Forsvarets omlegging og for å kunne ivareta den styrkestruktur som Stortinget har vedtatt skal være på plass i 2005.

Virksomheten i Heimevernet preges av overgang til ny struktur. For HV vil derfor trening av befal og spesialister bli søkt prioritert i 2002. Det totale øvingsnivået vil bli midlertidig redusert for å gi rom for tiltak som er av avgjørende betydning for omleggingen.

1.3 Økonomiske rammer

Regjeringens budsjettforslag innebærer en forsvarsramme på 27 657 mill. kroner og en inntektsramme på 725 mill. kroner. I førstnevnte ramme er 1 242 mill. kroner avsatt til flernasjonale fredsoperasjoner.

Den reelle reduksjonen i forsvarsrammen er på 0,3 %. Reell reduksjon på drift uten flernasjonale fredsoperasjoner er på 0,1 %, materiellinvesteringer er reelt redusert med 3,2 %. EBA-investeringer er fokusert og prioritert ifm. omleggingen, og er av den grunn tilført midler både fra kap. 1792 Norske styrker i utlandet og fra kap. 1734 Heimevernet. EBA-investeringer er som følge av dette økt med hele 75,3 %. En slik fordeling av rammene viser klart den fokus som er lagt på omleggingen av Forsvaret.

Forsvarsbudsjettet eksklusiv tilskudd til norske styrker i utlandet er økt med 2,5 %. Tabellen nedenfor er i nominelle verdier.

Tabell 1.1 Hovedtabell (nominelle tall)

(i 1 000 kr)							
Post		Saldert budsj 2001	Pst	Forslag 2002	Pst	Endr 2001/2002	Endr i pst
post 01	Driftsutgifter	16 317 191	64,7	16 629 131	63,0	311 940	1,9
post 21	Spesielle driftsutgifter	547 390	2,2	600 539	2,3	53 149	9,7
post 43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000	0,1	20 000	0,1	0	0,0

Tabell 1.1 Hovedtabell (nominelle tall)

(i 1 000 kr)

Post	Saldert budsj 2001	Pst	Forslag 2002	Pst	Endr 2001/2002	Endr i pst
post 44 Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider nasjonalfinansiert andel -	110 510	0,4	147 000	0,6	36 490	33,0
post 45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold	6 269 568	24,9	6 266 846	23,7	- 2 722	0,0
post 47 Nybygg og nyanlegg	1 064 108	4,2	1 864 819	7,1	800 711	75,2
post 48 Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	270 000	1,1	270 443	1,0	443	0,2
post 50 Overføring Statens pensjonskasse	96 118	0,4	66 069	0,3	-30 049	-31,3
post 51 Driftstilskudd til Forsvarets Forskningsinstitutt	155 063	0,6	160 458	0,6	5 395	3,5
post 60 Tilskudd til kommuner	173	0,0	40 100	0,2	39 927	
post 70 Renter låneordning	8 500	0,0	8 500	0,0	0	0,0
post 71 Overføringer til andre	50 248	0,2	52 133	0,2	1 885	3,8
post 72 Overføringer til andre	780	0,0	995	0,0	215	27,6
post 73 Forskning og utvikling	7 500	0,0	7 500	0,0	0	0,0
post 74 Avgangsstimulerende tiltak	5 799	0,0		0,0	-5 799	-100,0
post 75 Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATO's investerings- program for sikkerhet	180 000	0,7	180 000	0,7	0	0,0
post 77 Norges tilskudd til NATO's driftsbudsjett	99 000	0,4	99 000	0,4	0	0,0
post 90 Lån til private	1 000	0,0	1 000	0,0	0	0,0
Forsvarsramme uten flernasjonale fredsoperasjoner	25 202 948	100,0	26 414 533	100,0	1 211 585	4,8
Drift	17 308 762	63,8	17 685 425	63,9	376 663	2,2
Investering	7 894 186	29,1	8 729 108	31,6	834 922	10,6
Flernasjonale fredsoperasjoner	1 922 000	7,1	1 242 385	4,5	- 679 615	-35,4
Total forsvarsramme	27 124 948	100,0	27 656 918	100,0	531 970	2,0

2 Sikkerhetspolitiske utviklingstrekk og hovedprioriteringer

2.1 Omlegging av Forsvaret

Forsvaret gjennomgår nå betydelige endringer på bakgrunn av behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Dette omfatter både Forsvarets struktur og ledelse. Regjeringen understreker betydningen av et moderne og fleksibelt forsvar, for å ivareta både rent nasjonale behov, alliert forsvarssamarbeid og internasjonal sikkerhet. Regjeringen legger vekt på at Norge skal kunne bidra til flernasjonale militære operasjoner utenlands, særlig operasjoner under NATO-ledelse, men også under ledelse av FN og eventuelt EU. Et moderne og fleksibelt forsvar medfører en nødvendig tilpasning til endrede rammebetingelser. Regjeringen anser dette å være i samsvar med en videreføring av et nasjonalt balansert forsvar, der totalforsvarskonseptet legges til grunn. Det er bred enighet om at norske styrkers medvirkning i flernasjonale fredsoperasjoner forbedrer Forsvarets evne til å operere effektivt sammen med allierte, noe som også er nødvendig for forsvaret av Norge.

Utviklingen av Forsvaret og Forsvarets virksomhet er basert på mål, konsept og oppgaver. Iflg. Innst. S. nr. 342 (2000-2001) slår stortingsflertallet fast at Forsvarets mål fremdeles skal være de mål som ble framlagt gjennom St.meld. nr. 22 (1997-98):

- militær tilstedeværelse og synlighet
- evne til å framskaffe og utveksle risikovurderinger og tidlige varsler
- evne til å håndtere episoder og kriser
- evne til å forsvare norsk land-, sjø- og luftterritorium mot militære angrep
- evne til militært samvirke med allierte og deltakelse i internasjonale styrkestrukturer og operasjoner
- forsvarsrelatert samarbeid med andre land innenfor internasjonale organisasjoner.

Forsvaret skal i dette lys også kunne bidra til:

- å forebygge og møte utfordringer mot norsk sikkerhet
- å ivareta norske rettigheter, interesser og forpliktelser
- å løse andre samfunnsviktige oppgaver på utvalgte områder.

Det legges til grunn at gjeldende forsvarskonsept skal hvile på:

- et nasjonalt, balansert og fleksibelt forsvar
- alliert, militært samvirke og internasjonalt forsvarssamarbeid
- totalforsvaret og annet sivilt-militært samarbeid
- verneplikt.

Regjeringen legger opp til at de styrker som skal utdannes og deployeres som del av flernasjonale fredsoperasjoner må inngå som en del av en helhetlig styrkestruktur.

Omleggingen av Forsvaret nå står overfor må sees på bakgrunn av den pågående omleggingen av NATO, som vil bli preget av terroranslaget mot USA i september. NATO-landene har erklært at det foreligger en artikkel 5-situasjon ift. Atlanterhavspakten, dersom anslaget kom utenfra. Medlemslandene har dermed åpnet for alliert støtte dersom USA anmoder alliansen om dette. Bekjempelse av internasjonal terrorisme er med dette satt øverst på NATOs dagsorden, og vil prege alliert samarbeid og virksomhet. Norge vil oppfylle sine allianseforpliktelser. Norge vil aktivt medvirke i bekjempelse av terrorisme, som også vil omfatte et bredt internasjonalt samarbeid som vil inkludere land utenfor alliansen. Norge vil delta sammen med allierte land i NATOs tiltak for å motvirke, hindre og bekjempe internasjonal terrorisme, som truer internasjonal fred og sikkerhet.

Tilpasningen av NATO er en aktiv prosess, som søker å sikre at alliansen forblir sentral for utviklingen innenfor det euro-atlantiske området. Denne utviklingen er ikke minst kjennetegnet av at gamle skillelinjer er erstattet av et samarbeid som stadig utvikles både i bredde og dybde med ikke-allierte. NATOs Partnerskap for fred (PfP-) prosess innebærer at partnerlandene blir trukket inn i et bredt samarbeid. De krav alliansen stiller til partnerland som deltar i denne prosessen har medvirket til å bygge ned og løse tidligere motsetninger, fremme en demokratisk utvikling, foruten sikre større åpenhet og tillit. Partnerland er med dette engasjert i en prosess som sikrer at endringene i Europa skjer innenfor rammen av sikkerhet og stabilitet for alle involverte land. Partnerlandene er gjennom PfP blitt gitt bedre innsikt i hvordan alliansen fungerer og hvordan de allierte samarbeider og enes om felles sikkerhetsspørsmål. PfP har lagt grunnlaget for at partnerland som ønsker det mer effektivt kan medvirke i NATO-ledede militære operasjoner, slik man kjenner dem fra Balkan.

2.2 Betydningen av NATO

De transatlantiske forbindelser er vitale for europeisk og norsk sikkerhet. Fortsatt amerikansk forsvars- og sikkerhetspolitisk medvirkning i Europa er en forutsetning for at endringsprosessen skal videreføres uten at europeisk sikkerhet og stabilitet trues. Gjensidighet har her fått økt betydning. Det er derfor vesentlig at de europeiske allierte aktivt støtter USA når dette er påkrevet. De NATO-ledede operasjonene på Balkan viser betydningen av at NATO også militært er engasjert for å motvirke at uro og konflikt i denne delen av Europa skal spres og medføre ustabilitet og usikkerhet i et større område.

Norges rolle som alliert må ikke minst sees i sammenheng med mulighetene for å motta effektive og nødvendige allierte forsterkninger ved behov. Dette er bl.a. avhengig av Norges troverdighet som alliert, både i hvilken grad Norge står ved sine forpliktelser som alliert, og i hvilken grad Norge engasjerer seg på linje med andre allierte i viktige allierte spørsmål og tiltak. NATOs evne til å forsterke utsatte områder er fremdeles i sterk grad knyttet til USAs militære kapasiteter og til hvordan NATO legger opp til bruk av slike gjennom sitt forsterkningskonsept og sine forsterkningsplaner. Det er vesentlig hvordan Norge opptrer som alliert, og i hvilket omfang Norge også militært kan bidra til allierte operasjoner og til alliert byrdefordeling. Norges troverdighet som alliert er i militær forstand i økende grad knyttet til i hvilken utstrekning Norge makter å følge opp NATOs militære moderniseringsprosess, slik den formuleres gjennom Defence Capabilities Initiative (DCI).

Denne moderniseringsprosessen er en viktig del av den generelle tilpasningen av NATO, og tar bl.a. sikte på at de allierte skal kunne operere effektivt sammen i alle typer operasjoner, enten det er tale om forsterkningsoperasjoner som ledd i kollektivt forsvar av medlemsland, eller NATO-ledede operasjoner på Balkan. Moderniseringsprosessen fokuserer de behov og utfordringer som senere tids erfaringer har avdekket. Siktemålet er at NATO skal fortsette å spille en vital rolle for europeisk sikkerhet og stabilitet også ved å tilpasse sine militære virkemidler. Norge være en aktiv deltaker i alliansen, bl.a. for å bidra til at NATO forblir en hjørnestein for norsk sikkerhet. Dette innebærer også at Norge aktivt blir en del av den militære moderniseringsprosessen.

Arbeidet med ny styrkestruktur er en viktig del av tilpasningen av alliansen. Den militære anbefalingen om konsept, prinsipper og retnings-

linjer for en slik struktur skal forelegges NATOs råd. Fra NATOs militære side legges det opp til at alliansen skal basere sin styrkestruktur på to hovedkategorier styrker: Såkalte «in-place»-styrker som er tiltenkt det territorielle forsvaret av det enkelte land, og en «pool» eller «brønn» av styrker som er deployerbare over større avstander, og som kan trekkes på etter behov. Innenfor begge kategorier vil det være styrker på ulike beredskapsnivåer. Det legges vekt på å etablere tilstrekkelige styrker med høy beredskap slik at alliansen kan svare raskt på utfordringer og kriser. NATO må også besitte tilstrekkelige styrker med lavere beredskap som kan benyttes for å rotere eller forsterke utplasserte styrker i en operasjon. I den nye strukturen vil styrkehovedkvarter på korpsnivå inngå. Disse vil være mobile, ha ulikt beredskapsnivå og skal kunne lede krisehåndteringsoperasjoner. Flernasjonale militære formasjoner framstår i enda sterkere grad enn før som en del av den nye styrkestrukturen, og enhver alliert som ønsker det vil ha rett til å være representert ved flernasjonale hovedkvarter. Iverksettelsen av ny kommandostruktur pågår fremdeles, og skal være gjennomført i løpet av våren 2003.

Terroranslaget mot USA i september viste hvor sårbare demokratiske samfunn er. Sivilbefolkning og det sivile samfunn er utsatt. Hittil har NATO gjennom flere år fokusert arbeidet med å etablere evne til beskyttelse, deteksjon og forebyggelse av spredning tilknyttet bruk av masseødeleggelsesvåpen og deres leveringsmidler. Det har vært arbeidet for å gjøre NATO i stand til bedre å beskytte sitt personell og utstyr og til å motvirke trussel om eller faktisk bruk av masseødeleggelsesvåpen. Etter terroranslaget vil alliert arbeid intensiveres også i forhold til bekjempelse av aksjoner mot sivile mål.

Terrorisme kan utføres ved hjelp av relativt enkle midler. Hittil har alliert oppmerksomhet vært rettet mot langtrekkende leveringsmidler og stridshoder, f.eks. kjemiske eller biologiske, med kapasitet til masseødeleggelse. Anslaget viser at også andre midler kan anvendes som masseødeleggelsesvåpen.

2.3 Utviklingen av europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik

Utviklingen av en europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik (ESDP) i EU-regi, i nær dialog mellom NATO og EU, er en viktig del av endringsprosessen i Europa og innenfor det euro-atlantiske området. En europeisk forsvarsidentitet konkretiseres og er i ferd med å få et operativt innhold,

samtidig som også EU-samarbeidet utvikles både i bredden og dybden. Utviklingen av ESDP, som bl.a. innebærer at EU skal kunne lede militære operasjoner gjennom å trekke på NATO-kapasiteter og -ressurser, påvirker Norges stilling innenfor europeisk sikkerhet og ivaretagelsen av norske sikkerhetsinteresser. Denne utviklingen har dessuten konsekvenser for NATO og alliert samarbeid, herunder forholdet mellom de nordamerikanske og europeiske allierte. Hovedparten av europeiske allierte er både NATO- og EU-medlemmer.

Utviklingen av samarbeidet mellom NATO og EU preges av forskjellige nasjonale posisjoner både innenfor NATO og EU, bl.a. knyttet til ikke-EU-lands deltakerrettigheter i forhold til ESDP, og hvilken grad av autonomi ESDP skal ha i forhold til NATO. Utviklingen av samarbeidet mellom NATO og EU vil forbli en kompleks prosess med behov for nye politiske avklaringer internt i EU og i NATO.

Utfordringen for Norge som ikke-medlem av EU blir å sikre tilstrekkelige muligheter for innflytelse og medvirkning i denne prosessen. Norge har tilbudt seg å delta med militære og sivile ressurser til en styrket europeisk evne til krisehåndtering gjennom ESDP, såfremt deltakerspørsmålet løses på en tilfredsstillende måte.

2.4 Nordområdene og forholdet til Russland

Foruten utvikling av evnen til å håndtere nasjonale militære oppgaver og opprettholde evnen til nasjonalt forsvar innenfor en allianseramme, og til å medvirke i militære operasjoner utenfor Norge, sikter omleggingen av Forsvaret mot å sikre evne til nærvær, suverenitetshevdelse, myndighetsutøvelse og overvåkning i nord. Forsvarets kapasiteter og utvikling må derfor også sees i lys av behovene for å kunne håndheve en effektiv ressursforvaltning.

Forholdet til Russland vil alltid stå sentralt for norsk sikkerhet. Også i årene framover må forholdet sees i lys av norsk NATO-medlemskap. Dagens Russland utgjør ingen trussel mot Norge. Russisk politikk preges imidlertid fortsatt av en viss indre spenning, og dette trekket forventes å vedvare. I overskuelig framtid vil forholdet mellom Russland og Norge være preget av det asymmetriske forholdet mellom en småstat og en stormakt. Forholdet er gradvis mer preget av partenes utnyttelse og forvaltning av naturressurser i nordområdene, og behovet for en koordinert oppreden. Etter møter mellom statsministrene Kasiarov og Stoltenberg høsten 2000, og mellom pre-

sident Putin og statsminister Stoltenberg forsommeren 2001, er samarbeidet kommet inn i en ny fase. Det praktiske samarbeidet mellom det norske forsvaret og de russiske regionale grensestyrkene videreføres. Samarbeidet omfatter oppgaver som grensekontroll, fiskerioppsyn og rednings-samarbeid. Det er enighet om å videreføre samarbeidet om felles øvelser med norske og russiske styrker, spesielt innenfor søk og redning. I denne sammenheng vurderer de to land nærmere hvordan et utvidet samarbeid om varsling og redning ved sivile og militære ulykker skal skje. Partene er enige om å etablere en bredt sammensatt arbeidsgruppe som skal vurdere slikt utvidet samarbeid og presentere anbefalinger overfor de to lands myndigheter.

Forsvarsdepartementets arbeid med støtte til omskolering av overtallige russiske offiserer startet formelt i mars 2000. I løpet av 2000 ble 104 tidligere russiske offiserer uteksaminert, og det planlegges at ytterligere 160 uteksamineres i 2001. Programmet vil videreføres inn i 2002, i første omgang med 85 studenter. Russland har omtalt dette prosjektet i svært positive ordelag.

Norge har etter folkeretten et forvaltningsansvar for utstrakte havområder som også er svært rike på naturressurser. Dette er områder hvor man fra norsk side må være i stand til å hevde sine suverene rettigheter dersom de skulle bli utfordret. Det er av stor betydning at Forsvaret prioriterer regelmessig tilstedeværelse i disse områdene, for å vise evne og vilje til suverenitetshevdelse, og for å føre kontroll og oppsyn med f.eks. fiskerivirksomhet.

Russland opprettholder sine interesser knyttet til Svalbard. Norsk svalbardpolitikk tar sikte på å føre en fast og konsekvent linje, der russiske interesser og interessene til de andre traktatpartene blir tatt hensyn til.

Russland har i den senere tid aktivt markert sine interesser i området, bl.a. ved at russiske oppsynsskip har patruljert i vernesonen. Evnen til å fremme norske sikkerhetsinteresser overfor Russland, og evnen til å finne ordninger som bidrar til en forsvarlig ressursforvaltning i nordområdene, må vurderes i et bredt perspektiv. Norges NATO-medlemskap, forholdet til EU, og rettigheter i tilknytning til ESDP vil også ha betydning for vårt forhold til Russland.

2.5 Forsvarspolitiske prioriteringer

Tre forhold vil være toneangivende i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk i årene framover. Norge vil opprettholde sitt fokus på nasjonalt for-

svar, slik at Forsvaret kan inngå i kollektivt forsvar av norsk territorium og norske interesser. Forsvaret må ha evne til å håndtere episoder og konflikter i Norge og Norges nærområder, og under større sikkerhetspolitiske kriser kunne operere sammen med allierte forsterkningsstyrker. Norge vil tilpasse sin forsvarspolitik også til de nye utfordringer NATO står overfor i forhold til bekjempelsen av terrorisme. Norge vil dessuten bidra aktivt til å bevare og utvikle alliansen, politisk og militært, slik at NATOs sentrale rolle for sikkerhet og stabilitet innenfor det euro-atlantiske område videreføres og videreutvikles. Norge vil på denne måten bidra til, og øve innflytelse på, utviklingen av den europeiske sikkerhetspolitiske struktur som i dag preges av at flere land enn før inkluderes i tettere samarbeid. Utvidet samarbeid og åpenhet medvirker vesentlig til forutsigbarhet, tillit og dermed stabilitet. Økt stabilitet og sikkerhet for flere land bedrer både Norges stilling og reduserer sannsynligheten for at norske sikkerhetsinteresser vil bli utfordret.

Betydningsfulle norske bidrag til alliansens kollektive sikkerhet og i operasjoner som faller utenfor artikkel 5-situasjoner, bidrar ikke bare til å styrke samholdet og det kollektive elementet i alliansen, men bygger også opp under alliertes vilje til å bistå Norge dersom krise eller konflikt skulle oppstå.

Utviklingen i Norges sikkerhetspolitiske omgivelser og bredden i de oppgavene som Forsvaret må være i stand til å løse, betyr at Forsvaret må omlegges i samsvar med anbefalingene i St.prp. nr. 45 (2000-2001) og Stortingets vedtak. Det vises her til at dagens Russland ikke utgjør en militær trussel mot Norge, at nye sikkerhetspolitiske utfordringer og risikoer er oppstått, og at muligheten for at Norge blir trukket inn i konflikter i den lavere delen av krisespekteret kan være i ferd med å øke. På denne bakgrunn bør et bredt anlagt angrep på norsk territorium etter regjeringens oppfatning ikke i samme grad som tidligere være dimensjonerende for utformingen av Forsvaret. Utfordringene Norge står overfor setter høyere krav til militære styrkers beredskap og treningsnivå, tilgjengelighet, mobilitet, utholdenhet og deployerbarhet over større avstander, foruten moderne utrustning. Det er avgjørende å ha tilgjengelig enheter som er tilstrekkelig trent og utstyrt til å kunne ivareta effektiv krisehåndtering. Dette enten episoder oppstår i Norge, i norske nærområder og, sammen med allierte og partnerland, innenfor det euro-atlantiske området.

Norge må disponere militære enheter som kan løse følgende oppgaver:

- militær tilstedeværelse i prioriterte områder
- etterretning og overvåking av norske interesseområder
- suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse
- krisehåndtering i norske områder
- forsvar av norske områder og tilrettelegging for å møte utfordringer mot norsk sikkerhet sammen med allierte
- sikring av vitale samfunnsfunksjoner
- internasjonalt engasjement
- annen samfunnsnyttig bruk av Forsvaret.

Den igangsatte omleggingen av Forsvaret har som formål å ivareta disse oppgavene, samtidig som den skal sikre et troverdig nasjonalt forsvar. Stortinget har lagt vekt på forsvar av norsk territorium og tilrettelegging for å møte større utfordringer mot norsk sikkerhet sammen med allierte. Det legges på denne bakgrunn opp til å utvikle og forbedre viktige kapasiteter, som del av den nye styrkestrukturen, slik at Forsvaret skal stå bedre rustet til å ivareta hele spekteret av oppgaver.

Olje- og gassleveranser fra norsk sokkel har strategisk betydning for andre stater. Norge dekker omtrent en fjerdedel av Vest-Europas gassbehov. Olje- og gassinstallasjonene er sårbare. Beskyttelse og sikring av disse anleggene representerer derfor en viktig og økende utfordring for Norge. Forsvaret har ressurser og nødvendig kompetanse til å håndtere begrensede anslag mot norske anlegg til sjøs. Behovet for beskyttelse og sikring av slike installasjoner må imidlertid vurderes i bred sammenheng. Dette er ytterligere aktualisert i lys av terroranslaget mot USA.

Regjeringen legger vekt på å opprettholde og utvikle en effektiv kystvakt. Kystvakten bidrar vesentlig til norsk håndtering av episoder og utfordringer mot norske interesser, og til håndhevelse av norsk jurisdiksjon i nordlige farvann. Resurser til Kystvakten vektlegges derfor av Forsvarsdepartementet. Det legges opp til å styrke Kystvaktens evne til tilstedeværelse og suverenitetshevdelse, bl.a. ved at et isforsterket helikopterbærende fartøy settes inn i operativ tjeneste i 2002.

Et av regjeringens svar på sentrale sikkerhetspolitiske utviklingstrekk er etableringen av styrker for flernasjonale fredsoperasjoner, som også skal inngå i det nasjonale forsvar i en krisesituasjon. Stortinget har gitt sin tilslutning til å opprette en innsatsstyrke for slike operasjoner. Forsvarets innsatsstyrke for operasjoner utenfor Norge må sikres tilstrekkelig deployerbarhet, mobilitet og reaksjonsevne. Det er regjeringens oppfatning at Norges sikkerhet best ivaretas gjen-

nom et forsvar som er mest mulig balansert i forhold til de oppgaver det skal løse og som derfor evner å fylle flere funksjoner. Særlig viktig er det å kunne bidra med styrker over hele spekteret av NATOs oppgaver, i samsvar med alliansens strategiske konsept. Alliansen forventer at alle allierte bidrar når NATO i fellesskap beslutter å engasjere seg i militære operasjoner.

For å framstå som en troverdig alliansepartner er det viktig at Norge kan bidra med ressurser som alliansen i dag mangler og har behov for. Det er derfor nødvendig at Norge fortsatt følger opp de krav som stilles iht. Defence Capabilities Initiative (DCI) i den allierte moderniseringsprosessen, og tilpasse Forsvaret til den nye allierte styrkestrukturen. Det forventes innad i alliansen at medlemslandene tilpasser sine nasjonale forsvarsplaner i samsvar med omforente DCI-prioriteringer. Flernasjonalt styrkesamarbeid står sentralt for å nå disse målene.

Norge må utvikle og anvende Forsvarets ressurser slik at man fra norsk side medvirker til å bevare NATO som en militær garantist for medlemslandenes sikkerhet. Dette innebærer at Norge, i henhold til allianseforpliktelsene, har påtatt seg å stille militære virkemidler til rådighet i forsvaret av allierte land og deres fundamentale sikkerhetsinteresser. I forsterkningssammenheng innebærer dette dessuten evne til å motta, støtte og samvirke med allierte styrker er vesentlig. Dette forutsetter at allierte enheter som er sannsynlige forsterkningsstyrker gis anledning til å trene i norsk terreng og klima. Alliansens forsterkningskonsept er i endring. Fra norsk side må man vise vilje og evne til å utnytte nye muligheter dette skaper for å sikre grunnlaget for et troverdig forsvar av Norge dersom den internasjonale situasjon skulle endre seg merkbart på lengre sikt.

Regjeringen legger opp til å videreføre en betydelig norsk deltakelse i flernasjonale militære operasjoner for 2002. Norge stiller et betydelig bidrag til den NATO-ledede styrken i Kosovo (KFOR). Det norske bidraget er meget viktig for å demonstrere Norges aktive deltakelse i NATO. Samtidig gir dette bidraget Forsvaret unik erfaring fra krevende flernasjonale fredsoperasjoner, som også styrker den nasjonale forsvarsevnen. I 2001 har nesten 1400 norsk personell tjenestegjort i KFOR, og Norge har i 2001 hatt et spesielt ansvar som ledernasjon for KFOR-hovedkvarteret. Hovedbidraget vil fortsatt bestå av en mekanisert infanteribataljon som har ansvaret for sikkerheten i en avgrenset del av Kosovo. Bataljonen har også mobil kapasitet til å understøtte KFORs prioriterte oppgaver i andre deler av Kosovo.

Regjeringen legger opp til at Norge fremdeles vil kunne påta seg enkelte andre oppdrag, slik Norge påtok seg et oppdrag i Makedonia i august 2001, for å bidra til NATOs operasjon som tilrettela for innsamling av våpen fra den albanske geriljaen.

Følgende retningslinjer er lagt til grunn for videreutvikling av forsvarssamarbeidet med både allierte og ikke-allierte, i første rekke partnerland:

- Samarbeidet bør særlig rettes mot de mest krevende aktiviteter knyttet til forsvar av eget territorium og flernasjonale fredsoperasjoner.
- Samarbeidet bør knyttes opp mot andre lands kapasiteter som kan være aktuelle som forsterkningsstyrker til Norge i en krise eller krigssituasjon.
- Samarbeidet bør rettes mot aktiviteter som gir størst uttelling ift. behovene i den samlede norske styrkestrukturen.
- Flernasjonale løsninger må i økende grad søkes etablert i forbindelse med forskning og utvikling, anskaffelser, drift og vedlikehold, strategisk transport, logistikkstøtte, kommando- og kontrollsystemer og operative enheter fra alle forsvarsgrener.

Norge deltar i NATOs reaksjonsstyrker med avdelinger fra alle forsvarsgrener. Norge har tilbudt militære ressurser til en styrket europeisk evne til krisehåndtering gjennom ESDP. Norske enheter er dessuten meldt til det nordiske styrkeregisteret NORDCAPS og til Multinational Standby High Readiness Brigade for United Nations Operations (SHIRBRIG). Sistnevnte er et internasjonalt brigadeforband bestående av styrkebidrag fra ti land. Hele eller deler av brigaden skal kunne innsettes i fredsbevarende operasjoner på kort varsel på vegne av FN for en periode på inntil seks måneder, inntil FN kan etablere en mer permanent operasjon. Norge overtok formannskapet for SHIRBRIG fra 1. juni 2001 for en periode på ett år og leder således styringsgruppen som styrkens samordningsorgan. Hovedutfordringer blir å utvikle bedre beslutningsmekanismer mellom styringsgruppen, FN og medlemslandene. Styrken bør omfatte flere bidragsytende land, og Norge bør også søke å utvikle styrkens evne til raskt, fleksibel og effektiv utplassering på FNs anmodning.

Etablering av flernasjonalt styrkesamarbeid, særlig innen den allierte ramme, vil kunne være et middel for å oppnå stordriftsfordeler, redusere driftsutgifter og bidra til å opprettholde styrkekomponenter som mange av statene ellers ikke ville hatt råd til. Regjeringen legger opp til å vur-

dere nærmere på hvilke områder Norge bør søke slike løsninger.

Å medvirke til å bevare NATO som militær garantist for norsk sikkerhet innebærer også at Norge må engasjere seg i utviklingen av en egen europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik (ESDP) i EU-regi. ESDP-framdriften påvirker bl.a. forholdet mellom de nordamerikanske og europeiske medlemmene av NATO. USAs fortsatte aktive politiske og militære engasjement i Europa er fundamental for norsk sikkerhet. USA har vært aktiv i å fremme åpningen av alliansen østover. Grunnlaget for de transatlantiske forbindelser gjennom NATO må oppdateres og tilpasses den positive utvikling i Europa som NATO har bidratt vesentlig til. De transatlantiske forbindelser er blitt styrket ved at NATO gjennom utvidelse har bidradd vesentlig til et mer stabilt og forutsigbart Europa. Denne prosessen har foregått side ved side med NATOs PfP-prosess. Norge må derfor aktivt delta i NATOs videre utvidelsesprosess. Norge må i denne sammenheng medvirke til å holde de transatlantiske forbindelser som ramme for sikring av forsvaret av Norge, slik de utvikles gjennom modernisering og utvidelse av NATO.

NATOs toppmøte i Praha høsten 2002 blir en viktig milepæl. Alliansens toppmøte i Brussel i juni 2001, hvor president Bush møtte de andre allierte stats-/regjeringssjefene for første gang, ga signal om at videre utvidelse av NATO vil bli besluttet i Praha. Alliansen vil vurdere nærmere hvilke land som skal inviteres. Norge legger vekt på at en invitasjon bør baseres på en helhetlig politisk og militærfaglig vurdering. I denne sammenheng er det vesentlig at Norge er engasjert i oppfølgingen av NATOs Membership Action Plan (MAP)-prosess for å bidra til å sikre at eventuelle nye allierte medlemsland i størst mulig grad er forberedt.

Gjennom MAP er ni partnerland identifisert som aspiranter eller kandidatland til NATO-medlemskap. Blant disse er de tre baltiske land Estland, Latvia og Litauen. Norge har i mange år engasjert seg i forsvarsrelatert støtte til og samarbeid med disse landene, og har påtatt seg ansvaret for flere materiell- og opplæringsprosjekter. Den overordnede flernasjonale støtten til oppbygging av egne baltiske militære styrker vil imidlertid fortsatt finne sted innenfor Baltic Security Assistance Group (BALTSEA), som samordner prosjekter fra flere støtteland. Norge vil ha formannskapet for BALTSEAs styringsgruppe i 2002. BALTSEAs arbeid blir i økende grad koblet til NATOs MAP- og PfP-prosesser, og har utviklet seg til å bli et forum der allierte kan supplere og

spesifisere de bidrag som blir gitt gjennom disse prosessene. Dette innebærer at etablering av nasjonale baltiske militære styrker, som også skal kunne delta i NATO-ledede operasjoner, skjer i henhold til mål og standarder gitt av NATO. Sverige og Finland deltar som ikke-allierte EU-medlemmer aktivt i ESDP. De to landene er også PfP-land, og er derfor i ferd med å tilpasse seg NATO-krav, -standarder, og -prosedyrer som legges til grunn for at partnerland effektivt skal kunne operere sammen med allierte land og andre partnerland, enten i NATO- eller EU-ledede operasjoner. Det nordiske forsvarssamarbeidet har foruten sin egenverdi også fått økt betydning som gjensidig bindeledd for Norge som NATO-land utenfor EU, og for Sverige og Finland som EU-land utenfor NATO. Den felles nordiske brigaden på Balkan har hatt stor betydning for dette samarbeidet, og videreføres i mer institusjonaliserte former gjennom NORDCAPS.

3 Hovedmål og prioriteringer

3.1 Regjeringens hovedmål

Regjeringens hovedmål for den økonomiske politikken er arbeid for alle, en rettferdig fordeling, å videreutvikle det norske velferdssamfunnet og å bidra til en bærekraftig utvikling.

For å nå disse målene legger Regjeringen vekt på å videreføre den økonomiske politikken basert på Solidaritetsalternativet, som sprang ut av arbeidet til Sysselsettingsutvalget. Gjennomføringen av Solidaritetsalternativet har gitt gode resultater, med økt sysselsetting og redusert arbeidsledighet.

I St.meld. nr. 29 (2000-2001) ble det fastlagt nye retningslinjer for den økonomiske politikken. Regjeringen så et behov for en robust handlingsregel for bruken av oljeinntektene. Som retningslinje for budsjettpolitikken legges følgende til grunn:

- Petroleumsinntektene fases gradvis inn i økonomien. Det legges til grunn en innfasing om lag i takt med forventet realavkastning av Petroleumsfondet.
- Det må legges stor vekt på å jevne ut svingninger i økonomien for å sikre god kapasitetsutnyttelse og lav arbeidsledighet.

Det ble samtidig sterkt understreket at hvordan oljeinntektene brukes er av vesentlig betydning for den langsiktige vekstevnen i norsk økonomi. I budsjettopplegget for 2002 legger Regjeringen

opp til økt bruk av oljeinntekter dels i form av reduksjon i skatte og avgiftsnivået og dels utbygging av statlig finansierte velferdsgoder.

3.2 Budjettets hovedprofil – Mål og virkemidler

Fokus for Forsvarets virksomhet i perioden 2002-2005 vil være gjennomføringen av en grunnleggende omlegging av Forsvaret (jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001)).

Hovedmålsettingen er å få etablert en ny forsvarsstruktur som gir en betydelig forbedring av den operative evne. Dette krever bl.a. en ny innretting og prioritering av Forsvarets investeringer.

En forutsetning for å få dette til er at nivået på driftsutgiftene for Forsvaret reduseres med minimum 2 mrd. kroner sammenlignet med et alternativ uten omlegging. For at dette skal oppnås må blant annet følgende gjennomføres:

- Organisasjonsenheter, garnisoner og strukturelementer som er vedtatt nedlagt, skal nedlegges. Nye organisasjonsenheter, garnisoner og strukturelementer skal opprettes.
- Antall årsverk skal reduseres med minimum 5000 i forhold til antallet i Forsvarets militære organisasjon (FMO) pr. 1. september 2000.
- Bygningsarealet skal reduseres betydelig. Eiendom, bygg og anlegg og materiell som ikke skal benyttes i den nye strukturen, skal være utfaset og i størst mulig grad avhendet.

Innen utløpet av omleggingsperioden skal dessuten samlede utgifter til personelldrift, EBA-drift og materielldrift reduseres til et maksimalnivå som skal defineres presist innen utgangen av 2001. Det skal også etableres måltall for personellreduksjoner i det som pr. 1. september 2000 var Forsvarets bygningstjeneste (FBT) og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI).

Omleggingen skal føre til en betydelig forbedring av Forsvarets operative evne. Denne er en funksjon av styrkenes reaksjonsevne, mobilitet, stridsevne og utholdenhet, og skal gjøre Forsvaret i stand til å reagere på egnet måte i forhold til en gitt situasjon. Den operative evne er avhengig av faktorer som øvelses- og treningsnivå, kvaliteten og kvantiteten på materiell og egnetheten til ledelselementene og kommando- og kontrollapparatet. Alle disse faktorene vil bli forbedret gjennom helheten av omleggingen slik denne er planlagt for perioden 2002-2005, blant annet gjennom opprettelsen av Forsvarets innsatsstyrke (FIST), jf. St.meld. nr. 38 (1998-99) og St.prp. nr. 45 (2001-2002).

I samsvar med Stortingets vedtak har omleggingen høyeste prioritet for Forsvaret i 2002. Hvilke deler av omleggingen som er planlagt gjennomført i budsjettåret 2002, skisseres under punkt 3.4.

I tillegg til å gjennomføre omleggingen av Forsvaret skal aktiviteter innen kjernevirksomheter opprettholdes. Forsvaret skal opprettholde den nødvendige kapasitet til:

- tilstedeværelse, etterretning og overvåkning, krisehåndtering, suverenitetshevdelse, evne til alliert forsvarssamarbeid – særskilt for å kunne møte større utfordringer mot norsk sikkerhet, samt til å kunne bidra til sikring av vitale samfunnsfunksjoner og -institusjoner.
- videreføring av det internasjonale engasjementet iht. politiske beslutninger.

Forsvaret skal også opprettholde den styrkeproduksjon som er nødvendig for å kunne etablere den fastsatte styrkestrukturen etter omleggingen, samt sørge for at tilstrekkelig personell med kritisk kompetanse forblir i Forsvaret. Virkemidlene for å oppnå dette kan deles inn i generelle og omleggingsspesifikke sådanne.

De viktigste generelle virkemidlene er budsjettildelingene og resultatoppfølgingen, samt styringen av Forsvaret etter et fastlagt styringskonsept.

I tillegg er det innført omleggingsspesifikke virkemidler for at Forsvaret skal kunne håndtere de ekstraordinære utfordringer omleggingen i seg selv innebærer. Det gjelder først og framst bruk av avgangsstimulerende tiltak, men også ekstraordinær delegering av fullmakter knyttet til gjennomføringen av omleggingsspesifikke tiltak.

Videre arbeides det med å iverksette endringer i organisasjon og styringsmekanismer som skal bidra til en mer kostnadseffektiv drift av Forsvaret, også på lengre sikt. Det gjelder først og framst endringer i ledelsesapparatet og innføring av horisontal samhandling mellom primærvirksomheter (styrkeproduksjon og operativ virksomhet) og støttevirksomheter (logistikk og EBA).

En av de største utfordringene knyttet til omleggingen av Forsvaret blir å håndtere avhendingen av store mengder overflødig materiell og EBA på en raskest og mest mulig kostnadseffektiv måte. For at dette skal kunne foregå i nødvendig tempo, vil underlagte nivåer og lokale sjefer delegeres betydelige fullmakter. Det er et mål at avhendingen særlig av materiell skal gi et positivt bidrag i forhold til driftsreduksjoner og salgsinntekter.

3.3 Økonomiske rammer

Regjeringens budsjettforslag innebærer en forsvarsramme på 27 657 mill. kroner og en inntektsramme på 725 mill. kroner. Innenfor førstnevnte ramme er 1 242 mill. kroner avsatt til flernasjonale fredsoperasjoner. I tråd med gjeldende praksis er budsjetterte inntekter innarbeidet i utgiftsrammen.

Den reelle reduksjonen i forsvarsrammen er på 0,3 %. Reell reduksjon på drift uten flernasjonale fredsoperasjoner er på 0,1 %, materiellinvesteringer er reelt redusert med 3,2 %. EBA-investeringer er fokusert og prioritert ifm. omleggingen, og er av den grunn tilført midler både fra kap. 1792 Norske styrker i utlandet og fra kap. 1734 Heimevernet. EBA-investeringer er som følge av dette økt med hele 75,3 %. En slik fordeling av rammene viser klart den fokus som er lagt på omleggingen av Forsvaret.

Forsvarsbudsjettet eksklusiv avsetning til norske styrker i utlandet er økt med 2,5 %.

Bevilgningen til Forsvarets deltakelse i flernasjonale fredsoperasjoner er redusert med 732 mill. kroner. Størstedelen av reduksjonen skyldes at 2001-budsjettet omfattet Norges oppdrag som ledelsesnasjon i KFOR-hovedkvarteret, og at utgiftene til den norske bataljonsstridsgruppen i KFOR er lavere enn tidligere, hovedsakelig pga. reduserte merutgifter til styrkegenerering og reduserte driftsutgifter i operasjonsområdet som

følge av tidligere års investeringer. Videre er 185 mill. kroner nødvendige innsparinger for å omdisponere midler over til EBA-prosjekter av stor betydning for omleggingen. Dette utgjør den reelle reduksjonen av bevilgningen til KFOR, og dekkes i hovedsak av at administrasjon og støttefunksjoner blir omorganisert og redusert.

Prognose for forbruk 2001 på kap. 1792 Norske styrker i utlandet, viser et betydelig mindre forbruk. Under forutsetning av at prognosen bekreftes, vil departementet i omgrupperingsproposisjonen for 2001 foreslå for Stortinget at minimum 72 mill. kroner av mindreforbruket blir overført til investeringsbudsjettet. For budsjettet for 2001 ble 72 mill. kroner tilført kap. 1792 fra investeringsbudsjettet.

Ubalansene i Forsvaret og behovet for ytterligere rasjonaliseringstiltak

Etter anmodning fra forsvarskomiteén ble det igangsatt beregninger av de endelige kostnadene ved strukturen som ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 45 (2000-2001) jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Ut fra disse beregningene ble kostnadene anslått til 121,6 mrd. kroner i perioden 2002-2005, eksklusiv utgifter til fornyelse av transportflykapasitet og med kun meget begrensede investeringer til Brigade 5 og Brigade 12. Beløpet tilsvarer et årlig gjennomsnitt på 30,4 mrd. kroner.

Tabell 3.1 Forsvarsrammen 2002 i forhold til 2001

	(i 1 000 kr)			
	Vedtatt budsjett 2001	Forslag 2002	Reell endr fra 2001-2002	Prosentvis endring fra 2001-2002
Total forsvarsramme	27 124 948	27 656 918	-90 207	-0,3 %
Fordelt på:				
Total drift	19 230 762	18 927 810	- 726 569	-3,8 %
- drift u/flernasjonale fredsoperasjoner	17 308 762	17 685 425	- 19 569	-0,1 %
- flernasjonale fredsoperasjoner	1 922 000	1 242 385	-707 000	-36,8 %
Materiellinvesteringer	6 269 568	6 266 846	-200 839	-3,2 %
EBA nasjonalfinansiert	1 064 108	1 864 819	800 711	75,3 %
EBA fellesfinansiert	560 510	597 443	36 490	6,5 %

Tabellen ovenfor viser budsjetttrammene i nominell (løpende) kroneverdi. Endringskolonnen gir imidlertid uttrykk for reell endring og er beregnet ved å korrigere for lønns- og priskompensasjon, og ved å se bort fra «nøytrale endringer» i budsjettet (som sentralisert ordning med utbetaling av syketrygd og refusjon ifm. mva-reformen).

Stortinget sluttet seg ved behandlingen av langtidsplanen for Forsvaret til hovedmålene i St.prp. nr. 45 (2000-2001) – driftsinnsparinger på minimum 2 mrd. kroner pr. år og bemanningsreduksjoner på minimum 5000 årsverk – og understreket sterkt betydningen av at disse målene nås. Oppnåelse av disse målsettingene er derfor lagt til grunn også for de nye kostnadsberegningene. Stortinget vedtok imidlertid å videreføre en større struktur og en større organisasjon enn foreslått i St.prp. nr. 45 (2000-2001). Å nå ovennevnte hovedmålsettinger vil derfor kreve betydelige tiltak utover de Stortinget så langt har sluttet seg til. For å legge til rette for dette har regjeringen til hensikt å legge fram forslag til supplerende tiltak for Stortinget, med sikte på at Stortinget skal kunne behandle forslagene i løpet av vårsesjonen 2002. Regjeringen ser meget alvorlig på de eksisterende ubalanser, og har som overordnet målsetting å sikre omleggingen av Forsvaret og samtidig sikre balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstilgang. De nevnte forslag til supplerende tiltak vil nettopp ha dette siktemål.

3.4 Omleggingstiltak

Forsvaret skal gjennomgå svært omfattende organisasjonsendringer, bl.a. med sikte på samordning og effektivisering av virksomhet på tvers av forsvarsgrenene. I gjennomføringen av omleggingen er det lagt vekt på tempo og effektivitet i omleggingsarbeidet, slik at innsparingspotensialet kan bli realisert så raskt som mulig. Forsvarsdepartementet har med dette for øyet gitt konkrete oppdrag og resultatkrav til Forsvarets militære organisasjon.

Forsvarsstrukturen vil i løpet av perioden bli videreutviklet også med de tillegg Stortinget spesifiserte ved behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001).

En del av de mest sentrale omleggingstiltakene som i hovedsak skal være gjennomført innen utgangen av 2002, skisseres nedenfor i punktene 3.4.1-3.4.9.

3.4.1 Forsvarsdepartementet (FD) og Forsvarets overkommando (FO)

En betydelig omstrukturering og nedbemanning av den øverste forsvarsledelse vil utgjøre en helt sentral del av omleggingen. Forsvarets overkommando skal legges ned, mens Forsvarsstaben skal opprettes og samlokaliseres med Forsvarsdepartementet som også skal gjennomgå betydelige endringer. Utredningen som skal danne grunnla-

get for samlokaliseringen er allerede påbegynt, og skal være avsluttet i løpet av 2001. Omfanget av den øverste ledelse skal netto reduseres med minimum 50 %, d.v.s. at 800 årsverk i det som pr. 1. september 2000 var FD og FO, skal helt ut av forsvarsstrukturen, samtidig som evnen til strategisk planlegging, styring og kontroll styrkes.

3.4.2 Kommandostrukturen

Det skal i løpet av 2002 etableres en ny nasjonal kommandostruktur, som skal være operativ med virkning fra 1. januar 2003. Denne skal bestå av et fellesoperativt hovedkvarter i Stavanger, med én underlagt landsdelskommando i Bodø (Landsdelskommando nord) og én underlagt landsdelskommando i Trondheim (Landsdelskommando sør). Landsdelskommando nord skal også virke som krisestyringskommando for nordområdene, og med personellforsterkninger ha kapasitet til å være framskutt kommandoplass for øverstkommanderende.

Disse enheter vil erstatte dagens Forsvarskommando Nord-Norge, Forsvarskommando Sør-Norge, Hærens distriktskommandoer og sjøforsvarsdistriktene. Omleggingen skal gi en netto reduksjon i personelloppsettet i kommandostrukturen på 40 %.

3.4.3 Styring av Forsvaret

Satsingen på å utvikle et helhetlig styringssystem basert på Forsvarets styringskonsept og økonomireglementet for Staten, blir videreført. Fokus for dette arbeidet vil være innføring av ett system for økonomistyring og effektivisering av fredsorganisasjonen. Forsvaret skal anskaffe felles integrerte forvaltningssystemer for budsjett, lønn, regnskap, anskaffelser, vedlikehold og materielladministrasjon.

Ved innføringen og bruk av informasjonssystemer i Forsvaret vil det med andre ord bli lagt vekt på å bedre grunnlaget for styring, økt produktivitet og kvalitet på produkter og tjenester. Fellesløsninger skal prioriteres på bekostning av forsvarsgrenvise og sektorvise løsninger. All utvikling av informasjonssystemer skal ta utgangspunkt i et helhetlig rammeverk for systemutvikling i et omstillingsperspektiv. Den overordnede styring og koordinering av IKT-prosjekter i Forsvaret skal styrkes for å sikre at felles satsinger får nødvendig prioritet. Utviklingen på dette felt skal være en integrert del av Forsvarets samlede organisasjonsutvikling. Arbeidet med sikkerhet og sårbarhet videreføres i 2002.

På bakgrunn av St.prp. nr. 55 (1999-2000), jf. Innst. S. nr. 25 (2000-2001), vedtok Stortinget å etablere Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO). Etableringen er inndelt i tre faser, hvorav fase en skal være gjennomført innen utgangen av 2002. Departementet vil i løpet av 2002 komme tilbake til Stortinget angående igangsettelsen av fase 2. Fase en og to skal til sammen gi en innsparing på omkring 600 årsverk. Forsvarets tele- og datatjeneste vil fra 1. januar 2002 være en del av FLO.

Ved behandlingen av St.prp. nr. 77 (2000-2001) Omlegging av Forsvarets eiendomsforvaltning, jf. Innst. S. nr. 343 (2000-2001), samtykket Stortinget i at samtlige oppgaver knyttet til Forsvarets eiendomsforvaltning samles i én forvaltningsbedrift som underlegges Forsvarsdepartementet. Forsvarets bygningstjeneste og eiendoms-, bygg- og anleggselementene ved de lokale forvaltningsmyndighetene samles fra og med 1. januar 2002 i én ny forvaltningsbedrift, Forsvarsbygg. Forsvarsbygg vil få et rammetilskudd fra Forsvarsdepartementet for de oppdrag som utføres for departementet, og vil for øvrig i hovedsak basere sin inntjening på husleieinntekter og byggeoppdrag fra Forsvarets militære organisasjon.

Det foreslås å legge Forsvarets boligjeneste (FBOT) under forsvarssjefens ansvarsområde fra 1. januar 2002. Boligetaten vil således opphøre som en selvstendig etat direkte underlagt Forsvarsdepartementet.

Forsvarsdepartementet vurderer bortsetting av virksomhet som et tiltak i moderniseringen av Forsvaret. Målet med bortsetting av virksomhet er større fokus på strategiske områder, kvalitetsforbedring av kjernevirksomheten og en reell kostnadsreduksjon.

3.4.4 Landforsvaret

Flere sentrale strukturendrende tiltak for Hæren vil bli iverksatt allerede i 2002.

6. divisjon blir omorganisert til en mobil divisjonskommando som skal være i stand til å lede tre til fire brigader, herunder en alliert forsterkningsbrigade, og ha underlagt nødvendige enheter for ledelsesstøtte og feltetterretning, taktisk støtte og forsyning samt eventuelle støtteenheter fra allierte land.

Reaksjons- og oppfølgingsstyrken i Hærens bidrag til Forsvarets innsatsstyrke vil i 2002 være deployert i Kosovo, som Norges bataljonsbidrag til KFOR.

Samtlige av Hærens territoriale regimenter legges ned innen utgangen av 2002. Brigade 6, Brigade Sør og Brigade 15 legges ned i 2001.

20 feltbataljoner skal legges ned og erstattes av inntil 20 feltkompanier. Virksomheten ved diverse garnisoner opphører, og garnisonene utrangeres deretter så raskt som mulig.

Kompetanse- og utdanningsvirksomheten i Hæren organiseres i tre utdannings- og kompetansesentra, for henholdsvis Hærens kamptropper (KAMPUKS) i Østerdalen, Hærens trenvåpen (LOGUKS) på Sessvollmoen og samband (SBUKS) på Jørstadmoen.

Heimevernets struktur videreføres. HV-distriktssjefene får territorielt ansvar i fred, krise og krig. Heimevernet vil operere med det samme antall soldater som i dag, det vil si en mobiliseringsstyrke på omlag 83 000 heimevernssoldater, hvorav 73 000 tilhører landheimevernet.

Arbeidet med å videreutvikle landforsvaret til en mer rasjonell og effektiv virksomhet fortsetter.

3.4.5 Sjøforsvaret

Sjøforsvarets styrkestruktur skal over tid videreutvikles gjennom anskaffelse av fem fregatter med maritime helikoptre for anti-ubåtoperasjoner, innføringen av Skjold-klasse MTBer, anskaffelse av nytt sveipemateriell til Alta-klasse minesveipere og anskaffelser til og innfasing av Kystjegerkommandoen.

Nytt isforsterket kystvakt fartøy, KV Svalbard, innfases i løpet av 2002.

Tre kontrollerbare minefelt, tre torpedobatterier og 9 kanonfort skal langtidslagres. Ett landgangsfartøy drives videre, mens to langtidslagres.

Kystradarkjeden vurderes modernisert og utvidet i forbindelse med en statlig styrking av den generelle kystberedskapen, jf. regjeringens handlingsplan for økt sikkerhet og beredskap langs kysten. Én Alta-klasse minesveiper overføres til minedykkerkommandoen som støttefartøy. Eldre og uhensiktsmessig materiell utfases av krigsstrukturen.

Kysteskadren er opprettet på Haakonssvern som erstatning for Marine- og Kystartilleri-inspektoratene. En Norwegian Task Group opprettes som en kadreorganisasjon som i fredstid inngår i Kysteskadren. Kystartilleriets øvingsfort og øvingsavdelinger nedlegges. Kystjegerkommandoen opprettes på Trondenes ved Harstad for styrkeproduksjon til de nye, mobile kystjegeravdelingene. Befalsskolen for Sjøforsvaret opprettes i Horten, og befalsskolene for Marinen og Kystartilleriet nedlegges. Minedykkerkommandoen opprettes på Haakonssvern. Mannskapsutdanningen for Sjøforsvaret på KNM Harald Hårfagre reduseres i 2002, men vil som en følge av innførin-

gen av Fridtjof Nansen-klasse fregatter og Skjold-klasse MTBer, måtte økes noe på sikt. Mannskapsutdanning for Luftforsvaret og førstegangstjeneste for sjøheimevernet opprettes på KNM Harald Hårfagre.

Olavsvern, Hysnes, Ulsnes, Marvika og Karljohansvern nedlegges som orlogsstasjoner.

Organiseringen av Sjøforsvaret vil bli tilpasset en redusert regional virksomhet. Den nye regionale organisering vil bli iverksatt senest fra 1. januar 2003. Arbeidet med å videreutvikle Sjøforsvaret til en mer rasjonell og effektiv virksomhet fortsetter.

3.4.6 Luftforsvaret

Utviklingen av Luftforsvarets krigsstruktur blir ført videre med økt satsing på mobilitet og fleksibilitet for alle operative avdelinger.

Luftforsvaret skal gjennomføre strukturendringer i fredsvirksomheten på linje med de øvrige forsvarsgrenene, med tiltak som skal iverksettes allerede fra 2002. 332-skvadronen skal nedlegges på Rygge og gjenopprettes på Bodø. Alle F-16-fly på Rygge skal overføres til henholdsvis Bodø og Ørland. Luftvern L-70 utfases i 2001. Flyskolen skal flyttes fra Værnes til Bardufoss. Videre skal det etableres en ny inspektoratstruktur i Luftforsvaret. Luftforsvarets skoler i Stavern skal nedlegges, og Luftforsvarets befalsskole etableres på Kjevik. Rekruttutdanningen overføres fra Værnes til KNM Harald Hårfagre. Stasjonsstrukturen omorganiseres i henhold til Stortingets vedtak i løpet av 2001. Luftforsvarets kontroll- og varslingsskole flyttes fra Kongsvinger til Maagerø.

Ytterligere rasjonaliseringer i Luftforsvarets struktur vil bli vurdert. Virksomheten på Rygge, Gardermoen og Kjeller vil bli utredet spesielt, og en anbefaling vil bli lagt fram senest våren 2002 for Stortinget.

3.4.7 Forsvarets utdannings- og kompetansevirksomhet

Et solid kompetansemessig fundament gjennom forskning, utvikling og utdanning, samt evne til å ta i bruk ny og relevant kunnskap, vil være av grunnleggende betydning for Forsvaret i framtiden.

Ressurssituasjonen og omleggingen av Forsvaret fordrer samtidig at Forsvarets kompetanseutvikling og utdanning med tilhørende forskning effektiviseres og tilpasses en situasjon med krav til økt kvalitet og redusert personellstruktur. Helhetlige faglige og økonomiske hensyn må styre

bruken av alternative utdanningsinstitusjoner. Kvalitetsutvikling og kvalitetssikring skal være styrende for all forskning, utdanning og kompetanseutvikling i Forsvaret. Dette danner grunnlag for det videre arbeid med å tilpasse Forsvarets skoler til den sivile gradstrukturen. Krav til omstilling og effektivisering framover gjør at samordning av utdanning og økt bruk av IT må utnyttes.

Det vil bli tilstrebet økt kontakt mellom Forsvarets utdannings- og FoU-miljøer, og tilsvarende miljøer nasjonalt og internasjonalt.

Som et middel til å oppnå ovennevnte, gis sjef Forsvarets skolesenter/Akershus festning et hovedansvar for Forsvarets skoler fra 1. januar 2002, jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Den presise utformingen av vedkommendes instruks i denne funksjonen, organiseringen av arbeidet, og ansvarsfordeling vis-à-vis andre deler av Forsvaret vil klargjøres snarest mulig og senest mars 2002.

3.4.8 Personell

Blant de viktigste satsningsområdene innen personellområdet i 2002 vil være å iverksette tiltak for å redusere antall årsverk i Forsvaret. Et redusert personellkorps vil være en avgjørende faktor for å redusere driftsutgiftene. Samtidig skal det sikres en balansert personellstruktur, både med hensyn til antall og kompetanse- og alderssammensetning.

Det er departementets overordnede mål for personellpolitikken å ha et høyt motivert personellkorps med tilstrekkelig kompetanse til å løse Forsvarets oppgaver. En god og framtidsrettet personellpolitikk, sammen med utfordrende og meningsfull tjeneste, vil fortsatt være de viktigste sporer for å beholde kvalifisert arbeidskraft og sikre nødvendig kompetanse i Forsvaret. Gjennomføringen av de personellpolitiske tiltakene knyttet til rekruttering, kompetanse, karriere- og lederutvikling, likestilling, lønn, familie og HMS-arbeid vil gis meget høy prioritet. Hovedbudskapet er omlegging under trygghet.

Departementet vil fortsette arbeidet med å øke andelen kvinner i Forsvaret. «Handlingsplan for økt kvinneandel i Forsvaret» vil bli fulgt opp i 2002. Målsettingen om 7 % kvinnelig befal og verve i alle forsvarsgrener og 13 % kvinner i sivile lederstillinger innen 2005 ligger fast. Også arbeidet med å øke andelen av personer med innvandrerbakgrunn til Forsvaret vil fortsette.

Arbeidet med å rekruttere personell til operasjoner innenfor en flernasjonal ramme vil bli gitt

høy prioritet. De personellmessige tiltakene som er nedfelt i St.meld. nr. 38 (1998-99) Tilpasning av Forsvaret til deltagelse i internasjonale operasjoner, jf. Innst. S. nr. 152 (1999-2000), er fulgt opp og vil bidra til god og forutsigbar rekruttering.

3.4.9 Fellesfunksjoner

Diverse fellesfunksjoner omorganiseres i 2002. De forsvarsgrensvisse forvaltningsskolene legges ned, og det opprettes én Forsvarets forvaltningsskole under Forsvarets skolesenter/Akershus festning, lokalisert til Akershus festning og Halden. Felles vognførerutdanning og militærpolititutdanning etableres på Sessvollmoen. Vernepliktsverket samles i én enhet på Hamar. Forsvarets sentrale lønnsorganisasjon etableres midlertidig i Oslo og flyttes til Harstad etter at omorganiserings- og effektiviseringsprosessene er gjennomført. Inntil etablering i Harstad beholder nåværende personell i Harstad og Hamar sitt tjenestested. Medisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS) etableres, på enten Lahaugmoen, Sessvollmoen eller Østerdalen garnison. Det legges opp til at endelig beslutning om lokalisering tas av Stortinget senest våren 2002.

3.5 Investeringer

En helt sentral del av omleggingen vil være å innrette og prioritere investeringene mot oppbygging og etablering av vedtatt struktur. Enkelte pågå-

ende prosjekter revurderes som følge av dette. I noen prosjekter er endringene klarlagt, og dette er innarbeidet i behandlingen og omtalen av prosjektene. I de prosjekter der endringene ennå ikke er klarlagt, er det beskrevet at endringer vil kunne komme.

Det er satt av 800 mill. kr, eller 75 %, mer enn i 2001 til nasjonalfinansierte bygg- og anleggsprosjekter, mens investeringene til materiell reduseres reelt med 3,2 %. Satsingen på nye fregatter, IT-infrastruktur og styringsverktøy videreføres. Investeringer til Forsvarets innsatsstyrker har høy prioritet innenfor tilgjengelige rammer.

Materiell

Anskaffelse av nye fregatter og tilhørende prosjekter går etter planen. Det planlegges oppstart av et første delprosjekt under et samlet program (Golf) for felles integrert forvaltningssystem, et nytt prosjekt i Luftforsvaret som vil gi en nødvendig utskifting av kampflyenes kortholdsmissiler, og et prosjekt under formål panserbekjempelse. Felles for disse to prosjektene er at materiellet er viktig for Forsvarets deltagelse i operasjoner innenfor en flernasjonal ramme.

Videre foreslås kostnadsrammen endret på fire løpende kategori 1-prosjekter, samt overføring av fire prosjekter til lavere kategori. Med disse endringene i porteføljen vil det være 20 kategori 1-prosjekter.

Tabell 3.2 Nye og endrede kategori 1-prosjekter i objektene

			(i mill. kr)
Endringer	Formål/objekt	Prosjektnavn	Kostnadsramme, post 45
Ny	Kampfly	Nye kortholdsmissiler	1300
Ny	Hærstyrker	Panserbekjempelse middels rekkevidde	1220
Økning	Eskortefartøy	Nye sjømålsmissiler	1808
Økning	Felles infrastruktur	Fisbasis	1279
Økning	Helikopter	Enhetshelikopter til Forsvaret	5300
Reduksjon	Kavaleriavdelinger	Brukte Leopard 2A4	1300
Til kat 2	Kystartilleri	KA undervannsforsvar	815
Til kat 2	Minefartøy/-enheter	Nytt akustisk sveip	241
Til kat 2	Kystvakt	Nytt kystvaktfartøy – isversjon	675
Til kat 2	Kampfly	F-16 oppdatering	3071

Tabell 3.3 Viktige milepæler i 2002

(i mill. kr)

Objekt	Kategori 1 prosjekter/ andre prosjekter/ program	Milepæler	Forventet utbetaling 2002, post 45
Eskortefartøy	Nye fregatter	Bygging starter	1 929
Felles infrastruktur	Fisbasis	Leveranse pågår	528
Maritime helikoptre	Enhetshelikopter	Oppstart	348
KKI-samband	Multirolle radio	Serieleveranse pågår	221
Felles infrastruktur	Program Golf	Ferdigstille økonomi- system i henhold til krav i økonomireglementet	177
Kystvakt	Nytt isforsterket fartøy	Ferdigstillelse	64

Nye ledelses- og informasjonssystemer – Golf

Golf er et omstillingsprogram bestående av flere prosjekter der effektiv utnyttelse av IT er et sentralt virkemiddel. Innfrielsen av sentrale krav til økonomisystemer i økonomiregelverket for staten og framskaffing av styringsinformasjon i forhold til omlegging av Forsvaret er en sentral milepæl for programmets framdrift i 2002.

For å redusere risikoen og for å gjøre programmet mest mulig håndterlig er det, etter at Stortinget sist ble orientert om saken, valgt en kontraherings- og innføringsstrategi som består i at programmets samlede leveranseomfang vil deles opp i flere faser. Det vil inngås en kontrakt for hver enkelt fase. Dette betyr at det kun er den første fasen som forprosjekteres, detaljforhandles og kontraktfestes innledningsvis. De øvrige faser detaljforhandles på et senere tidspunkt, etter gjennomførte forprosjekter. Forsvaret vil dermed, for hver fase, stå fritt med hensyn til hvordan man velger å fortsette programmet.. Det tas sikte på om mulig å kunne benytte én leverandør for hele programmet.

Det er tidligere forespeilet at Golf ville bli fremmet som et kategori 1-prosjekt. Pga. den ovennevnte omleggingen av Golf fra prosjekt til program, er dette ikke lenger er nødvendig eller hensiktsmessig. Et sentralt poeng for budsjetteringen neste år har vært å unngå at Forsvaret bindes utover 2002.

Eiendommer, bygg og anlegg (EBA)

Investeringsbehovet som følger av omstruktureringen vil i perioden 2002-2005 utgjøre et meget betydelig beløp. Eldre bygningsmasse må bygges om, og nybygg må tilføres.

Med stramme ressursrammer prioriteres midlene mot omleggingen. Dette betyr at bare strengt nødvendige HMS-tiltak vil bli gjennomført i tillegg til omleggingstiltak i 2002.

For å effektivisere omleggingen er det viktig at saksmengden på investeringssiden som legges fram for Stortinget begrenses. Beløpsgrensen for prosjekter som framlegges for Stortinget foreslås derfor hevet fra 25 mill. kroner til 100 mill. kr, jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001).

Forsvarsdepartementet foreslår også at Forsvaret beholder inntektene ved salg av eiendommer fullt ut, slik at disse midlene kan benyttes til investeringer i nye eiendommer, bygg og anlegg, som igjen skal legge grunnlaget for innsparinger på sikt.

Fellesfinansierte bygge- og anleggsinvesteringer vil i 2002 for en stor del bestå av videreføring av varslingsradarene. Det foreslås ett nytt fellesfinansiert prosjekt.

Porteføljen – nasjonalfinansiert

Det legges fram 5 nye prosjekter over 100 mill. kroner.

Tabell 3.4 Nye nasjonalfinansierte investeringsprosjekter over 100 mill. kroner

(i mill. kr)			
Endringer	Sted	Prosjektnavn	Kostnadsramme
Ny	Østerdalen, Rena	Forlegninger for vervede mannskaper og befal	165
Ny	Indre Troms, Heggelia	Flerbruksbygg	161
Ny	Østerdalen, Rena	Flerbruksbygg	132
Ny	Hele landet	Oppgradering transmisjons-nettet FDN	125
Ny	Bergen, Laksevåg	Restaurering og tilbygg Sjøkrigsskolen	124

3.6 Operativ virksomhet

Til tross for at omleggingen står i fokus i 2002, er det helt nødvendig å videreføre operativ virksomhet på en rekke felter. Sentralt her står evne til alliert forsvarssamarbeid, da særskilt for å kunne møte større utfordringer mot norsk sikkerhet.

Effektiv og troverdig suverenitetshevdelse forutsetter at Forsvaret har tilstrekkelige ressurser til å overvåke aktiviteten i våre områder og være til stede på kort varsel med egnet materiell og personell. Forsvarets *myndighetsutøvelse* er knyttet til oppsyns- og kontrollvirksomhet bl.a. på vegne av andre offentlige etater. Norge har forvaltningsansvaret for havområder som tilsvarer 7 ganger fastlands-Norge. Dette innebærer en rekke kontroll- og oppsynsoppgaver for Kystvakten. I fredstid er Kystvakten statens primære myndighetsutøver i og utenfor territorialfarvannet.

Innfasingen av et fjerde helikopterbærende havgående fartøy (KV Svalbard) vil bidra til å styrke Kystvaktens kapasitet til å løse sine oppdrag i forbindelse med ovennevnte oppgaver. Som følge av at KV Svalbard blir faset inn for patruljering og tilstedeværelse i nordområdene, vil ett helikopterbærende fartøy bli disponert til tjeneste i Sør-Norge, og ett innleid havgående fartøy tas ut av tjeneste.

Redningshelikoptertjenesten inngår i Forsvarets krigsstruktur og skal utrustes og trenes for å gi 330-skvadronen en begrenset kapasitet innen redningstjeneste under krigsforhold. Virksomheten videreføres i 2002 innenfor eksisterende organisasjon, og inntil videre med nåværende beredskapskrav (1 time). Helikopteret på Rygge vil være på beredskap minimum 85 % av tiden.

Justisdepartementet har fremmet anbefalinger om den framtidige organisering og drift av red-

ningshelikoptertjenesten i St.meld. nr. 44 (2000-2001). Dette vil på sikt kunne medføre endringer også i struktur og beredskapskrav.

Deltakelsen i KFOR vil i hovedsak videreføres. Denne virksomheten er et meget sentralt bidrag til arbeidet for å nå norske sikkerhetspolitiske mål, både ved å demonstrere Norges evne og vilje til å bidra til NATOs største pågående operasjon i en flernasjonal ramme, og derigjennom ved å bidra til å styrke NATO som organisasjon. Et sterkt NATO er en forutsetning for en effektiv norsk sikkerhetspolitikk. Samtidig styrkes indirekte Hærens evne til å gjennomføre operasjoner også i Norge.

For 2002 er det foreslått en ramme på 1 242 mill. kroner til norsk deltakelse i flernasjonale fredsoperasjoner. Dette innebærer at det blir nødvendig å redusere styrkebidraget til KFOR. Det norske ansvaret som ledelsesnasjon for KFOR, avsluttes som planlagt i oktober 2001. Som følge av den endrede situasjonen i Kosovo, betydelig effektivisering, særlig med hensyn til rekruttering, og ferdigstillelsen av mye av den nødvendige infrastruktur, vil imidlertid reduksjonen kunne gjennomføres uten at styrkebidragets kvalitet endres vesentlig. KFOR-styrken er forutsatt å løse det samme oppdrag som i 2001. Reduksjon av bidraget skal gjennomføres ved å effektivisere rutiner og organisasjon innen administrasjon og støttefunksjoner. De operative kapasitetene skal forsøkes opprettholdt så langt det er mulig.

Strong Resolve vil være den største og viktigste NATO-øvelsen i Norge i 2002. Den vil totalt sett føre til at antallet øvingsdøgn i 2002 øker, til tross for at antallet enkeltøvelser reduseres. Under Strong Resolve vil man øve en tenkt artikkel 5-operasjon i Norge og en ikke-artikkel 5-kri-
sehåndteringsoperasjon i Polen. De to scenariene

foregår parallelt, og hensikten er å øve NATOs evne til å håndtere to kriser samtidig. En rekke andre sentrale øvelseselement vil bli integrert i Strong Resolve. Til sammen vil ca. 40 000 mannskaper fra 15 NATO-land og 12 partnerland delta. I tillegg vil Forsvaret i 2002 prioritere kommando- og databaserte øvelser, med vekt på ledelsesapparatets funksjoner i krise og krig. En sentral øvelse her vil være Command Post Exercise (CPX Nord). Generelt vil øvelser som involverer norske reaksjonsstyrker, enten i Norge eller i utlandet, bli gitt høy prioritet.

3.7 Styrkeproduksjon

Forsvarets styrkeproduksjon, inkludert inntaket ved Forsvarets skoler, skal i 2002 ha som formål å videreutvikle den kompetanse som er nødvendig både for å kunne ivareta Forsvarets omlegging og for å kunne drive den styrkestruktur som Stortinget har vedtatt skal være på plass i 2005.

Styrkeproduksjon for det framtidige fregattvåpen og MTB-våpen ivaretas gjennom drift av fregatter av Oslo-klassen og MTBer av Hauk-klassen.

Styrkeproduksjon til de enheter som skal langtidslagres – «legges i møllpose» – opphører.

Førstegangstjenesten og repetisjonstjenesten skal i løpet av omleggingsperioden organiseres etter en modell med 100 operative dager for personell til HV og 12 måneders tjeneste for annet personell. Det vil i løpet av 2002 bli utarbeidet en helhetlig plan for innføring av den nye ordningen, herunder for et differensiert sesjons- og rekrutteringssystem.

Innkallingsstyrken til førstegangstjeneste, i overkant av 14 000 mannskaper, er fastsatt med utgangspunkt i Forsvarets behov. Årsaken til at antallet ligger lavere enn det den nye strukturen vil kreve i et gjennomsnittså er delvis at Forsvaret, gitt den belastning omleggingen vil innebære for organisasjonen som helhet, ikke har samme kapasitet til å utdanne mannskaper i 2002, og del-

vis at de økonomiske ressursene i langtidsperioden er fokusert mot direkte omleggingsrelaterte tiltak. Styrkestrukturens behov kan allikevel, i en overgangsperiode, dekkes ved ovennevnte antall.

Det opprettholdes en ordning med inntil 6 ukers førtidsdimittering ut fra hensyn til arbeid og utdanning for vernepliktige med 12 måneders tjenestetid. Inntil 4 ukers forkortelse av tjenestetiden av andre grunner kan gjennomføres for mannskaper med 12 måneders tjeneste, dersom dette ikke innvirker på overføringstransporter, utdannings- eller beredskapsmessige forhold.

Regjeringen foreslår at lengden av førstegangstjenesten i 2002 for de forskjellige forsvarsgrener og våpenarter fastsettes som følger:

Antall lærlingeplasser søkes opprettholdt på samme nivå, og alle forsvarsgrener skal i løpet av 2002 søke å etablere ordningen «Lærlingebefal; en kombinasjon av befalsutdanning og lærlingkontrakt».

Virksomheten i Heimevernet preges av overgang til ny struktur. For HV vil derfor trening av befal og spesialister bli søkt prioritert i 2002. Det totale øvingsnivået vil bli midlertidig redusert for å gi rom for tiltak som er av avgjørende betydning for omleggingen. Hæren øker antall repetisjonsdager til 90 000 for å kunne gjennomføre NATO-øvelsen «Strong Resolve». Sjø- og Luftforsvaret vil måtte redusere trenings- og øvingsaktiviteten noe ift. nivået i 2001.

3.8 Lagerbeholdninger, drift og vedlikehold

Tæring på lagerbeholdninger vil over tid kunne få negative konsekvenser for Forsvarets operative evne. Nivået på lagerbeholdninger med videre vil etter hvert bli brakt i samsvar med den framtidige forsvarsstrukturen. Dette vil bedre styrkenes evne til å løse pålagte oppdrag innenfor de rammebetingelsene som er satt. Tiltak i denne retning vil imidlertid ikke prioriteres i 2002, da det er viktigere å gjennomføre omleggingstiltak som muliggjør framtidige innsparinger.

Tabell 3.5 Førstegangstjenestens varighet

Forsvarsgren	Varighet	Merknad
Hæren		
- Ordinær tjeneste	12 måneder	
- Heimevernet	6 måneder	Endres i perioden 2002-2005
Sjøforsvaret	12 måneder	
Luftforsvaret	12 måneder	

Driftssituasjonen tvinger også fram prioriteringer innen drift og vedlikehold. Materiell som skal videreføres i ny struktur, vil bli prioritert. Arbeidet med å samordne materiellforvaltningene og forbedre logistikkprosessene vil bli videreført i 2002 både gjennom prosjekt ARGUS og gjennom etableringen av Forsvarets logistikkorganisasjon.

Forsvarets eiendommer, bygg og anlegg skal drives kostnadseffektivt og det er et mål å opprettholde verdien gjennom et forsvarlig og tilfredsstillende forvaltnings-, drifts-, og vedlikeholdsprogram. Det er et mål å redusere bygningsmassen samt å redusere driftsutgiftene uten å svekke vedlikeholdsstandarden.

3.9 Forskning og utvikling

FoU-virksomheten i Forsvaret skal legge grunnlaget for utviklingen av en effektiv organisasjon, valg av operasjonskonsept og doktriner, og valg av forsvarstekniske løsninger for å understøtte Forsvarets prioriterte oppgaver. FoU-arbeidet skal målrettes mot utvalgte områder som er av betydning i denne sammenheng.

Forsvarets egne FoU-organer skal konsentrere sin innsats på områder hvor sivil kompetanse ikke er tilgjengelig. Samarbeid med sivile fagmiljøer skal videreutvikles og styrkes på områder hvor dette er formålstjenlig og kostnadseffektivt.

Kunnskap og kontinuerlig læring må være grunnleggende elementer i det nye Forsvaret. Et solid forskningsmiljø vil være en hjørnestein i Forsvaret som kunnskapsorganisasjon. Forskning og teknologiutvikling er også nødvendige forutsetninger for en vellykket gjennomføring av de planlagte investeringene i Forsvaret og skal bidra til å identifisere hensiktsmessige løsninger, slik at anskaffelsene foregår på en mest mulig systematisk og helhetlig måte. Forsvaret og norsk industri må dessuten i større grad innstille seg på å komme med i internasjonalt forsknings- og teknologisamarbeid, fordi dette vil gi både økonomiske og sikkerhetspolitiske gevinster.

På bakgrunn av ovennevnte tas det sikte på at departementet i samarbeid med Forsvarets militære organisasjon og Forsvarets forskningsinstitutt i 2002 utarbeider en revidert strategi for FoU i Forsvaret.

3.10 Miljøvern

Forsvarets overordnede strategi er, på linje med all annen virksomhet, også styrende for miljøverntjenesten. I denne styring ligger Forsvarets for-

pliktelse til å etterkomme de nasjonale miljømessige krav som til enhver tid gjøres gjeldene gjennom lover og forskrifter. En effektiv oppfølging av forpliktelser og krav løses ved etablering av formelle kommunikasjonsrutiner mellom Forsvaret og miljøvernmyndighetenes ulike ledd, felles norm for miljøledelse, og ved miljøvernkompetanse og -kapasitet tilpasset den enkelte oppgave og arbeidsplass.

Hensikten med å planlegge og gjennomføre miljøverntiltak er å forebygge miljøproblemer, rydde opp i miljøforurensning, etterleve miljøkrav og delta i miljør samarbeid.

Miljøverntjenesten skal i 2002 prioritere følgende:

- Revidere Forsvarets miljøhandlingsplan basert på FDs politiske handlingsplan for miljøvern i Forsvaret, samt de miljømessige behov som er knyttet til militærfaglig virksomhet.
- Påse at tiltak iht. miljøhandlingsplanen reflekteres i Forsvarets plandokumenter og blir integrert i styringsdialogene på alle nivåer.
- Sørge for kontroll, evaluering og rapportering av framdrift i miljøhandlingsplan.
- Iverksette varsling, avbøtende tiltak, kontroll og rapportering iht. fastsatte rutiner ved forhold som kan skade miljøet.
- Innføre miljøledelse basert på et optimalisert miljøledelseskurs.
- Tilpasse organiseringen av Forsvaret slik at miljøvernarbeidet blir tilstrekkelig forankret.
- Innføre en miljøpris i Forsvaret til motivasjon og inspirasjon i miljøvernarbeidet.

Det er avsatt ca. 540 mill. kroner til forskjellige miljøtiltak.

3.11 Omleggingstiltak i kommuner som rammes av omleggingen

Forsvarsdepartementet har i samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) utarbeidet et opplegg for å håndtere de utfordringer som omleggingen av Forsvaret i perioden 2002- 2005 vil medføre for de kommuner og regioner som blir sterkest berørt.

Økonomisk bistand kan fra KRD gis til kommuner som får et betydelig tap av arbeidsplasser som følge av at Forsvaret legger ned eller reduserer sin virksomhet og/eller der alternative sysselsettingsmuligheter er begrenset. Kommuner og regioner som står overfor særskilt store omleggingsoppgaver, vil kunne få omleggingsstatus over en seksårsperiode. Mindre hardt rammede

kommuner vil kunne motta bistand til styrking av sitt strategiske næringsutviklingsarbeid.

Bevilgningene – som har et øvre tak på 250 mill. kroner for perioden 2002-2005 som helhet – vil bli overført til Kommunal- og regionaldepartementet, som har ansvaret for å forvalte bevilgningen til omleggingstiltak i kommunene. For 2002 foreslås det overført 40 mill. kroner. Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) vil ha viktige faglige oppgaver i arbeidet. En interdepartemental koordineringsgruppe, ledet av Kommunal- og regionaldepartementet, vil følge bruken av de statlige virkemidlene. Kommuner og regioner som får støtte, skal rapportere årlig på bruken av midlene. KRD har ansvar for å gjennomføre mål- og resultatvurderinger av omleggingsarbeidet.

Som i det ordinære omleggingsarbeidet i regi av KRD, forutsettes det at de berørte kommunene og fylkeskommunene skal spille en sentral rolle i opplegg og gjennomføring, innbefattet medfinansiering av omleggings- og utviklingsarbeidet.

I helt særskilte tilfeller vil enkelte av Forsvarets bygg og anlegg bli vurdert avhendet til redusert pris eller vederlagsfritt til bruk for ny næringsvirksomhet. Mulighetene for desentralisering av statlige arbeidsoppgaver vil også bli vurdert i sammenheng med omleggingsarbeidet.

4 Rapport for virksomheten i 2000

4.1 Innledning

Budsjettåret 2000 var det andre året i planperioden 1999-2002. Perioden kjennetegnes av ambisjonene om å konsolidere driftsnivået, fortsatt omlegging av Forsvarets virksomhet i fred og at driftskostnadene på noe sikt stabiliseres for å kunne gjennomføre de store investeringene som Forsvaret står foran. Resultatet for 2000 viser at årsproduksjonen i 2000 har hatt den forventede måloppnåelsen på det langsiktige kravet om driftsstabilisering. Strukturendringer som ligger til grunn for den fortsatte omleggingen av Forsvaret hadde i 2000 en lav endringstakt som følge av et behov for avklaring av framtidig struktur. Samlet sett viser resultatet for 2000 en nøkternhet og vilje til å foreta nye veivalg for å skape en bedre langsiktig balanse mellom Forsvarets oppgaver og de tilgjengelige ressurser. Det viste seg allikevel å være nødvendig å forberede en ny plan, og et bredt arbeid ble satt igang for å kunne legge den fram for Stortinget våren 2001.

4.2 Budsjettutvikling

Ved Stortingets sluttsaldering (Blå bok) var budsjettets utgiftsramme på 25 349 mill. kroner. Endringer gjennom året gjorde at budsjettet bevilgningsmessig økte til 26 050 mill. kroner ved årets slutt. Dette innebar en bevilgningsøkning på 701 mill. kr, noe som i hovedsak skyldes økte bevilgninger til flernasjonale fredsoperasjoner og et nedtrekk ifm. Revidert nasjonalbudsjett (RNB). Nedenfor følger en skjematisk oppstilling over de bevilgningsmessige endringene i forhold til vedtatt budsjett.

I tillegg til nevnte tilleggsbevilgninger hadde Forsvaret til disposisjon overførte midler fra 1999 på 656 mill. kroner. Overføringen ligger innenfor rammen av overføringsadgangen gitt i bevilgningsreglementet og innebærer en fleksibilitet som muliggjør en mer fornuftig ressursanvendelse. Det totale beløpet som ble overført fra 2000 til 2001 var på 988 mill. kr.

Regnskapet for 2000 viste et mindreforbruk både på drifts- og investeringssiden på totalt 1080 mill. kroner (inkl. flernasjonale fredsoperasjoner). Dette er et høyt tall, men skyldes for en stor del nøkternhet ift. den usikkerheten som hersket rundt den framtidige struktur, med bakgrunn i utarbeidelsen av St.prp. nr. 45 (2000-2001).

Overføringen på driftspostene for Forsvarets militære organisasjon (FMO) utgjør ca. 1,6 % av driftstildelingene og er, isolert sett, et godt driftsresultat. Overføringene på drift holder seg også godt innenfor grensen på 5 % av tildelingene, som er overføringsadgangen til påfølgende år.

4.3 Styrkestruktur

4.3.1 Felles ledelse og systemer

Arbeidet med utvikling av Forsvarets ledelses- og kommandostruktur med sikte på etablering av en framtidsrettet organisering ble ført videre med basis i Forsvarsstudie 2000 (FS 2000) og NOU 2000:20 Et nytt forsvar. Arbeidet med langtidsproposisjonen for Forsvaret ble igangsatt for å utvikle en slankere og mer driftseffektiv fredsorganisasjon for å sikre en samordnet innsats fra alle forsvarsgrenene i krise og krig. Arbeidet med å utvikle en ny Forsvarets overkommando fortsatte. Ved behandlingen av St.prp. nr. 55 (1999-2000), jf. Innst. S. nr. 25 (2000-2001), vedtok Stortinget å etablere en felles logistikkorganisasjon for Forsvaret.

Tabell 4.1 Bevilgningsmessige endringer

(i 1 000 kr)

+/-	Innstilling	Proposisjon (1999-2000 eller 2000-2001)	Sum
-		St.prp. nr. 1, tillegg nr. 1	108 698
+	Innst. S. nr. 254	St.prp. nr. 44: Kosovo	1 289 000
-	Innst. S. nr. 220	St.prp. nr. 61: Rev. nasjonalbudsjett	500 000
+		Lønnsregulering	210 647
+	Innst. S. nr. 254	St.prp. nr. 84: Soldatprp.	15 616
+	Innst. S. nr. 98	St.prp. nr. 32: Salderingen	123 000
-	Innst. S. nr. 72	St.prp. nr. 11: Omgrupperingsprp.	328 596
=	Rammeøkning		700 969

4.3.2 Landforsvaret

Utvikling av Hærens krigsstruktur er en kontinuerlig prosess, men ble i 2000 preget av usikkerheten rundt Forsvarets framtidige organisasjon. Alle foreliggende og varslede utredningsoppdrag vedrørende reorganisering innenfor resultatområdet styrkestruktur og virksomhetsområdet organisering ble terminert som en konsekvens av FS 2000 og arbeidet med den nye langtidsproposisjonen, for å inngå i en ny helhet. Den praktiske gjennomføringen av kolokaliseringen av Hæren og Heimevernet ble midlertidig stanset i påvente av langtidsproposisjonen. Landforsvaret prioriterte i 2000 å konsolidere utviklingen med fokus på kvalitets-sikring og handlingsberedskap mot ny struktur.

4.3.3 Sjøforsvaret

Sjøforsvarets strukturbærende prosjekter som var igangsatt ble videreført, men også denne forsvarsgrenen ble i 2000 preget av usikkerheten rundt Forsvarets framtidige organisasjon. Alle foreliggende og varslede utredninger ble også her stanset i påvente av ny langtidsproposisjon. Ved slutten av året var Sjøforsvarets distriktsorganisasjon betydelig redusert. Avhending av utfaset materiell ble videreført.

4.3.4 Luftforsvaret

Utviklingen av en mobil og fleksibel luftforsvarsstruktur ble videreført. Alle foreliggende og varslede utredninger i Luftforsvaret ble stanset som en konsekvens av FS 2000 og arbeidet med ny langtidsproposisjon. Fokus ble lagt på kvalitets-

sikring av den reviderte fredsorganisasjonen jf. St.prp. nr. 45 (1997-98), jf. Innst. S. nr. 244 (1997-98). Ved behandlingen av St.prp. nr. 75 (1999-2000), jf. Innst. S. nr. 16 (2000-2001), vedtok Stortinget utfasing av DHC-6/Twin Otter og nedleggelse av 719 skvadron. Oppdatering av F-16 fortsatte. Lagring av materiellet til kanonluftvern FCS 2000/L70 ble videreført jf. Innst. S. nr. 38 (1999-2000) og St.prp. nr. 89 (1998-99).

4.3.5 Operativ evne

Krav til operativ evne er under revisjon. Forsvarets operative evne vil bli vurdert opp mot de relevante sikkerhetspolitiske utfordringene. Gjennom omleggingen – og da særlig opprettelsen av Forsvarets innsatsstyrker (FIST), vil Forsvarets styrker i større grad få bedre reaksjonsevne.

4.3.6 Kystvakten

Kystvakten var oppsatt og tilgjengelig for fredstidsoppgavene i henhold til årsprogrammet. Fartøyene er en viktig ressurs ifm. generell maritim overvåkning og billedoppbygging. Overvåkning og kontroll med fisket i områder underlagt norsk kyststatjurisdiksjon er også i 2000 gitt høy prioritet, og har krevd betydelige ressurser. Det er gjennomført vel 3000 fiskeriinspeksjoner om bord i norske og utenlandske fartøyer. Det har vært en økning i antallet fartøyer som er anmeldt for brudd på fiskeribestemmelsene i forhold til 1999. Samtidig har det vært en nedgang i antall oppbringelser til norsk havn. De fleste anmeldelsene gjelder norske fartøyer, de fleste oppbringelsene gjelder utenlandske fartøyer.

På grunn av store konsentrasjoner av småfisk i Barentshavet, har det vært nødvendig å stenge fiskefeltet og iverksette kontrolltiltak fra kystvakters side. Dette er hovedårsaken til det høye antallet inspeksjoner også i 2000. For å bidra til en god forvaltning av ressursene legges det vekt på at fiske i stengte områder med mye småfisk må reguleres og håndheves på en fast og konsekvent måte.

Kystvakten yter betydelig støtte til det sivile samfunn, herunder i forbindelse med søk, redning og kystberedskap. I 2000 økte antallet oppdrag på vegne av sivile etater noe. En rekke etater har inngått avtaler med Kystvakten om utførelse av oppgaver på vegne av eller i samarbeid med de respektive etatene. Samarbeidet med de sivile etatene har fungert godt også i 2000. Kystvakten har i 2000 gjennomført Schengen-kurs for besetningene som ledd i forberedelsene til innføring av Schengen-avtalen.

Kystvakten samarbeider også nært med andre land. Samarbeidet med den russiske grensetjenesten i Murmansk er videreført og formalisert gjennom et memorandum om kontrollsamarbeid i fiskerispørsmål. Gjensidig utveksling av informasjon om fiskeriaktiviteter, felles kurs og seminarer og utveksling av observatører, bidrar til å styrke samarbeidet. Den årlige felles norsk-russiske redningsøvelsen «Barents» ble gjennomført i Barentshavet. Et godt samarbeid er etablert mellom norske og skotske, danske, islandske og færøyske kontrollmyndigheter til havs.

4.3.7 Redningshelikoptertjenesten

Redningshelikopterskvadronens beredskap er opprettholdt i forhold til 1999. Sett under ett hadde avdelingene Bodø, Banak, Ørlandet og Sola en beredskap på 99,1 %, en reduksjon på 0,1 %, i forhold til 1999. Det midlertidige detasjement på Rygge hadde en beredskap på 95,3 %, en reduksjon på 2,6 %, i forhold til 1999. Kravet til beredskap på Rygge er 85 %. Det ble gjennomført i alt 361 søk og redningsoppdrag og 530 ambulanseoppdrag. 729 personer ble reddet eller assistert i 2000.

4.4 Virksomhetsområder

4.4.1 Styring

Implementeringen av styringskonseptet er videreført. Arbeidet med utgangspunkt i utredningen fra STYFOR-prosjektet (NOU 1998:8) ble avsluttet ved at Stortinget i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 55 (1999-2000), jf. Innst. S. nr. 25

(2000-2001), vedtok å etablere en felles logistikkorganisasjon for Forsvaret. Arbeidet med innføringen av et nytt økonomisystem ble videreført i en felles integrert forvaltningsløsning. Vektlegging av styring og oppfølging av underliggende etater er ført videre gjennom styringsdialogene og den møtестrukturen som ble innført.

4.4.2 Utdanning

Utdanning av befal og sivile

Utdanningsvirksomheten i Forsvaret har videreført de intensjoner som er beskrevet i St.meld. nr. 22 (1997-98) og St.meld. nr. 22 (1992-93). Forsvarets utdanningsvirksomhet ble gitt høy prioritet og kvalitetsforbedringer ble gjennomført. Utdanningsvirksomheten ble rettet mot krigsstrukturens kompetansebehov, samtidig som fredsorganisasjonen ble tilført nødvendig kompetanse.

«Overordnet strategisk plan for kompetanseutvikling i Forsvaret 1998-2002» og «Strategi for kompetanseutvikling i Forsvaret» ble lagt til grunn for utdanningsvirksomheten.

Departementet videreførte arbeidet med tilpasning av Forsvarets akademiske utdanningssystem til det sivile høyskole- og universitetssystem. Analyser vedrørende modulbasert utdanning ble utarbeidet og Forsvarets stabsskole del I iverksatte modulbasert undervisning med virkning fra desember 2001.

For å øke bruken av IT og fjernundervisning ble det utarbeidet en strategi for dette området og etablert et råd for teknologibasert opplæring (TBO-rådet) i Forsvaret.

Forsvarets økende internasjonale virksomhet har avdekket et ytterligere kompetansebehov for befal og soldater innen fagområdene operasjonell rett, etikk og religion. For å sikre ivaretagelse av det spesielle utdanningsbehov ved internasjonal tjeneste, ble det utarbeidet «Overordnede retningslinjer for utdanning til internasjonal tjeneste».

Utredninger om etablering av senter for lederutvikling ble påbegynt. Ifm. omleggingsarbeidet gjennomføres lederutviklingsprogram som omfatter om lag 1000 ledere i Forsvaret. Sivilt personell har fått tilbud om lederutvikling på tre ulike nivåer: ledere på grunnnivå, mellomledere og for bygningsteknisk personell.

Det ble etablert en arbeidsgruppe som skal foreslå tiltak for økt rekruttering til Forsvarets tekniske skoler. «Forsvarssjefens handlingsplan for fysisk fostring 2001-2005» ble ferdigstilt.

Antallet lærlinger i 2000 var 734 og ligger noe under resultatet fra året før. Dette skyldes blant

annet økt konkurranse i markedet. For øvrig har Forsvaret økt antall plasser som er til disposisjon til ca. 1100.

Voksenopplæringen

Det totale volum av virksomheten er mindre enn foregående år. Jobbsøkerkurs og kurs i næringsetablering gjennomføres i henhold til en syv-punkt handlingsplan som foreligger. Voksenopplæringen hadde i 2000 et forbruk på ca. 122 mill. kr.

Tillitsmannsordningen

De fleste saker har blitt løst på laveste nivå, dvs. i lokalutvalgene. Kunnskapsnivået blant de tillitsvalgte og administrasjon om Tillitsmannsordningen (TMO) synes generelt å ha bedret seg. Undervisning i TMO på Forsvarets skoler kan bedres.

Førstegangstjeneste

Førstegangstjenesten er preget av reduserte inntak pga. omlegging, budsjettensyn, samt variasjoner i frafallsprosenten fra det ene året til det annet.

Forhold som antas å ha betydning for frafallet under tjenesten er først og fremst endringene i ordningen med sivil verneplikt og antallet som er dimittert som følge av udyktighet. Frafall under førstegangstjenesten på bakgrunn av søknad om siviltjeneste er blitt redusert siden i fjor, mens andelen udyktige har økt noe.

Velferdstjenesten

Differensierte minimumssatser for velferdsmidler er fremdeles ikke tilfredsstillende etablert. Særlig

gjelder dette Hæren. De differensierte minimumssatsene er basert på avdelingenes beliggenhet, størrelse og standard. Det legges særlig vekt på gjennomføring av en tilfredsstillende velferdstjeneste ved avsidesliggende og mindre enheter. Velferdstjenesten har forbrukt ca. 24 mill. kroner i 2000.

Øvelse

Øvelsesnivået for 2000 holdt seg omtrent på samme nivået som i 1999. Av 18 planlagte øvelser ble 16 gjennomført. Målsettingen med Forsvarets trenings- og øvelsesvirksomhet for 2000 anses oppnådd.

Øvelser med deltakelse fra våre allierte har hatt høyest prioritet. Samtidig har fokuset økt på øvelser og trening med våre reaksjonsstyrker. Norge var ikke vertskap for noen større NATO-øvelse i 2000. I perioder hvor det ikke avholdes store NATO-øvelser i Norge, blir nasjonale grenvise øvelser slått sammen til én større fellesøvelse, Joint Winter. Denne ble gjennomført for første gang i Troms i 2000. Hensikten med øvelsen, der i alt 12 land deltok, var bl.a. å øve styrkene og forsterkningskonsepter under vinterforhold i en artikkel 5-situasjon. På grunn av en fatal ulykke ble deler av øvelsen kansellert.

Krisehåndteringsøvelsen CMX/CRISEX involverte NATO- og VEU-landene i håndtering av to samtidige sikkerhetspolitiske kriser. Fra norsk side deltok Forsvarets overkommando sammen med Forsvarsdepartementet og andre berørte departementer med ansvar innenfor beredskap.

Tabell 4.2 Førstegangstjenesten

Førstegangstjenesten	1996	1997	1998	1999	2000
Planlagt styrke første utdanningsdag	22 000	22 190	21 853	19 200	16 042
Faktisk styrke første utdanningsdag	21 490	19 589	18 862	17 870	15 278
Andel faktisk styrke ift. planlagt (%)	98	88	87	93	95
Fullført førstegangstjeneste	18 428	16 027	14 243	14 778	12 876
Andel fullført ift. styrke første utdanningsdag (%)	86	82	76	83	77

Tabell 4.3 Materiellinvesteringer

Materiellinvesteringer	1997	1998	1999	2000
Realiserte investeringer i mill. kroner	6 408	6 196	5 543	4 998
Prosent av totale midler til disposisjon	24,5	23,5	20,8	18,7
Mindreforbruk i mill. kroner	240	61	385	523

Forsvaret deltok i 2000 i PfP-relaterte øvelser og aktiviteter. PfP-øvelsen Cooperative Banners ble gjennomført med Norge som vertskap. Øvelser i PfPs ånd var spesielt prioritert, herunder Nordic Peace, Baltic Link og Combined Endeavor. Sivile organisasjoner bidrar betydelig til denne typen øvelser, noe som gjør deltakerne bedre i stand til å planlegge og delta i en virkelig internasjonal fredsoperasjon.

Repetisjonstjeneste

Øvelse og trening av mannskaper og befal ble gjennomført tilfredsstillende innenfor de gitte ressursrammer. 2 750 mannskaper møtte til repetisjonstjeneste i 2000. Forbruk av tjenestedager var ca. 39 000 i forsvarsgrenene og ca. 160 000 i Heimevernet.

4.4.3 Investeringer

Materiellinvesteringer

Ved salderingen av statsbudsjettet for 2000 ble det bevilget 5 631 mill. kroner til materiellinvesteringer under post 45. Disponible midler til materiellinvesteringer, ble gjennom året redusert til 5 522 mill. kroner. En del av endringen kom gjennom revidert nasjonalbudsjett, der Stortinget vedtok en reduksjon på 500 mill. kroner. Det ble investert 4 998 mill. kroner i nytt materiell, som gir et mindreforbruket på 523 mill. kroner.

Mindreforbruket i 2000 skyldes flere forhold. For enkelte av Forsvarets «Foreign Military Sales»-kontrakter (FMS-caser), er leveranser foretatt, men belastningen av utgifter forsinket. Et annet viktig forhold var omleggingsprosessen og den uavklarte framtidige struktur. Det ble utvist stor forsiktighet når det gjaldt å inngå nye forpliktelser i prosjekter som er avhengig av strukturvalg. Det hadde også betydning at framdriften i flere prosjekter måtte reduseres for å tilpasse utbetalinger til endrede rammer da nedtrekket på 500 mill. kroner kom i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett. Det var samtidig vanskelig å forsere gjenstående prosjekter mot slutten av året.

De realiserte investeringene på 4 998 mill. kroner utgjør 18,7 % av de totale midler som var til disposisjon på utgiftssiden i 2000.

Ca. 60 % av utgiftene på kap. 1760, post 45, ble utbetalt til kategori 1-prosjekter. Status og framdrift til de enkelte prosjekter er omtalt under prosjektbeskrivelsen under kap. 1760, post 45. I tillegg til fregattkontrakten som ble inngått med en spansk leverandør, ble det i 2000 inngått en rekke mindre kontrakter med norske og utenlandske leverandører.

Materiellinvesteringene i Hæren har hatt som mål å gi økt stridsevne. Hæren har prioritert å bygge opp balanserte avdelinger med forbedrede kapasiteter for nytt manøverkonsept hvor etterretning, ildkraft og kommando og kontroll er viktige elementer. Prosjektenes omfang og framdrift er tilpasset endrede økonomiske rammer og har avvirket ny struktur.

Hovedutfordringen ifm. Sjøforsvarets materiellinvesteringer i 2000 var arbeidet med fregattprosjektet. Kontrakt med leverandør av fregattene ble inngått i juni 2000.

Opsjon på 16 stridsbåter ble forlenget til 31. oktober 2001. Det er startet konseptstudier med henblikk på å utvikle en transportbåt. Det er også inngått avtale om optimalisering av Skjold-klassen for serieproduksjon. Opsjonsavtalene for fartøyserien ble forlenget til medio 2001.

En viktig milepæl i utviklingen av nytt sjømålsmissil (NSM) ble oppnådd ved den første prøveskyting av missilet.

Luftforsvarets investeringsrammer ble sterkt redusert i 2000, bl.a. som følge av at kampflyprosjektet ble terminert. I tillegg ble utbetalingene til flere FMS-caser forsinket i forhold til det som var forutsatt i budsjettet.

Bygg- og anleggsinvesteringer

Nasjonalfinansierte investeringer

Total ramme på kap. 1760 og 1795, post 47 var ca. 1037 mill. kroner, total produksjon var 910 mill. kroner. Mindreforbruk i 2000 på 127 mill. kroner, skyldes i hovedsak at det var usikkerhet rundt

flere prosjekter i påvente av langtidsproposisjonen.

Tiltakene som er en del av totalprosjekterte materiellprosjekter og tiltak for å ivareta helse, miljø og sikkerhet (HMS), har vært høyest prioritert. I 2000 ble prosjektene «Bodø restaurering av rullebanen», «Haakonssvern restaurering av KNM Tordenskjold» og «Regional mobiliseringslagring i hele landet – fase 2», ferdigstilt.

Kulturelle og allmenntillegge formål

Arbeidet med restaurering og endring av lokalene i Magasin A på Karljohansvern i Horten for Norsk museum for fotografi – Preus fotomuseum er blitt gjennomført. Tilskudd til kommuner og overføringer til andre som er bevilget over kap. 1795 er utbetalt i samsvar med bevilgningene.

Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider

Norges andel av NATOs investeringsprogram var 150 mill. kroner på kap. 1760, post 75 i 2000. Utgifter til gjennomføring av fellesfinansierte investeringsprosjekter i Norge, som over tid dekkes av NATO gjennom tilsvarende inntekter, var ca. 195 mill. kroner under kap. 1760 post 48. I tillegg var det nasjonale utgifter under kap. 1760 post 44 på ca. 120 mill. kroner i tilknytning til fellesfinansierte prosjekter.

Norge fikk i 2000 ikke autorisert nye prosjekter. På grunn av betydelige forsinkelser hos leverandøren, var framdriften i de tre SINDRE II-rådene lav også i 2000.

Kombinert luftoperasjonssenter på Reitan var det eneste store, viktige prosjektet som ble ferdigstilt i 2000. Det ble ikke igangsatt ny store, viktige prosjekter.

Lav aktivitet og framdrift førte til et større nedtrekk, med både utgifts- og inntektsreduksjon for de fellesfinansierte investeringspostene ifm. omgrupperingen høsten 2000. Etter nedtrekket ble investeringene gjennomført som forutsatt.

4.4.4 Drift og vedlikehold

Materiell

For å unngå feil bruk av midler har Forsvaret i 2000 redusert drift og vedlikehold av materiell i strukturelementer som er foreslått utfaset, uten å treffe irreversible tiltak. I mange tilfeller blir heller ikke utstyr som det er foreslått å benytte i framtidig struktur, tilfredsstillende vedlikeholdt på grunn av manglende ressurser. Prisutviklingen for drivstoffkostnader og økte valutakurser gjør at

det i 2000 oppstod et merbehov. Av dette ble ca. 74 mill. kroner netto tilført driftssiden ifm. omgrupperingen og i underkant av 124 mill. kroner tilført Luftforsvarets budsjett ifm. nysalderingen i desember.

Mye av Forsvarets materiell er gammelt. Det koster uforholdsmessig mye å drifte og vedlikeholde dette materiellet, og kostnadene vil øke med tiden blant annet pga. strukturskader som for eksempel på fregattene, Kystvaktens helikoptre, transportfly og en del av Hærens materiell.

Stortinget vedtok i 2000 å etablere Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO), og arbeidet med å iverksette vedtaket er startet opp.

Eiendommer, bygg og anlegg

Det ble i 2000 brukt i overkant av 1 mrd. kroner til drift og vedlikehold av eiendom, bygg og anlegg fordelt med 630 mill. kroner på drift og 390 mill. kroner på vedlikehold.

Forbruk av midler til vedlikehold av eiendom, bygg og anlegg utgjør 60 % av beregnet ressursbehov. I tillegg kommer vedlikeholdsrelaterte prosjekter som brannvern, ENØK, vann og avløp, HMS, osv. som gjennomføres på kap. 1760 post 47 for å opprettholde verdien av Forsvarets eiendommer, bygg og anlegg.

4.4.5 Organisering

Forsvarsdepartementet besluttet medio 2000 at alle foreliggende og varslede utredningsoppdrag vedrørende reorganisering skulle termineres for å inngå i ny enhet. Tilsvarende utredninger som var iverksatt av Forsvarets overkommando ble også terminert. Hensikten med stoppordren var å se alle utredningsoppdragene i sammenheng og kretsamlle alle ressursene om ny langtidsproposisjon for perioden 2000-2005. Det er således kun gjennomført minimale endringer i fredsorganisasjonen i alle forsvarsgrener og i Heimevernet i påvente av proposisjonen og behandlingen i Stortinget.

Statens kantiner

Statens kantiner har også i fjerde driftsår som statsforetak vært gjenstand for omstilling og utvikling. Stortinget vedtok å omdanne Statens kantiner til aksjeselskap eid av staten. Det nye aksjeselskapet har fått navnet Grødegard. De formelle og praktiske tiltak som har vært nødvendige for å omdanne selskapet fra statsforetak til aksjeselskap ble påbegynt i 2000 og sluttført i 2001.

Tabell 4.4 Status virkemidler medio 2001

	Hær	Sjø	Luft	Sivile	Sum
Reg. søknader	870	411	801	967	3049
Innv. søknader	662	244	469	666	2041
Avslåtte søknader	202	158	298	249	907

Statens kantiner oppnådde i 2000 et resultat før skatt på 2,301 mill. kroner mot 11,335 mill. kroner for 1999. Driftsinntektene ble 362,2 mill. kroner, dvs. 3,8 % lavere enn i 1999. Etter finansposter og skatt var overskuddet på 1,6 mill. kroner. Hele overskuddet tilbakeføres statskassen som utbytte.

4.4.6 Personell

Arbeidsmarkedet var stramt også i 2000. Spesielt utsatt for konkurranse var personell til tekniske og operative stillinger. Dette har ført til økt press på gjenværende personell samt problemer med å bemanne viktige materiell- og investeringsprosjekter.

Forsvaret har arbeidet med å utforme en helhetlig personellpolitikk, bl.a. gjennom utvikling av forsvarssjefens lønnsstrategi, personellpolitiske virkemidler, strategisk plan for likestilling og handlingsplan for økt rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn til Forsvaret.

Reduksjonen av årsverk har flatet ut i forhold til nedtrappingsplanen i St.meld. nr. 16 (1992-93). Årsakene er flere. Det har vist seg vanskelig å redusere Forsvarets virksomhet. Omstillingsprosessen i Forsvaret er i seg selv krevende å gjennomføre og innsparinger ved organisasjonsendringer kommer først etter lang tid. Omstillingen av Forsvaret vil imidlertid ikke lykkes med mindre årsverksreduksjoner brukes som hovedvirkemiddel.

Det forventes imidlertid en kraftigere årsverksreduksjon ved at det ble innført nye virkemidler (avgangsstimulerende tiltak) for frivillig fratreden for militært og sivilt personell i 2000. Bruken av avgangsstimulerende tiltak for frivillig fratreden fra Forsvaret har svart til forventningene.

De personellpolitiske virkemidlene for å stimulere til frivillig nedbemanning av Forsvaret ble iverksatt mvf. 1. september 2000. Tabell 4.5 gir status medio 2001. Om lag 50 % av de innvilgede søknadene gjelder personell eldre enn 53 år. For sivilt ansatte er de mest benyttede virkemidlene studiestønad og førtidspensjon, mens de innvilgede tiltakene for militære arbeidstakere fordeles

på tiltakene begrenset arbeidsplikt, studiestønad og avgang med redusert lønn. Ordningen med sluttvederlag er så langt benyttet i ca. 9 % av de innvilgede søknadene.

Virkemidlene benyttes for å gjennomføre en målrettet og kontrollert nedbemanning av FMO med sikte på å opprettholde en balansert personellstruktur, både med hensyn til totalmengde, kompetanse- og alderssammensetning.

Forsvarets ressursorganisasjon (RO) har i 2000 støttet både linjeorganisasjonen og den enkelte arbeidstaker med omstillings- og endringskompetanse. RO har bidratt med bl.a. lederstøtte ifm. FS 2000, opplæring av støttegrupper, med omstillings- og endringskompetanse, veiledning ifm. lokal kompetanseplanlegging og medarbeidersamtaler. RO har videre gitt støtte til innplassering av forventet overtallige/overtallige til ledige stillinger. RO var involvert med oppstart og gjennomføring av forsvarssjefens verktøy for bevisstgjøring av Forsvarets toppledere i forbindelse med omstillingen i Forsvaret.

I samråd med ledelsen, har RO støttet personell som har vært berørt av omstillingsprosessen med individuelle handlingsplaner og veiledning i rettigheter, plikter og muligheter fram mot ny karriere, både i og utenfor Forsvaret. Mange av de overførte til RO benyttet seg av de avgangsstimulerende tiltakene som ble innført i Forsvaret pr. 1. september 2000. På bakgrunn av at et lavt antall personell ble overført til RO, ble mye av ressursene brukt på andre oppgaver. Det ble gjennomført ca. 300 forskjellige kurs/seminarer hvor det deltok ca. 4000 deltakere. RO hadde i 2000 et forbruk på ca. 21,2 mill. kroner.

Et hovedprosjekt i samarbeid med Troms fylkeskommune og en rekke forsvarskommuner for å stimulere forswarets personell til å flytte, ble videreført i 2000.

Forskning og utvikling (FoU)

FoU-virksomheten har vært innrettet mot de seks hovedsektorer som ble lagt fram i St.meld. nr. 22 (1997-98). En betydelig del av FoU-innsatsen har vært knyttet til gjennomføringen av de store mate-

riellanskaffelsene, bl.a. nye fregatter og nytt sjømålsmissil. Ved gjennomføringen av materiell investeringsprosjektene er utvikling og tilpasning en del av anskaffelsen. Forsvarets FoU-engasjement har bidratt til at norsk industri har fått tilført betydelige ressurser, både direkte og indirekte gjennom FoU-virksomheten knyttet til de større materiell-anskaffelsene.

Det har i tillegg vært gjennomført FoU-aktiviteter knyttet til strukturanalyser og militære operasjonskonsepter, bl.a. i tilknytning til Forsvarsstudie 2000. Miljørelatert FoU har vært gjennomført ved Forsvarets bygningstjeneste og Forsvarets forskningsinstitutt. FoU-oppgavene innen sektoren går i hovedsak til Forsvarets forskningsinstitutt, men også frittstående forskningsmiljøer blir benyttet.

Informasjonsteknologi

Arbeidet med å forbedre organisasjonen på overgangen til år 2000 var vellykket. Som forutsatt hadde arbeidet et betydelig gjenbrukspotensiale og metoder for analyse av risiko, sårbarhet og trusler innen informasjonssystemer/informasjonsteknologiområdet vil bli nyttet ifm. gjennomføringen av framtidige organisasjonsendringer. Arbeidet med strategisk trusselvurdering er videreført. Arbeidet med ny basisplattform med felles basis infrastruktur, felles kontorstøtte og felles drift (prosjekt Fisbasis) ble startet opp.

4.5 Forsvarsdepartementet og de sivile etatene

4.5.1 Forsvarsdepartementet

Forsvaret står overfor store utfordringer med å tilpasse seg dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Forsvarsstudie 2000 (FS 2000) og innstillingen fra Forsvarspolitisk utvalg NOU 2000: 2 Et nytt forsvar, ble sluttført i 2000. Rapportene belyser behovet for omstilling i Forsvaret. Anbefalingene i disse utgjorde grunnlaget for de rammer og vedtak som er foreslått i St.prp. nr. 45 (2000-2001).

Formålet med St.prp. nr. 45 (2000-2001) er å anbefale konkrete rammer og vedtak som kan legge til rette for en rask og effektiv omlegging av forsvaret i perioden 2002-2005. For å sikre en rask og effektiv omlegging har Regjeringen valgt å fremme en proposisjon som inneholder både overordnede politiske avveininger og konkrete anbefalinger til vedtak.

Regjeringen anbefaler ytterligere endringer i gjeldende forsvarskonsept som ble etablert i forbindelse med forrige langtidsmelding for Forsvaret, St.meld. nr. 22 (1997-1998). Med hensyn til styrkestrukturen vil Regjeringen i september foreslå å beholde viktige enheter innenfor hver forsvarsgren. Formålet er å gi styrkestrukturen nødvendig fleksibilitet og kompetanse. Dette er i samsvar med anbefalingene fra Forsvarspolitisk utvalg. De mest prioriterte enhetene fra hver forsvarsgren vil inngå i Forsvarets innsatsstyrke, jamfør St.meld. nr. 38 (1998-1999).

Moderniseringen og effektiviseringen av forsvarets støttevirksomhet er kommet godt i gang, gjennom at Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) er etablert, jamfør St.prp. nr. 55 (1999-2000) og Innst. S. nr. 25 (2000-2001).

Tabell 4.5 Årsverksutviklingen i Forsvaret

Personell	1996	1997	1998	1999	2000
Militære	11 911	11 941	11 988	11 862	11 604
Sivile	9 304	9 199	9 124	9 021	8 700
Årsverk					
Nedtr.grl.	21 215	21 140	21 112	20 883	20 304
Årlig utv.	-183	-75	-28	-229	-579
Akkumulert	-2413	-2488	-2516	-2745	-3 324

Kunnskapsgrunnlaget for utformingen av norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk må stadig utvikles. Departementet finansierer over post 73 både grunn- og prosjektforskning gjennom sine årlige tildelinger av støtte til forsvars- og sikkerhetspolitisk forskning og utvikling (FoU). Særlig fokus er lagt på å understøtte grunnforskningen gjennom årlige tildelinger av tre-årige doktorgradsstipendier, samt et løpende post-doktorstipend som tildeles hvert tredje år. Utover dette støttes også spesifikke prosjekter innenfor forsvars- og sikkerhetspolitiske saksfelt som er av særskilt betydning for Norge, som ledd i en helhetlig strategi for kompetansebygging og kunnskapsutvikling.

Deltagelse i internasjonale operasjoner, så som fortsatt engasjement på Balkan, understreker viktigheten av økt takt i omstillingen av Forsvaret. Foruten et aktivt engasjement i NATO og andre multilaterale fora, har Forsvarsdepartementet i 2000 lagt stor vekt på å etablere og opprettholde bilateral kontakt med strategiske samarbeidspartnere, både i og utenfor NATO.

Utviklingen i Russland har vært fulgt nøye. Kontakten med Russland har bl.a. bestått i å videreutvikle et omskoleringsprogram for overtallige russiske offiserer og, sammen med USA, delta aktivt i miljösam arbeidet AMEC. For øvrig har bilaterale handlingsplaner for samarbeidet med bl a de baltiske land blitt fulgt opp.

IT-systemet som departementet anskaffet i 1999 har blitt videreutviklet i 2000. I hovedsak har dette vært akkreditering og forbedring av systemets evne til å kommunisere med eksterne forbindelser. I 2000 utviklet departementet et nytt intranett som ble lansert i 2001.

4.5.2 Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)

Virksomheten ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) fulgte i hovedsak instituttets langtidspogram. Instituttets innsats og ressursbruk følger prioriteringer gjort i Forsvarets forskningspolitiske råd (FFR) og ved behandling av de enkelte prosjektforslag i Forsvaret. For å møte utfordringene som følger av omstillingene i Forsvaret foretok instituttet i 2000 en intern vurdering av virksomhetens innretning. I tillegg ble det opprettet en FoU-gruppe, bestående av representanter fra Forsvaret og FFI, som la fram en innstilling om samhandlingen mellom Forsvaret og FFI. Innstillingen inngår i det videre arbeidet med en langsiktig innretning av Forsvarets FoU-virksomhet.

De strategiske programmene utgjør hoveddelen av basisbevilgningen og fanger opp viktige

trekk i den militærteknologiske utviklingen. I 2000 ble det gjennomført arbeid bl.a. knyttet til IR-missiler, telekommunikasjon, ledelse og leder trening på operasjonelt nivå, ubemannet luftfarkost (UAV), miljøanalyser og analyse av landoperasjoner og -strukturer. Grunnforskningen som har som mål å frambringe ny viten, var i hovedsak rettet inn mot elektrooptikk, ionosfærefysikk, nevrobiologi og numerisk matematikk.

Forvaltningsoppdrag som ble gjennomført i 2000 var bl.a. ivaretagelse av norsk deltagelse i forskningsprogrammene under Western European Armaments Group og norsk deltagelse i NATO Research and Technology Organization. I tillegg ble det foretatt geofysisk kartlegging av nordområdene og innledende vurdering av ikke-dødelige våpen. Innen oppdragsforskningen legger FFI særlig vekt på konseptvalg og teknologiløsninger for Forsvarets materiellinvesteringer. Mange av prosjektene er tverrfaglige, med relativt stor faglig bredde. Eksempler på prosjekter i 2000 er Forsvarsanalysen 2000, nye fregatter, utvikling av KKI-systemer, nye sjømålsmissiler, autonom undervannsfarkost (AUV) for Sjøforsvaret (og for sivil virksomhet), stridshelikoptre, undervannsinformasjon og sonarteknologi, elektronisk krigføring, informasjonskrigføring i datanettverk og sårbarhetsreducerende tiltak innen kraftforsyning.

I løpet av året ble 23 prosjekter avsluttet og 22 igangsatt. Ved årsskiftet var 62 prosjekter i arbeid. Instituttets totale omsetning i 2000 var på 390 mill. kroner. FDs basistilskudd til FFI var 155 mill. kroner over kap. 1710 post 51. I tillegg ble FFI tildelt et ekstraordinært investeringstilskudd på 9,5 mill. kroner. Tilskuddet ble benyttet til igangsetting av arbeidet med ombygging og instrumentering i forbindelse med etablering av et laboratorium for evaluering og testing av optiske og infrarøde misilsøkere.

4.5.3 Forsvarets bygningstjeneste (FBT)

Forsvarets bygningstjeneste (FBT) hadde i 2000 ca. 850 investeringsprosjekter under arbeid, og gjennomførte investeringer for 1108 mill. kroner. Investeringsnivået ble lavere enn budsjettert som en følge av at hele prosjektporteføljen ble underkastet en kritisk gjennomgang for å unngå feilinvesteringer i påvente av langtidsproposisjonen. FBT gjennomførte avhending av EBA etter gitte retningslinjer for nettobudsjettering. Det ble netto inntektsført ca. 20 mill. kroner for salg av eiendom og i overkant av 40 mill. kroner for salg av boliger. FBTs driftsopplegg har i 2000 vært basert på en videreutviklet oppdrags- og ressursplanleggings-

modell. FBT har blitt bedre i stand til å måle egen produksjon og til å vurdere utførte oppdrag i forhold til plan. FBT har videre iverksatt en kompetanseheving for gjennomføring av NATO-prosjekter, samt satt fokus på slutføring av eldre NATO-prosjekter. Det arbeides for å redusere drifts- og vedlikeholdskostnader. Brannverntiltak er gjennomført i henhold til avtale med Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern. Tiltak innenfor fysisk/elektronisk sikring er igangsatt. Det er også iverksatt tiltak for oppfølging av krav i plan- og bygningsloven spesielt med hensyn til godkjenning av kvalifisert personell. Som et ledd i fagmyndighetansvaret er det utarbeidet nye direktiver og retningslinjer, og det er gjennomført tilstandsanalyser for flere etablissementer.

På miljøsidan er det gjennomført omfattende naturregistreringer med tanke på senere tiltak. Det er gjennomført oppdrag innenfor støy- og luftforurensing, grunn- og sjøforurensing, HMS og innemiljø og innenfor avfallsproblematikken. Det er innført styringsystem i forbindelse med Grønn Stat, og det har i 2000 vært en betydelig satsing på internasjonalt samarbeid. FBT har i tillegg gjennomført forskning- og utviklingsoppgaver innenfor de prioriterte satsingsområdene fortifikasjon, ammunisjonslagre, miljø, drift og vedlikehold, samt byggeprosessen.

4.5.4 Forsvarets tele- og datatjeneste (FTD)

Forsvarets tele- og datatjeneste (FTD) har i all hovedsak gjennomført nasjonale materiellinvesteringsprosjekter i henhold til fastsatte planer. Innenfor områdene felles sambands- og informasjonssystemer (FSI), ble det foretatt anskaffelser for i alt 392 mill. kroner. I tillegg ble det gjennomført aktiviteter i konsept- og definisjonsfasen av nye ledelses- og informasjonssystemer (Golf) for 24 mill. kroner. Prosjekt Fisbasis skal innføre felles informasjonssystemer for hele Forsvaret. Ved utgangen av 2000 var det som en del av prosjektets definisjons- og konseptfase etablert to pilotinstallasjoner med 750 brukere. Forsvarets driftsstøttesenter ble etablert på Kolsås med initiell kapasitet til å ivareta pilotinstallasjonene. NORCIS II-prosjektet omfatter utvikling og implementering av datastøtte ved prioriterte stasjonære hovedkvarter. I løpet av 2000 er systemet utviklet med ny funksjonalitet og flere brukersteder, bl.a. for å støtte norske styrker i utlandet. I tilknytning til prosjekt COSS (Coastal operations and Surveillance System) ble det i 2000 utviklet en prøveløsning for støtte til politiets arbeid ifm. Norges tilknytning til Schengen-avtalen.

Innenfor FTDs ansvarsområder for NATO-infrastrukturprosjekter er prosjektene gjennomført i henhold til opprinnelige planer. Materiellinvesteringer i forbindelse med NATO-infrastrukturprosjekter utgjorde 118 mill. kroner. Drift av sambands-, data- og navigasjonssystemer er i hovedsak gjennomført i henhold til fastsatte krav.

FTD gjennomførte i 2000 flytting av sin sentrale stab fra Oslo sentrum til Kolsås leir iht. plan. På oppdrag fra Forsvarsdepartementet gjennomførte FTD i 2000 en utredning som skal vurdere om etaten kan utvide sine oppgave- og tjenesteytelser til også å omfatte andre deler av den sivile statsadministrasjonen. Utredningen ble gjennomført ved en markedsundersøkelse rettet mot utvalgte sivile etater innen offentlig sektor.

Regnskapet for 2000 viser at FTDs samlede utgifter utgjorde 412 mill. kr.

4.5.5 Forsvarets boligjeneste (FBOT)

Forsvarets boligjeneste (FBOT) har foretatt befaringer i boområder, avholdt møter om bosituasjonen, boligbehovet og moderniseringer med vekt på omstruktureringen i Forsvaret. Låneavtalene med Forsvarets samarbeidspartnere er videreutviklet.

FBOT har i betydelig grad gjennomført økonomisk og juridisk rådgivning for Forsvarets ansatte, herunder gitt informasjon om Forsvarets låne- og forskuddsordninger, i den hensikt å bidra til omstruktureringen, fremme personellens boligetablering og forbedre den enkeltes økonomi. Videre har FBOT ivaretatt administrasjonen, forvaltningen og behandling av mislighold av Forsvarets låneordning og befalets låneordninger. Det ble i 2000 ikke utbetalt garantiansvar i henhold til garantiordningen.

2000 har vært et år med gjennomgripende stor differanse mellom markedsrenten og renten i befalets låneordninger. Rentenivået i Statens pensjonskasse som styrer renten i befalets låneordning var i 2000 på 5,5 %. Rentestønaden har økt gjennom året som en følge av Norges Banks rentøkninger og stor etterspørsel etter lån. Totalt ble det behandlet 602 søknader om lån.

4.5.6 Internasjonale fredsoperasjoner

Norske styrkebidrag til internasjonale fredsoperasjoner ble holdt på et høyt nivå i 2000. Hovedtyngden av forsvarets innsats i flernasjonale fredsoperasjoner var konsentrert til Balkan. Den samlede militære innsatsen i flernasjonale fredsoperasjoner kostet i 2000 ca. 2000 mill. kr. og utgjorde

anslagsvis 1274 personell, hovedsakelig fordelt på KFOR og SFOR. Forsvaret bidro også med observatører og stabspersonell til FN-operasjoner i blant annet Øst-Timor, Sierra Leone, Etiopia/Eritrea og Midtøsten.

Flernasjonale fredsoperasjoner stiller meget strenge krav til de avdelingene og personellet som deltar. Betydelige ressurser tildeles derfor avdelingene i de ulike forsvarsgrenene til NATOs hurtige utrykningsstyrke (IRF), den flernasjonale styrken for fredsbevarende operasjoner (SHIRBRIG), det nordiske samarbeidet om militær fredsstøttet virksomhet (NORDCAPS), og EUs krisehåndteringsstyrke.

4.5.7 Miljørapport

Handlingsplanen for miljøvern i Forsvaret (1999-2000) ligger til grunn for aktiviteten i år 2000. Det har vært arbeidet med en egen plan for biologisk mangfold på forsvarssektoren og den inngår i St.meld. nr. 42 (2000-2001) Biologisk mangfold: Sektoransvar og samordning. Innføring av miljøledelse har fortsatt og en rekke kurs er blitt avholdt. Når det gjelder ivaretagelsen av friluftslivet har det pågått ryddearbeid etter øvelser, reparasjon av terrengskader, fjerning av etterlatenskaper og utskifting av miljøskadelig kreosotholdig trevirke. Vedrørende kulturminner har det ved forberedelsen av større øvelser blitt avmerket slike områder innen øvingsområdet slik at deltaende avdelinger har kunnet unngå disse stedene. I tilknytning til hav- og vannforurensning er opprensning av havneområdet på Haakonsværn orlogsstasjon videreført av FBT i samarbeid med SFT. Overvåkning og registrering av deponier i Forsvarets skyte- og øvingsfelt har fortsatt.

Når det gjelder helse- og miljøfarlige kjemikalier har det vært arbeidet med å gi aktuelle brukere i Forsvaret tilgang til datasystemer med viktige opplysninger om kjemikaliene, slik at bruk og valg av produkter kan foregå forsvarlig. Vedrørende avfall og gjenvinning er det iverksatt tiltak for å forbedre avfallstjenesten under øvelser, og en håndbok for avfallstjeneste ved øvelser er under utarbeidelse.

I løpet av året har det foregått arbeid med å lage nye støysonkart for militære flyplasser og for skyte- og øvingsfelt. Et verktøy for støyberegning er under utvikling.

Det er ved flere garnisoner installert varme-gjenvinningsanlegg.

Vårt internasjonale engasjement i Arctic Military Environmental Cooperation (AMEC) har fortsatt. Det samarbeides om et titalls prosjekter,

fortrinnsvis nukleærrelaterte, men også ikke-nukleære prosjekt.

5 Informasjonssaker

5.1 Oppfølging av St.prp. nr. 45 (2000-2001)

Ved behandling av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001) anmodet Stortinget om å få seg forelagt et forslag vedrørende framtidig virksomhet på Rygge, Gardermoen og Kjeller.

Videre anmodet Stortinget om en fornyet vurdering av lokaliseringen til Militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter og vedtok at dette skulle lokaliseres innenfor alternativene Lahaugmoen, Sessvollmoen og Østerdal garnison.

Det er satt ned ulike arbeidsgrupper i forbindelse med ovennevnte og vedrørende hvordan behovet for framtidig lufttransport- og lufttanking kapasitet best kan dekkes. Stortinget vil få seg forelagt anbefalinger i disse spørsmål senest våren 2002.

Stortinget gav ifm. behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001), regjeringen diverse oppdrag mht. sentrale problemstillinger for Forsvaret i årene framover. Arbeidet med å løse disse oppdragene er igangsatt, og regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på dertil egnet måte.

5.2 Etablering av Forsvarets logistikkorganisasjon – endring kapittelstruktur

I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 55 (1999-2000), jf. Innst. S. nr. 25 (2000-2001), ble det besluttet å etablere Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO). Stortinget sluttet seg videre til at FLO i hovedsak skal være kunde-finansiert. I Innst. S. nr. 25 (2000-2001) heter det at:

«Komitéen forutsetter at etableringen av en slik organisasjon skal synliggjøre kostnadene på en bedre måte enn tidligere, slik det legges opp til i proposisjonen. Komitéen viser i den forbindelse til at det legges opp til at forholdet mellom primær- og støttevirksomheten reguleres gjennom samhandel som i et ordinært kunde/leverandørforhold, dvs. at brukerne må betale for oppdrag og tjenester som FLO utfører. Komitéen mener at dette vil føre til mer rasjonell drift og dermed til en bedre utnyttelse av bevilgningene til Forsvaret.»

Som en oppfølging av Stortingets vedtak om å etablere samhandel mellom kunde og leverandør ved at kunden/brukerne betaler for oppdrag og tjenester fra FLO, vurderer departementet å fore-
slå vesentlige endringer i forsvarsbudsjettets kapittelstruktur. En sammenslåing av kapitler – eksempelvis ved at forsvarsgrenenes driftskapitler slås sammen til ett stort driftskapittel – er ett alternativ som vil bli vurdert, et annet er rendyrking av ett logistikkapittel. Det tas sikte på å fremme et forslag om endringer i kapittelstrukturen ifm. en proposisjon våren 2002, alternativt ifm. omgrupperingsproposisjonen 2002.

5.3 Tørrdokkprosjekt i Harstad

Harstad Skipsindustri AS har bygging av en ny tørrdokk under planlegging. Bakgrunnen for prosjektet er dels at det vil være tjenlig for Forsvaret å ha tilgang til en større dokk i landsdelen etter

hvert som de nye fregattene fases inn, og dels at bedriften ønsker å konkurrere i markedet for større fartøyer. Både den nye forsvarspolitiske situasjonen og Norges behov for å overvåke store havområder i nordområdene, gjør det ønskelig å tilrettelegge for denne typen infrastruktur i Nord-Norge.

Tørrdokkprosjektet består av en privat og en offentlig del. Forsvarsdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet har hatt nær dialog med Harstad Skipsindustri A/S og arbeider nå sammen med verftet for å avklare ulike forhold omkring prosjektet, som økonomiske rammer, driftsmodell og forholdet til statsstøtteregelverket for kombinasjonsverft. Når disse spørsmålene er avklart, tar Regjeringen sikte på å komme tilbake til Stortinget med forslag om oppfølging fra statens side. Dette vil trolig kunne skje i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett våren 2002.

Del II
Budsjettforslag

Programområde 04 Militært forsvar

Programkategori 04.10 Militært forsvar m.v

Kapitlene i budsjettet

De følgende to tabeller viser *nominelle* endringer på de forskjellige kapitler. Det betyr at det i forslaget for 2002 er lagt inn pris- og lønnskompensasjon og virkningen i 2002 av lønns- og soldatoppjøret i 2001. Reell endring av budsjettet er en reduksjon på 0.3 %.

På utgiftssiden er inkludert budsjetterte inntekter iht etablert praksis, unntakene er militære bøter og 25 % av eventuelle inntekter ved salg av større materiell. Dersom inntektene blir lavere enn budsjettert, vil forsvarsrammen derfor bli redusert, om inntektene blir større enn budsjettert, gjelder Forsvarsdepartementets generelle merinntektsfullmakt.

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
	Militært forsvar m.v.				
1700	Forsvarsdepartementet	141 775	148 157	154 158	4,1
1710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4710)	623 951	604 301		-100,0
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)	147 006	182 310	379 417	108,1
1720	Felles ledelse og kommando-apparat (jf. kap. 4720)	1 133 496	1 175 528	1 123 294	-4,4
1723	Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 4723)			58 750	
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)	1 220 847	1 737 983	2 369 925	36,4
1731	Hæren (jf. kap. 4731)	4 679 444	4 500 386	4 354 933	-3,2
1732	Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)	2 844 478	2 791 532	2 647 003	-5,2
1733	Luftforsvaret (jf. kap. 4733)	3 989 139	3 607 579	3 691 716	2,3
1734	Heimevernet (jf. kap. 4734)	706 301	757 252	699 342	-7,6
1735	Forsvarets etterretningstjeneste	541 104	547 390	600 539	9,7

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	6 812 245	8 260 984	9 324 501	12,9
1790	Kystvakten (jf. kap. 4790)	574 092	553 473	625 725	13,1
1791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)	201 700	189 122	191 896	1,5
1792	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)	2 041 443	1 922 000	1 242 385	-35,4
1795	Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 4795)	160 968	146 951	193 334	31,6
	Sum kategori 04.00	26 274 155	27 124 948	27 656 918	2,0
	Sum programområde 04	26 274 155	27 124 948	27 656 918	2,0
	Sum utgifter	26 274 155	27 124 948	27 656 918	2,0

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
	Militært forsvar m.v.				
4700	Forsvarsdepartementet (jf. kap. 1700)	2 588			
4710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 1710)	72 742	54 943		
4720	Felles ledelse og kommando-apparat (jf. kap. 1720)	33 791	17 933	19 309	7,7
4723	Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 1723)			285	
4725	Fellesinstitusjoner og inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)	54 864	36 063	90 448	150,8
4731	Hæren (jf. kap. 1731)	118 033	72 308	74 609	3,2
4732	Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)	76 623	46 485	42 805	-7,9
4733	Luftforsvaret (jf. kap. 1733)	152 551	97 411	100 511	3,2
4734	Heimevernet (jf. kap. 1734)	5 605	2 391	2 467	3,2

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002	Pst. endr. 01/02
4760	Nyanskaffelse av materiell, nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)	196 685	373 059	370 636	-0,6
4790	Kystvakten (jf. kap. 1790)	5 967	317	327	3,2
4791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)	23 578	20 000	17 025	-14,9
4792	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 1792)	41 371			
4795	Kulturelle og almennyttige formål (jf. kap. 1795)	9 567	5 135	5 266	2,6
4799	Militære bøter	1 331	1 109	1 109	0,0
	Sum kategori 04.00	795 296	727 154	724 797	-0,3
	Sum programområde 04	795 296	727 154	724 797	-0,3
	Sum inntekter	795 296	727 154	724 797	-0,3

Budsjettets struktur

Kapittelstrukturen er noe endret i forhold til 2001. Det er foreslått å flytte FTD og FBOT fra kapitler under departementet til kap. 1725. FTD vil bli underlagt Forsvarets logistikkorganisasjon. Det er foreslått å nedlegge kap. 1710 Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet, og flytte tilskuddspostene til Forsvarets forskningsinstitutt og Forsvarsbygg over til kap. 1719. Sistnevnte foreslås gitt en navneendring til «Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet». FO/sikkerhetsstaben er foreslått tatt ut av kap. 1720 Felles ledelse og kommandoapparat, og etablert som eget kap. 1723 Sikkerhetstjenesten.

Inntektspostene 01 Driftsinntekter og 11 Salgsinntekter er, for å få samsvar med strukturen på utgiftssiden, slått sammen til én post 01 Driftsinntekter.

Proposisjonen er for øvrig bygd opp på samme måte som tidligere år. Kapittel 1 inneholder et sammendrag av kapitlene 2 og 3, samt hovedtabellen for forsvarsrammen. Kapitlene 2, 3, 4 og 5 omfatter hhv. sikkerhetspolitiske rammebetingelser, hovedmål og prioriteringer, rapport for virksomhetsåret 2000 og informasjonssaker. Kapittel 6 gir en omtale av virksomheten og ressursbruken under budsjettkapitlene.

Kap. 1700 Forsvarsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	134 823	140 657	146 658
73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	6 952	7 500	7 500
	Sum kap. 1700	141 775	148 157	154 158

Kap. 1700 er departementets driftsbudsjett. Det omfatter også tilskudd til departementets forskning og utvikling, samt kostnader knyttet til departementets stillinger ved Norges delegasjon til NATO, og en spesialutsending til henholdsvis den norske ambassaden i Washington DC og til den norske ambassaden i Madrid. Stillingen i Madrid er budsjettert over Utenriksdepartementets budsjett. Det er også opprettet en stilling som spesialråd ved EU-delegasjonen i Brussel for ivaretagelse av sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål.

Post 01 Driftsutgifter

Post 01 er reelt økt med 1,988 mill. kroner for 2002. Det utgjør en vekst på 1,4 %. Dette skyldes en generell lønnsvekst, og overføring av utgifter til telekommunikasjon som tidligere har vært regnskapsført i Forsvaret.

Forsvarsdepartementet vil vektlegge følgende hovedområder i 2002:

- Videreutvikling av norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk
- Overordnet styring og omlegging av Forsvaret
- Utforme bedre presisert politikk på utvalgte områder
- Utvikling og omleggingstiltak for å øke kvaliteten og effektiviteten i departementets arbeid.

Forsvarsdepartementet vil i framtiden bli stilt overfor en lang rekke nye utfordringer. Den sikkerhetspolitiske utviklingen og særskilte utfordringer i våre nærområder stiller nye krav til Forsvaret. Dagens samfunnsutvikling kjennetegnes av økende spesialisering og økende gjensidig avhengighet som innebærer nye risiki, som også Forsvaret må kunne bidra til å møte. Samtidig stiller utviklingen i NATO nye krav til Norge. Det er dessuten uklart hvilken retning og hvilke konsekvenser utviklingen av samarbeidet om sikkerhets- og forsvarspolitikken i EU vil få også for Norge og NATO som helhet. Endelig vil FN i

overskuelig framtid fortsatt ha behov for støtte til fredsbevarende og fredsopprettende aksjoner.

Forsvarsstrukturen som er vedtatt i gjennom behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001) innebærer radikal omlegging. Dette gjelder så vel nedbemanning som nedleggelse av avdelinger, avhending av materiell, salg av eiendommer og flytting av virksomhet. Omleggingen er nødvendig for å tilpasse Forsvaret til nye oppgaver, muliggjøre nødvendige framtidige investeringer og etablere et akseptabelt driftsnivå.

Som følge av endrede sikkerhetspolitiske forutsetninger og krav til omlegging av Forsvaret, vil Forsvarsdepartementet styrke sin kapasitet og kompetanse på strategisk planlegging, styring, gjennomføring og kontroll. Dette vil også stille store krav til oppbygging og videreutvikling av departementets samlede kompetanse.

Departementet vil bruke store ressurser på forberedelsene til samlokaliseringen av den nye Forsvarsstaben med Forsvarsdepartementet, slik Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 342 (2000-2001).

Forsvarets forskningsinstitutt utfører forvaltningsoppdrag for Forsvarsdepartementet for inntil 14 mill. kr, som belastes over kap. 1700.

Post 73 Forskning og utvikling

Post 73 videreføres med samme nominelle beløp som i 2001. Kunnskapsgrunnlaget for utformingen av norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk må utvikles kontinuerlig. I den forbindelse ønsker departementet å medvirke til langsiktig kompetanseoppbygging innenfor det sikkerhets- og forsvarspolitiske forskningsmiljøet. Dette gjøres i form av midler til stipendiatorordninger og støtte til forskningsprosjekter ved utvalgte norske institutter. I tillegg yter departementet støtte til en stipendiatstilling i humanitær rett ved Universitetet i Oslo.

Kap. 4700 Forsvarsdepartementet (jf. kap. 1700)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
16	Refusjon fødselspenger	1 633		
17	Refusjon lærlinger	30		
18	Refusjon fødselspenger	925		
	Sum kap. 4700	2 588		

Det budsjetteres ikke med refusjoner.

Kap. 1719 Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	9 032	13 062	47 826
43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet		20 000	20 000
51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt			160 458
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	48 978	50 248	52 133
78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	88 996	99 000	99 000
	Sum kap. 1719	147 006	182 310	379 417

Post 01 Driftsutgifter

Post 01 er økt med ca. 32 mill. kroner eksklusiv kompensasjon for mva.-reformen. Økningen skyldes i all hovedsak overføring av grunntilskuddet til Forsvarsbygg (34 mill. kroner) fra kap. 1710 til dette kapitlet.

Samarbeid med nye allierte

De årlige samarbeidsprogrammene mellom FD og forsvarsdepartementene i Polen, Tsjekkia og Ungarn bidrar til å styrke det generelle sikkerhets- og forsvarspolitiske samarbeidet med disse landene, samt til ytterligere å integrere de nye landene i NATO.

Familieprosjekt i Troms

FD har i samarbeid med Troms fylkeskommune

og berørte kommuner, finansiert et familieprosjekt for forsvarsfamilier med hensikt å stimulere til at familier flytter samlet. Prosjektet har vært vellykket, og Forsvarsdepartementet foreslår å videreføre dette personellpolitiske tiltaket i regi av Forsvaret. Det er satt av inntil 750 000 kroner til prosjektet i 2002.

Forsvarsdepartementets «Ymse-konto»

Forsvarsdepartementet yter prosjektstøtte/engangstilskudd til sivile organisasjoner, veteranforeninger, forsvarsrelaterte jubileer, bokverk etc. Posten dekker i tillegg uforutsatte fellesutgifter.

Norges Hjemmefrontmuseum arbeider med en samlet kildebasert framstilling om britenes Special Operations Executive og Norge. Det er gitt 175 000 kroner i støtte i 2001. Det foreslås 350 000 kroner i støtte i 2002. Arbeidet skal avsluttes i 2004, og man vil komme tilbake med forslag

til støtte for 2003 og 2004 i respektive års proposisjoner.

Tilskudd til Forsvarsbygg

Ved behandlingen av St.prp. nr. 77 (2000-2001) Omlegging av Forsvarets eiendomsforvaltning, jf. Innst. S. nr. 343 (2000-2001), samtykket Stortinget i at samtlige oppgaver knyttet til Forsvarets eiendomsforvaltning samles i en forvaltningsbedrift direkte underlagt Forsvarsdepartementet, se omtale under kap. 2463.

Forsvarsbyggs grunntilskudd er på ca. 34 mill. kroner over post 01 for 2002. Grunntilskuddet skal dekke utgifter til oppdrag gitt av Forsvarsdepartementet. Husleie og øvrige oppdragsutgifter skal dekkes over de aktuelle kapitler og poster.

Forsvarsdepartementets oppdrag til Forsvarsbygg er bl.a.:

- å opprettholde en organisasjon for ikke oppdragsfinansiert virksomhet
- å utføre nyprosjektering av eiendom, bygg og anlegg
- å gjennomføre forskning og utvikling knyttet til eiendom, bygg og anlegg
- faste oppgaver i forbindelse med areal- og etablisementsplanlegging
- faste oppgaver i forbindelse med NATOs inventarregister.

Post 43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet

Posten videreføres på samme nominelle nivå som i 2001 og nyttes til finansiering av uforutsatte utgifter som trenger rask avklaring.

Post 51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt

Posten er omdisponert fra kap. 1710. Korrigert for kompensasjon for bl.a. pris og mva-reformen er posten opprettholdt på omtrent samme reelle nivå.

Forsvarets forskningsinstitutt er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, uttrykt i instituttets vedtekter. Styret er instituttets øverste organ og er ansvarlig overfor departementet for instituttets virksomhet. Forsvarets forskningspolitiske råd gir departementet og instituttet vurderinger og råd, slik at instituttets virksomhet rettes inn mot å dekke militære behov samtidig som den er koordinert med sivil forskning og utvikling.

Instituttet skal drive forskning og utvikling rettet mot Forsvarets behov og være rådgiver for

Forsvarets politiske og militære ledelse i faglige spørsmål innenfor instituttets arbeidsområde. Spesielt skal instituttet holde seg underrettet om trekk ved den vitenskapelige og militærtekniske utvikling som kan påvirke forutsetningene for sikkerhets- og forsvarspolitikken eller forsvarsplanleggingen, og ta nødvendige initiativ til at slik innsikt blir meddelt Forsvarets politiske og militære ledelse. Instituttets rolle i denne sammenheng finansieres av basisbevilgningen fra departementet. I tillegg driver instituttet oppdragsforskning, gjennom horisontal samhandling, som støtte til strukturutviklingen og materiellanskaffelsene i Forsvaret. Når militære og sivile interesser er overlappende, kan instituttet også utføre oppdrag for sivile institusjoner.

Forslag 2002

Omfanget og innrettingen av FFIs virksomhet i 2002 blir påvirket av den pågående omleggingen av Forsvaret. I tillegg vil andre endringer i eksterne rammebetingelser kunne ha til dels stor innvirkning på virksomheten. I denne omleggingsprosessen skal FFI legge vekt på å vurdere tettere samarbeid med allierte og andre land, og utenlandske organisasjoner som kan bidra til å imøtekomme økende kompetansekrav. FFIs rolle som rådgiver for Forsvarets politiske og militære ledelse vil fortsatt være framtredende. Instituttet skal i størst mulig grad søke å tilpasse seg Forsvarets varierende behov og bidra til at Forsvaret velger systemer med de høyeste kost-/nytte-ratioene, også sett i en alliert sammenheng. Også instituttets samarbeid med andre nasjonale FoU-organer bør styrkes. I tillegg skal FFI vedlikeholde og søke å videreutvikle kostnadsverktøy av særlig relevans for Forsvaret.

Departementet vil jevnlig foreta overordnede vurderinger av FFIs basisbevilgning og oppdragsmidler, bl.a. med henblikk på Forsvarets totale ressursituasjon. Sett i lys av omleggingen av Forsvaret og endringene i instituttets rammebetingelser vil departementet gjennomgå FFIs egen utredning om den framtidige innretting av instituttets virksomhet, og Forsvarets og FFIs felles innstilling om den faglige innretting av FFI og samhandelen mellom de to. På denne bakgrunn vil departementet i løpet av våren 2002 vurdere å gjennomføre en uavhengig analyse av FFIs virksomhet, omfang, faglige standard, finansieringsmodell og kostnadsnivå.

I 2002 forventer instituttet en samlet omsetning på ca. 399 mill. kroner. Det foreslås at 160 mill. kroner gis som en basisbevilgning fra depar-

temetet, over post 51, for å understøtte instituttets strategiske og rådgivende funksjon. I 2002, som i 2001, vil basisbevilgningen utgjøre ca. 40 % av omsetningen. Inntekter fra oppdrag fra departementet, militære og sivile institusjoner er estimert til 239 mill. kroner.

Langsiktig virksomhet – basisbevilgning

Basisbevilgningen danner grunnlag for den langsiktige kompetanseoppbygging og vurdering av den vitenskapelige utvikling. Bevilgningen inndeles i et grunntilskudd på 34 mill. kroner og et tilskudd til strategiske programarbeider på 126 mill. kroner. Grunntilskuddet finansierer studier for å frambringe ny viten og utgjør ca. 8 % av instituttets omsetning. Denne type grunnforskning integreres med den mer nytteorienterte og anvendbare forskningen, enten ved at arbeidene gir direkte føringer mot strategiske programmer eller prosjekter, eller ved at resultatene gir grunnlag for utveksling med internasjonale vitenskapelige miljøer. De pågående studier er konsentrert om elektrooptikk, ionosfærefysikk, nevrobiologi og numerisk matematikk. De strategiske programmer reflekterer hovedinnretningen av instituttets virksomhet og vil, avhengig av sitt innhold, kunne løpe over en periode på fem til 15 år. Det foretas årlige vurderinger og eventuelle justeringer av programmenes innretning. Innretningen av de strategiske programmene er vurdert særskilt i lys av omleggingen av Forsvaret. I 2002 gjennomføres aktiviteter innenfor strategiske programmer innen bl.a. følgende områder: strategiske analyser, operasjons- og kostnadsanalyser, taktiske undervannssystemer, vern mot ABC-stridsmidler og ekstreme belastninger, ledelsessystemer på overordnet nivå, ildlednings- og våpenkontrollsystemer, overvåkningssystemer, våpenteknikk, elektronisk krigføring, våpenvirkninger, sårbarhet og beskyttelse og miljøtiltak i Forsvaret.

Post 71 Overføring til andre

Posten er reelt økt med 1,885 mill. kroner.

Bakgrunn og formål

Forsvaret står overfor store kommunikasjons- og informasjonsutfordringer i forbindelse med den pågående omleggingen. Det er derfor departementets oppfatning at støtten til de forsvarsoppbyggende organisasjonene bør opprettholdes for 2002 og at det faglige samarbeidet med disse bør styrkes.

For 2002 foreslås det at 9 organisasjoner, samt Norsk militært tidsskrift, får driftsstøtte over kap. 1719. Dette er en reduksjon på to organisasjoner fra tidligere år, da det ikke foreslås at Norsk Aero-klubb og Norges Skytterforbund skal motta slik støtte over forsvarsbudsjettet.

I St.prp. nr. 1 for 2001 ble det redegjort for evalueringen av departementets driftsstøtte til de frivillige organisasjonene. Avgjørelsen om å redusere antall mottakere av driftsstøtten til de frivillige organisasjonene kommer som et resultat av denne evalueringen. I tillegg er det utarbeidet nye retningslinjer for tildeling av så vel drifts- som prosjektstøtte.

Organisasjonene som får driftsstøtte, skal i utgangspunktet bidra til å styrke folkeopplysningen om norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Forsvarsdepartementet skal som hovedregel være den eneste statlige kilde for tildelingen av slik støtte.

En av organisasjonene, Det frivillige skyttervesen (DFS), oppfyller ikke umiddelbart ovennevnte kriterier. Det er allikevel ikke lagt opp til store endringer for denne organisasjonen når det gjelder tildeling av støtte for 2002.

Krigsinvalid hjemmet Bæreia

I 1999 ble det igangsatt et toårig prøveprosjekt ved Krigsinvalid hjemmet Bæreia. Målet med prosjektet var å vurdere hvorvidt deler av Bæreia kunne brukes som et velferds-, rekreasjons- og kompetansesenter for soldater som tidligere har deltatt i fredsoperasjoner, og deres nærmeste familie. I tillegg til dette har det i lengre tid vært ytret ønske om å etablere et velferds- og kompetansesenter for norske FN- og NATO-soldater og deres nærmeste familie.

Prøveprosjektet gikk ut på å tilby opphold ved Bæreia med program tilpasset de enkelte brukergruppens spesielle behov. Om lag 2 500 gjestedøgn er relatert til prosjektperioden. Programmene var i hovedsak rettet mot å forebygge stress og alvorlig skader på psykisk helse som følge av posttraumatisk stresssymptom. I regi av FN-Veteranenes Landsforbund (FNVL) har en rekke militær- og medisinskfaglige miljøer i Forsvaret bidratt til prosjektet. Velferds- og kompetansesenteret har ikke status som helseinstitusjon, og virksomheten baseres bl.a. på en kameratstøtteordning. Sluttrapporten viser at prøveprosjektet har vært svært vellykket.

Tabell 6.1 Tildeling sivile organisasjoner

(i 1 000 kr)

Organisasjon	Fordeling 2002	Organisasjon	Fordeling 2002
Det frivillige skyttervesen	28 000	Norges Forsvarsforening	630
Folk og Forsvar	6 700	Oslo Militære Samfund	175
Den norske Atlanterhavskomiteé	3 800	Norsk militært tidsskrift	100
Norske Reserveoffiserers Forbund	2 200	Diverse prosjektstøtte	2500
Kvinner Frivillige Beredskap	2 000		
Norges Lotteforbund	1 423		
FN-Veteranenes Landsforbund	4 605		

Sosial- og helsedepartementet og Forsvarsdepartementet vil opprette en arbeidsgruppe som skal se nærmere på framtidig drift og styring av Bæreia, herunder på ansvars- og utgiftsfordelingen. For 2002 foreslår departementet en videre økonomisk støtte til senteret med 3 mill. kroner over Forsvarsdepartementets budsjett.

Forsvarsdepartementet ønsker at prosjektet ved Bæreia videreføres inntil videre i et samarbeid mellom Krigsinvalideforbundet og FNVL.

Post 78 Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett

Post 78 videreføres på samme nominelle nivå som i 2001. Post 78 dekker Norges bidrag til militærbudsjettet i NATO og vår tilknytning til materiell-samarbeidet innenfor rammen av det forsvarspolitiske samarbeidet i EU. Militærbudsjettet omfatter drift av kommandostrukturen, overvåkings- og kommunikasjonssystemer og utgifter til øving av NATO-styrker. I tillegg dekkes utgifter til den fellesfinansierte delen av NATO-ledede fredsoperasjoner over militærbudsjettet.

Kap. 1720 Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	1 133 496	1 175 528	1 123 294
	Sum kap. 1720	1 133 496	1 175 528	1 123 294

Korrigert for lønns- og priskompensasjon og kompensert for «nøytrale endringer» i budsjettet (refusjon i forbindelse med mva.-reformen og sentralisert ordning med syketrygd), er post 01 redusert med 81 mill. kroner. De største endringene gjelder innsparing ifm. ARGUS-tiltak, at FO/ADM6 (sambands- og datakontoret) er overført Forsvarets tele- og datatjeneste, innsparing i forbindelse med innvilgede og forventede avgangsstimulerende tiltak, finansiering av prosjekt ARGUS, tilført midler til utenlandsmisjonene, attachéene, Kombinerte luftoperasjonssenteret (CAOC), Militærmisjonen i Brussel og CIMIC

Group North – Peace Establishment, overføring av FO/sikkerhetsstaben til eget kap. 1723 og andre, mindre forhold.

Forsvarets øverste militære ledelse

Forsvarets øverste militære ledelse består av Forsvarets overkommando, Forsvarskommando Sør-Norge og Forsvarskommando Nord-Norge, samt utenlandsstasjonene. Forsvarssjefen er øverste militære rådgiver for forsvarsministeren og regjeringen. Forsvarssjefen er i fredstid etatsleder for Forsvarets militære organisasjon.

Som et ledd i omstruktureringen av Forsvarets øverste ledelse skal Forsvarets overkommando legges ned og det skal opprettes en forsvarsstab som skal samlokaliseres med Forsvarsdepartementet som også skal gjennomgå betydelige endringer. Utredningen som skal danne grunnlaget for samlokaliseringen er allerede påbegynt, og skal være avsluttet i løpet av 2001.

Forsvarets overkommando (FO)

Forsvarets overkommando (FO) er forsvarssjefens stab og utøvende styringsorgan. FO utarbeider overordnede planer og sørger for at disse iverksettes og følges opp i Forsvarets militære organisasjon. FO utarbeider videre overordnet policy og direktiver innen de ulike operative og forvaltningsmessige områder og forestår sentral saksbehandling innen disse områdene.

Sikkerhetstjenesten budsjetteres under kap. 1723, etterretningsstaben under kap. 1735.

Overordnet oppdrag

FO skal

- ivareta etatslederansvaret i Forsvarets militære organisasjon
- gjennomføre overordnet beredskaps- og mobiliseringsplanlegging for hele landet og følge med i den overordnede planleggingsvirksomhet for beredskap og mobilisering i sivile organer
- sørge for at beskyttelsesverdige objekter i fred, krise og krig er sikret mot sikkerhetstruende virksomhet, mot uautorisert tilgang og uautorisert endring og tap
- sørge for at samfunnet totalt sett får rettidig og korrekt informasjon og opplysning av fagmilitær karakter, og sørge for at personellet er tilstrekkelig informert om viktige saker av forsvarsmessig betydning
- utarbeide forslag til langtidsplaner for Forsvarets virksomhet, utarbeide budsjettforslag og følge opp at de tildelte midler anvendes i samsvarende med departementets retningslinjer
- gjennomføre en forsvarlig økonomistyring
- gjennomføre investeringer og forvalte materiell
- etablere nødvendige direktiver for forsyninger og tjenester i Forsvaret, og gi forsvarssjefen grunnlag for deltakelse på sentralt plan i behandling av prioriteringsspørsmål innen det fagmilitære området i andre deler av totalforsvaret

- etablere retningslinjer og direktiver for personelltjenesten i Forsvaret
- etablere nødvendige direktiver og retningslinjer for informatikkområdet i Forsvaret, herunder ivareta integrasjon mellom system-, personell-, og organisasjonsutvikling og samordne med allierte og sivile myndigheter
- kontrollere, granske og evaluere internkontrollsystem i etaten.

Oppgaver det vil bli lagt vekt på i 2002:

- Arbeidet med utformingen av den nye organisasjonen for den øverste militære ledelsen og oppgaveporteføljen for denne vil være en prioritert virksomhet og kreve betydelige ressurser. Parallelt med dette arbeidet skal FO, sammen med FD, lede og kontrollere arbeidet med implementeringen av de øvrige organisasjonsendringer og oppdrag som en følge av Stortingets behandling av St.prp. nr. 45 (2000-2002), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Arbeidet med styrket økonomistyring i Forsvaret skal videreføres.

Forsvarskommandoene

Som et ledd i omstruktureringen av Forsvarets øverste ledelse skal Forsvarskommandoene legges ned i 2002 og det skal opprettes et fellesoperativt hovedkvarter (FOHK) og to underlagte landsdelskommandoer. Forsvarskommando Sør-Norge (FKS) har overtatt det fulle operative og logistikk-messige ansvar over norske styrker i flernasjonale fredsoperasjoner. Fram til nedleggelsen er forsvarskommandoene forsvarssjefens utøvende operative ledd og ledes av øverstkommanderende i landsdelen. Forsvarskommando Sør-Norge er også integrert med NATO-kommandoen i Stavanger.

Overordnet oppdrag

Øverstkommanderende i Sør-Norge og øverstkommanderende i Nord-Norge skal innen sine respektive kommandoområder sørge for den militære forsvarsberedskap og ledelse av det militære forsvar. De skal opprettholde et hovedkvarter med evne til å planlegge og lede nasjonale og allierte operasjoner i krise, krig. I fred skal hovedkvarterene forberede krise- og krigsoppdrag, samt planlegge og lede de nasjonale og allierte øvelser de er gitt ansvaret for.

Tabell 6.2 Norges militære misjoner i utlandet

Misjon	Sideakkreditering	Assisterende attachéer
Finland (Helsingfors)		
Frankrike (Paris)	Spania	
Italia (Roma)	Slovenia, Ungarn, Bulgaria, Romania	
Latvia (Riga)	Estland, Litauen	
Nederland (Haag)	Belgia, Luxemburg	
Polen (Warszawa)	Tsjekkia, Slovakia	
Russland (Moskva)	Hviterussland, Ukraina	1
Storbritannia (London)	Irland	1
Sverige (Stockholm)		
Tyskland (Berlin)	Sveits, Østerrike	1
USA (Washington)	Canada	2

Organisering

I fred forutsetter ledelse av nasjonale fellesoperasjoner et nødvendig kompetansenivå innenfor kritiske funksjoner for at krigsstrukturen ved de to hovedkvarterene og i respektive landsdeler skal kunne etableres og bli funksjonsdyktig i tide. Fredsoppdragene omfatter flere funksjoner som er spesielle i fred og i krisesituasjoner, eksempelvis myndighetsutøvelse og forsvars- og øvingsplanlegging. Evnen til å utføre krise- og krigsoppdrag må også understøttes av virksomheten i fred.

Norges militære misjoner

Forsvarsattachéene skal holde seg orientert om forsvarspolitiske og militære forhold i det/de land vedkommende er akkreditert, og rapportere om disse forhold til norske myndigheter. Forsvarsattachéene skal bistå i saker vedrørende forsvars- og sikkerhetspolitiske saker, teknisk informasjon, materiellanskaffelser og utdanning. Forsvarsattachéene skal videre medvirke aktivt, som kontaktperson, i å etablere kontakter mellom vertslandets myndigheter og norsk næringsliv på de felter som naturlig faller innenfor virksomhetsområdet. Dette innebærer at de foruten å ha god kjennskap til norsk forsvarsindustri, også må holde seg orientert om vertslandets behov.

Kap. 4720 Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter	7 548	8 259	19 309
11	Salgsinntekter	13 152	9 674	
15	Refusjon fra arbeidsmarkedstiltak	13		
16	Refusjon fødselspenger	3 029		
18	Refusjon sykepenger	10 049		
	Sum kap. 4720	33 791	17 933	19 309

Post 01 driftsinntekter er, fratrukket priskompensasjon, i alt vesentlig videreført fra 2001.

Kap. 1723 Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 4723)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter			58 750
	Sum kap. 1723			58 750

Kapitlet for utgifter til sikkerhetstjenesten er nyopprettet. Midlene til sikkerhetsstaben var tidligere bevilget over kap. 1720 Felles ledelse og kommandoapparat, men siden sikkerhetsstaben fra 1. januar 2002 vil være en selvstendig driftsenhet under forsvarssjefen, er det opprettet et eget kapittel for utgiftene.

Sikkerhetstabens oppgaver

Sikkerhetsstaben har to hovedoppgaver. Den ene er å utøve funksjonen som Nasjonal sikkerhetsmyndighet slik denne er beskrevet i lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven), som trådte i kraft 1. juli 2001. I den forbindelse skal sikkerhetsstaben rapportere til Forsvarsdepartementet om sikkerhetstilstanden i forvaltningen og private virksomheter som omfattes av sikkerhetsloven. Sikkerhetsstaben skal videre utøve oppgaver etter pålegg fra eller gjennom Forsvarsdepartementet, herunder koordinerings- og rådgivningsoppgaver knyttet til beskyttelsesinstruksen. Den andre hovedoppgaven er å være forsvarssjefens sentrale sikkerhetsorgan. I den forbindelse skal sikkerhetsstaben utøve forsvarssjefens ansvar for sikkerhetstjenesten i Forsvaret gjennom koordinering av tiltak,

samt rådgivning og kontroll med utøvelse av sikkerhetstjenesten i virksomheten. Sikkerhetsstaben skal videre forestå saksbehandling av myndighetsavgjørelser tillagt forsvarssjefen, samt rapportere om sikkerhetstilstanden i Forsvaret.

Organisasjon

Regjeringen foreslo i St.prp. nr. 45 (2000-2001) at Nasjonal sikkerhetsmyndighet skulle opprettes som et eget direktorat direkte underlagt Forsvarsdepartementet. Stortinget tok ikke endelig stilling til regjeringens forslag ved behandlingen av Innst. S. nr. 342 (2000-2001). I innstillingen blir regjeringen bedt om å komme tilbake til Stortinget med saken i forbindelse med den varslede stortingsmeldingen om samfunnssikkerhet og beredskap. Regjeringen har igangsatt et arbeid i tilknytning til stortingsmeldingen om den organisatoriske tilknytning for Nasjonal sikkerhetsmyndighet. Oppgavene til Nasjonal sikkerhetsmyndighet vil inntil videre ligge hos forsvarssjefen ved sikkerhetsstaben. For å sette sikkerhetsstaben i stand til å ivareta funksjonen som Nasjonal sikkerhetsmyndighet innenfor Forsvarets militære organisasjon, vil denne fra 1. januar 2002 bli organisert som en selvstendig driftsenhet underlagt forsvarssjefen.

Kap. 4723 Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 1723)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter			285
	Sum kap. 4723			285

Midlene er trukket fra kap. 4720 hvor FO/sikkerhetsstaben tidligere var budsjettert, og gjelder inntekter for oppdrag utført i sivile etater.

Kap. 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	1 079 555	1 636 066	2 294 356
50	Overføring Statens pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	134 841	96 118	66 069
70	Renter låneordning, <i>kan overføres</i>			8 500
74	Avgangsstimulerende tiltak, <i>kan overføres</i>	6 451	5 799	
90	Lån til private, <i>kan overføres</i>			1 000
	Sum kap. 1725	1 220 847	1 737 983	2 369 925

Post 01 Driftsutgifter

Korrigert for lønns- og priskompensasjon og kompensasjoner for «nøytrale endringer» i budsjettet (refusjon i forbindelse med mva-reformen og sentralisert ordning med syketrygd), er post 01 økt med 578 mill. kroner. Økningen skyldes i hovedsak at Forsvarets tele- og datatjeneste og Forsvarets boligjeneste budsjetteres på kapitlet fra og med 1. januar 2002, samt at i underkant av 600 mill. kroner til dekning av personellrelaterte utgifter til omleggingstiltak er overført til kapitlet.

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO)

På bakgrunn av St.prp. nr. 55 (1999-2000), jf. Innst. S. nr. 25 (2000-2001), vedtok Stortinget å etablere Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO). Etableringen er inndelt i tre faser, hvorav fase en herunder etableringen av en overordnet stab skal være gjennomført innen utgangen av 2002. FLOs stab er budsjettert på kap. 1725.

Forsvarets tele- og datatjeneste vil fra 1. januar 2002 være en del av FLO.

De tidligere forsvarsgrensvis forsyningskommandoer er integrert i FLO som vil være fagmyndighet og ha landsomfattende materiellforvaltningsansvar for Forsvaret. I tillegg inngår materielldelen av sanitetsstaben i FO i FLO. Inntil det er foretatt en mer omfattende gjennomgang av kapitelstrukturen, er utgiftene for drift av denne delen av FLO foreløpig videreført under de forsvarsgrensvis kapitler (1731-1733).

Forsvarets overkommando/sanitätsstaben

Sanitätsstaben er en spesialstab i Forsvarets overkommando. Oppgavene er å

- være rådgiver i sanitets- og veterinærspørsmål
- gi faglige direktiver for sanitets- og veterinærtjenesten i fred, krise og krig
- utøve kontroll av tjenesten ved avdelinger og staber innenfor fagområdet og sørge for korrektive tiltak
- være Forsvarets øverste kontaktledd overfor det sivile helsevesen og veterinærvesen
- på vegne av forsvarssjefen prioritere og koordinere all forskning og utvikling innenfor ansvarsområdet
- gjennomføre felles utdanning og utvikling av sanitets- og veterinærenheter i Forsvaret
- stille de medisinske/veterinærmedisinske krav til materiell/medisiner som skal nyttes.

I 2002 vil virksomheten være preget av omleggingsprosessen og forberedelser til etablering av en felles sanitetstjeneste for Forsvaret gjennom opprettelse og ledelse av et militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS), der dagens forsvarsgrensvis sanitetsenheter er integrert.

Vernepliktsverket

Vernepliktsverket skal forvalte vernepliktsstyrken slik at totalforsvarets freds- og krigsorganisasjon bemannes optimalt, herunder

- innrullere og klassifisere personell
- forvalte uøvde mannskaper og kalle inn til førstegangstjeneste

- mobiliseringsdisponere øvde mannskaper i krigsorganisasjonen
- informere om verneplikten
- administrere ordningen med næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp
- behandle søknader om sivil verneplikt.

For øvrig vil virksomheten i 2002 være preget av omleggingsprosessen og forberedelser til etablering av en felles vernepliktsforvaltning.

Forsvarets bolig tjeneste

Forsvarets bolig tjeneste (FBOT) skal kvalitetssikre Forsvarets boligvirksomhet, herunder utarbeide og oppdatere regler og direktiv for Forsvarets boliger og administrere Forsvarets låne- og forskuddsordninger. FBOT skal gi informasjon, råd og veiledning til sentral forvaltningsmyndighet, lokale forvaltningsmyndigheter, avdelingssjefer og tilsatte. Videre skal FBOT bistå med å innføre boligpolitikk i henhold til St.meld. nr. 25 (1995-96), jf. Innst. S. nr. 199 (1995-96) Om Forsvaret si bustadverksemd.

Et viktig virkemiddel er rentestønad, jf. omtale på post 70.

Boligpolitikken er en integrert del av personellpolitikken, og forsvarssjefen har et helhetlig ansvar for denne. Forsvarets bolig tjeneste foreslås derfor lagt under forsvarssjefens ansvarsområde fra 1. januar 2002.

Forsvarets militærgeografiske tjeneste

Forsvarets militærgeografiske tjeneste skal sørge for at norske og allierte enheter i Norge har kart og militærgeografisk informasjon, som øker deres stridsevne og handlefrihet. All informasjon skal tilfredsstillende nasjonale og allierte krav til standardisering.

Forsvarets kompetansesenter for internasjonal virksomhet, FOKIV

Forsvarets kompetansesenter for internasjonal virksomhet skal videreutvikle Forsvarets kompetanse knyttet til nasjonalt og internasjonalt samarbeid, samt doktriner og konsepter om flernasjonale fredsoperasjoner. Målet er å oppnå økt kvalitet på utdannelsen av personell og avdelinger for at disse skal tilfredsstillende nasjonale og internasjonale krav. Det legges vekt på å styrke kompetansen for internasjonal virksomhet blant offiserer og mannskaper som utgjør rekrutteringsgrunnlaget for flernasjonale fredsoperasjoner. Enheter og

personell utrustes og trenes for å kunne gjennomføre observatørtjeneste så vel som fredsbevarende og fredsopprettende operasjoner. Kompetansesenteret skal delvis inkorporeres i Forsvarets skolesenter Akershus festning, delvis i KAMPUKS ved Østerdal garnison.

Forsvarets rekrutterings- og mediesenter

Forsvarets rekrutterings- og mediesenter skal sørge for nødvendig rekruttering til grunnleggende befalsutdanning, frivillig førstegangstjeneste og nasjonal styrkebidrag til flernasjonale fredsoperasjoner. Senteret formidler informasjon om Forsvaret, og bidrar til å skape best mulig motivasjon for verneplikt, førstegangstjeneste og grunnleggende befalsutdanning.

Forsvarets skole i etterretnings- og sikkerhetstjeneste

Forsvarets skole i etterretnings- og sikkerhetstjeneste skal gi nødvendig spesialkompetanse som å ivareta Forsvarets behov for opplæring i etterretnings- og sikkerhetstjeneste, og dekke den sivile forvaltnings behov for sikkerhetstjeneste. Skolen sikrer nødvendig kompetanse innen relevante språk, utdanner språkkyndig befal og understøtter norsk medvirkning i internasjonal rustningskontroll.

Forsvarets skolesenter Akershus festning

Forsvarets skolesenter Akershus festning består av Forsvarets høyskole, Forsvarets stabsskole, Forsvarets fjernundervisning og fra og med medio 2002 også Forsvarets forvaltningsskole. Skolesenteret skal gi utdanning på høyeste og midlere nivå for militære og sivile elever og være rådgivende og koordinerende organ innen fjernundervisning i Forsvaret.

Forsvarets høyskole gir nøkkelpersonell i militær og sivil sektor kunnskap og innsikt i utenriks- og sikkerhetspolitiske faktorer som påvirker det norske totalforsvaret.

Forsvarets stabsskole skal kvalifisere personell for stabstjeneste og lederstillinger på midlere og høyere nivå til krigs- og fredsorganisasjonen. Det er lagt til rette for at også sivile som er kvalifisert, kan gjennomføre Forsvarets stabsskole. Skolen bidrar til at Forsvaret har faglig kompetanse for å sikre nødvendig utvikling innen strategi og operasjoner, ledelse og stabstjeneste.

Forsvarets forvaltningsskole skal tilføre stabsskolen forvaltningskompetanse, og forvaltningsut-

danning på stabsskole II-nivå skal være en del av stabsskolen. I Halden skal den øvrige forvaltningsutdanningen gjennomføres, jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001).

Forsvarets fjernundervisning er det rådgi- vende, koordinerende og utøvende ledd for Forsvaret innen fjernundervisning, med blant annet bruk av teknologibaserte opplæringssystemer og -metoder i kompetansegivende utdanning av befal og sivile.

Institutt for forsvarsstudier

Instituttet skal drive forskning med et samtidshistorisk tyngdepunkt innenfor områdene norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, Russlands-studier og strategiske studier.

Feltprestkorps

Feltprestkorpsen skal utøve en fullverdig kirkelig tjeneste for alt Forsvarets personell i fred, krise og krig i samsvar med Den norske kirkes orden. Feltprestkorpsen gjennomfører tjenesten ved gudstjenester, diakoni, sjelesorg og kirkelige handlinger, gjennomfører sosialsamtaler som bidrar til personellomsorg og arbeider med rekreasjons- og trivselsfremmende tiltak.

Forsvarets ressursorganisasjon

Forsvarets ressursorganisasjon er en prosjektor- organisasjon som ble opprettet i forbindelse med tidligere omstilling i Forsvaret. Ansvaret for reduksjon og tilpasning av personellkorpsen til ny struktur er tillagt linjeorganisasjonen. Personellets trykksbehov skal ivaretas ved at ressursorganisasjonen vil bli trukket inn så tidlig som mulig i prosessen for å bidra med støtte og veiledning. Ressursorganisasjonens hovedoppgaver er å yte støtte både til linjeorganisasjonen og i forhold til den enkelte arbeidstaker gjennom å veilede forventet overtallig personell mot ny karriere og forvalte overtallig personell som er overført fra forsvarsgrenene og fellesinstitusjonene. Ressursorganisasjonen skal støtte og forvalte personellet slik at det snarest mulig finner arbeid i eller utenfor Forsvaret.

Det tas sikte på å vurdere nærmere behov for samordning av ressursene med linjeorganisasjonen, og om den kompetansen som ressursorganisasjonen har opparbeidet, kan brukes på flere områder.

Rustningskontroll

Norske interesser innenfor internasjonal rustningskontroll skal ivaretas ved å pålegge og iverksette tiltak som følge av inngåtte rustningskontrollavtaler. Arbeidet innebærer å gi direktiver og følge opp passive tiltak, informasjonsutveksling, delta i det koordinerende rustningskontrollarbeidet internasjonalt, forvalte en gruppe av kvalifisert ekspertpersonell og inspektører og bidra til at alt personell er kjent med avtalene, følge pågående forhandlinger og gi vurderinger mht. framtidige rustningskontrollavtaler.

Militær lufttransport

Forsvarets overkommando ivaretar den overordnede ledelse av Forsvarets lufttransportvirksomhet som en del av ansvaret for transport- og forsyningstjenesten i Forsvaret. Transportkontrollapparatet skal inngå i den nasjonale transportberedskapsorganisasjonen i krise og krig, og kunne koordinere nasjonale og allierte militære og sivile lufttransportressurser.

En viktig oppgave er å bistå med transportteknisk planlegging for Forsvaret, herunder ifm. flernasjonale fredsoperasjoner. Virksomheten skal gjennomføres på den mest kostnadseffektive måte for Forsvaret med utgangspunkt i følgende rammebetingelser:

- samordning av militære og sivile flyruter
- etablerte avtaler med personellorganisasjonene
- fastsatt tjenestemønster for de vernepliktige.

Velferdstjenesten

Velferdstjenestens virksomhet er rettet mot alt personell i Forsvaret, med vernepliktige mannskaper som primær målgruppe. Velferdstjenesten skal bidra til å fremme trivsel og sosial trygghet for alt personell med sikte på økt effektivitet. Arbeidet med innføringen av differensierte minimumssatser, basert på avdelingens beliggenhet, størrelse og standard, skal videreføres. Det skal legges særlig vekt på å gjennomføre en god og likeverdig velferdstjeneste ved avsidesliggende og mindre enheter. Sivilt-militært kultursamarbeid skal videreføres. Det tas sikte på å vurdere framtidig budsjettering av velferdsmidlene, herunder hvorvidt midlene bør følge faglig linje.

Lærlingordningen

Forsvaret vil drive et aktivt rekrutteringsarbeid mot bransjer og bedrifter som utdanner i fag som Forsvaret etterspør. Samarbeidet med enkeltbedrifter, opplæringskontorer og store organisasjoner for utveksling av lærlinger skal videreutvikles. Det vil bli satset på utvidelse av fagkategoriene, flere lærlinger på kontrakt og befalslærlinger. Lærlingordningen i forsvarsgrenene koordineres nå av Vernepliktsverket. Ordningen er delvis inntektsfinansiert.

Voksenopplæringen

Voksenopplæringens primære målgruppe er vernepliktige menn, vervede og kontraktsbefal. Virksomheten skal gi den enkelte vernepliktige mulighet til å øke sin sivile kompetanse under førstegangstjenesten og å ivareta deler av den enkeltes totale utdanningsløp. Det skal gis tilbud om samfunns- og samtidsorientering sammen med generell og individuell yrkes- og studieinformasjon. Videre gis det bistand etter behov til jobb- og studiesøking.

Nedskjæringene i Forsvaret medfører reduksjon i antall personer innen målgruppen og tildelingen vil bli tilpasset dette.

Det tas sikte på å vurdere framtidig budsjettering av voksenopplæringsmidlene, herunder hvorvidt midlene bør følge faglig linje.

Familiepolitikk

Det vil bli iverksatt en prøveordning fra 1. november 2001 med gratis barnepassreiser for familier med aleneforsørger eller der begge foreldrene er ansatte i Forsvaret. Forsvarsdepartementet vil i tillegg fokusere på familiepolitiske forhold knyttet til flernasjonale fredsoperasjoner.

Kvinner i Forsvaret

Tidligere vedtatte tiltak for å fremme kvinners arbeidssituasjon vil bli ivarettatt i den nye forsvarsorganisasjonen. Forsvarets mål er 7 % kvinnelig befall og vervede innen 2005. I 2000 utgjorde Forsvarets kvinneandel ca. 5 %. Målet med 13 % kvinnelige ledere i sivile stillinger i Forsvaret og de ytre etatene ble nådd.

Arctic Military Environmental Cooperation, (AMEC)

Gjennom miljøprogrammet Arctic Military Environmental Cooperation, der Russland, USA og

Norge deltar, legges det stor vekt på at miljøutfordringer på Kola og andre steder i det russiske nordområdet betraktes som internasjonale utfordringer, og at de krever kollektive løsninger.

Støtte til partnerland

Forsvarsdepartementet forvalter midler for samarbeid med partnerlandene på omkring 6 mill. kroner. Hovedparten av midlene finansierer prosjekter i Russland og Baltikum, bl.a. omskolering av russiske offiserer og utvikling av personellpolitikk i Baltikum. Videre disponeres midler til gjennomføring av aktiviteter og tiltak i henhold til samarbeidsplanene med partnerland, og støtte til kurs/seminarer i regi av Forsvarsdepartementet og ulike forsvarsstaber. Tiltak som for eksempel medie- og informasjonsseminar, er ledd i norsk støtte til demokratiutviklingen i partnerland.

Norsk støtte til omskolering av russiske offiserer

Hovedmålet med det norske omskoleringsprosjektet er å øke overtallige russiske offiserers muligheter til å skaffe seg arbeid på det sivile arbeidsmarkedet. Tiltaket har også som formål å bidra til fortsatt utdypning av tillit og gjensidig forståelse på det forsvarsrelaterte området mellom Norge og Russland. Tatt i betraktning vår felles grense mot Russland i nord, er norsk forsvarsrelatert samarbeid med Russland i betydelig grad fokusert på nordområdene. Det har derfor vært naturlig å avgrense engasjementet på omskoleringssektoren til Nordvest-Russland.

Kursene gjennomføres i Murmansk og går over fire måneder, med faginnhold tilpasset lokale behov. Så langt er det gjennomført kurs i bedriftsledelse, personelledelse, web-teknologi, regnskapsførsel og prosjektledelse. Prosjektet er meget godt mottatt i Nordvest-Russland hvor det er et stort behov for å omskolere offiserer til sivile yrker. Det er inngått en intensjonsavtale mellom det norske og russiske forsvarsdepartement, mens gjennomføringen av prosjektet på lokalt hold er forankret i en avtale mellom samtlige parter, dvs. det norske og russiske forsvarsdepartement, de russiske utdanningsinstitusjonene og Høgskolen i Bodø.

Prosjekter i Baltikum

Hoveddelen av Norges forsvarsrelaterte støtte til de baltiske statene finner sted innenfor rammen av flernasjonale prosjekter. En viktig forutsetning for prosjektstøtten er at de baltiske landene grad-

vis overtar ansvaret og videreføringen av prosjektene.

For å koordinere støtten mellom giverlandene og de baltiske land, i tillegg til intern koordinering i Baltikum, er det opprettet et diskusjons- og koordineringsforum, Baltic Security Assistance Group (BALTSEA). Norge vil inneha BALTSEA-formannskapet i 2002.

Norge støtter en rekke multilaterale prosjekter, hvorav de viktigste er opprettelsen av felles baltisk maritim mineryddingsskvadron (BALTRON), en felles baltisk fredsbevarende infanteribataljon (BALTBAT), etablering av et regionalt luftkontroll- og koordineringssenter (BALTNET) og en felles baltisk stabsskole (BALTDEFCOL).

I forbindelse med BALTRON har Norge påtatt seg ansvar for etablering av en felles baltisk dykkerskole i Latvia, som åpnet for drift i 2001. Ansvaret for BALTBAT skal overtas av de baltiske land i 2002, og Norge har i dette prosjektet ansvar for etablering av et anlegg for destruksjon av eksplosiver i Latvia. Norge har ledet arbeidet med etablering av BALTNET, som nå er overtatt av de baltiske landene.

Norge har også en rekke bilaterale prosjekter i Baltikum, der et personellpolitisk prosjekt, i samarbeid med Estlands, Latvias og Litauens forsvar er størst. Virksomheten omfatter personellpolitikk, tillitsmannsordning og reserveoffiserskonsept. Prosjektet, som videreføres i 2002, har gitt gode resultater.

Post 50 Overføring statens pensjonskasse

Posten er redusert med 31 mill. kroner for å tilpasse utbetalingene til et relevant nivå.

Postene 70 og 90 Renter låneordning og lån til private

På post 70 er det budsjettert med utgifter til rentestønad for å dekke differansen mellom utlånsrenten i befalets låneordning og markedsrenten, samt utbetaling av garantiansvar. Låneordningen kan søkes av yrkesbefal og elever ved de av Forsvarets skoler som gir rett til yrkestilsetting. Det kan også gis lån til sivilt personell som på grunn av omorganisering eller nedleggelse av virksomhet, flytter for å overta annen sivil stilling i Forsvaret. Hensikten med låneordningen er å hjelpe personellet med toppfinansiering ved anskaffelse av egen bolig for bl.a. å stimulere til mobilitet.

På post 90 gis forskudd til befalet og sivile som må flytte grunnet organisasjonsendringer eller ved nyetablering av egen bolig. Fram til og med 1996 ble det stilt statlig garanti for lån innvilget i befalets låneordning. Garantien er begrenset med inntil 350 000 kroner pr. lån og 40 mill. kroner totalt, med Forsvaret som simpel kausjonist. Ved utbetaling av garantiansvar skal vilkårene til simpel kausjon være oppfylt. Etter overtagelse av lånet der Forsvaret blir kreditor, følges lånet opp mht. bl.a. inndrivelse eller gjeldsordning. Garantiordningen gjelder ikke for lån innvilget etter 1996.

Kap. 4725 Fellesinstitusjoner og inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter	3 737	1 313	83 956
11	Salgsinntekter	42 695	34 750	
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	267		
16	Refusjon fødselspenger	1 579		
17	Refusjon lærlinger	3 167		
18	Refusjon sykepenger	3 419		
70	Renter låneordning			1 965
90	Lån til boligformål			4 527
	Sum kap. 4725	54 864	36 063	90 448

Post 01 Posten er tilført inntekter som tidligere var budsjettert under kap. 4710 under Forsvarets tele- og datatjeneste. Det er således ingen reell endring på posten som, foruten refusjoner til Forssvarets tele- og datatjeneste, består av inntek-

ter fra Voksenopplæringen, Forsvarets sanitet og Forsvarets uniformsutvalg.

Post 70 og 90 gjelder renteinntekter fra Forsvarets låneordning og tilbakebetaling avdrag i forbindelse med denne.

Kap. 1731 Hæren (jf. kap. 4731)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	4 679 444	4 500 386	4 354 933
	Sum kap. 1731	4 679 444	4 500 386	4 354 933

Posten er isolert sett redusert med 234 mill. kroner, korrigert for lønns- og priskompensasjon m.m. I denne reduksjonen ligger imidlertid forskutterte effektiviseringsgevinster knyttet til prosjekt ARGUS, flytting av midler til kap. 1725 for innvilgede og forventede avgangsstimulerende tiltak samt overføringer til andre kapitler som følge av innføringen av horisontal samhandel for drift av EBA. Reelt sett er således posten styrket med ca. 109 mill. kroner.

Overordnede oppgaver

Hæren skal omorganiseres i tråd med Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001), og skal med fleksible og mobile styrker med kort reaksjonstid være i stand til å løse oppdrag nasjonalt og internasjonalt på kort varsel. Sammen med styrker med lengre reaksjonstid skal disse utgjøre Hærens del av det landsdekkende territorialforsvar. Hæren skal utføre suverenitetshevelse på norsk territorium og støtte andre forsvarsgrener, Heimevernet og totalforsvaret for øvrig i fred, krise og krig. Styrkeproduksjon og vedlikehold av kapasitetene skal kontinuerlig tilpasses ny struktur.

Organisering og styrkestruktur

Oppbyggingen av ny struktur skal ha høy prioritet. Hæren vil fortsette arbeidet med å etablere sin del av Forsvarets innsatsstyrker (FIST/H) innenfor en brigaderamme. Denne vil bestå av en hurtig reaksjonsstyrke på IRF-beredskap, en reaksjons- og oppfølgingsstyrke som skal stå på beredskap eller ivareta et løpende uteengasjement samt en forsterkningsstyrke på beredskap.

Ordningen vil skape større sikkerhet i planleggingen og samtidig sette klarere rammer for hva Hæren kan delta med.

Flere sentrale tiltak for å endre strukturen i Hæren vil bli iverksatt i løpet av eller innen utgangen av 2002. Det gjelder bl.a.:

6. divisjon blir omorganisert til en mobil divisjonskommando som skal være i stand til å lede tre til fire brigader, herunder en alliert forsterkningsbrigade, og ha underlagt nødvendige enheter for ledelsesstøtte og feltetterretning, taktisk støtte og forsyning samt eventuelle støtteenheter fra NATO.

Reaksjons- og oppfølgingsstyrken i Hærens bidrag til Forsvarets innsatsstyrke skal etableres på inntil 1100 personell for å ivareta Norges deltakelse i engasjementer innenfor en flernasjonal ramme. Enheten vil i 2002 være deployert i Kosovo, som Norges bataljonsbidrag til KFOR. Når styrken ikke er stasjonert i utlandet, skal den stå på 30 dagers beredskap for å kunne nyttes i oppdukkende kritesituasjoner.

Kompetanse- og utdanningsvirksomheten i Hæren organiseres i tre utdannings- og kompetansesentra, for henholdsvis Hærens kamptropper (KAMPUKS) i Østerdalen, Hærens trenvåpen (LOGUKS) på Sessvollmoen og samband (SBUKS) på Jørstadmoen. Forsvarets militærpolitiskole (FMPS) og Forsvarets kompetansesenter for vognføreropplæring (KVF) opprettes på Sessvollmoen. To NALLADS-batterier etableres på Rusta leir.

Distriktskommando Nord-Norge, Trøndelag, Sørvestlandet og Østlandet legges ned. Samtlige av Hærens territoriale regimenter legges ned. Brigade 6, Brigade Sør og Brigade 15 legges ned. 20 feltbataljoner skal legges ned og erstattes av inntil 20 feltkompanier. Virksomheten ved diverse

garnisoner opphører, og disse garnisonene utran-geres deretter så raskt som mulig. Alliert tren-ingssenter på Steinkjersannan, sanitetsregimen-tet på Lahaugmoen, trenregimentet på Sessvoll-moen, våpenteknisk regiment på Helgelands-moen, UKS-delen ved Østfold regiment og militærpolitiseksjonen ved trenregimentet på Sessvollmoen legges ned. Fredrikstad garnison og Evjemoen leir utran-geres. Hærens utdannings- og kompetansesenter for infanteriet, kavaleriet, artilleriet og ingeniørvåpenet legges ned ved hen-holdsvis Terningmoen, Rena, Haslemoen, Hvals-moen og Eggemoen.

Arbeidet med å videreutvikle landforsvaret til en mer rasjonell og effektiv virksomhet fortsetter.

Utdanning og kompetanse

Omleggingen fordrer at Hærens kompetanseut-vikling og utdanning med tilhørende forskning effektiviseres og tilpasses en situasjon med krav til økt kvalitet og redusert personellstruktur. Dette krever bl.a. samordning av utdanning og økt bruk av IT.

De forsvarsgrenvise forvaltningskolene leg-ges ned, og det opprettes en Forsvarets forvalt-ningsskole under Forsvarets skolesenter/Akers-hus festning.

Hæren skal prioritere kompetanseutvikling for flernasjonale fredsoperasjoner og den nye styr-kestrukturen. Mannskaper og befal som utdannes til flernasjonale fredsoperasjoner, skal i størst mulig grad utdannes i komplette avdelinger.

Personell

Et redusert personellkorps vil være en avgjørende faktor for å redusere Hærens driftsutgifter. Iverk-settelse og gjennomføring av tiltak for å redusere antall årsverk vil derfor ha stor fokus i 2002. Det skal sikres en balansert personellstruktur, både med hensyn til totalmengde, kompetanse- og alderssammensetning. Arbeidet med å rekruttere personell til fredsoperasjoner innenfor en flerna-sjonal ramme vil bli gitt høy prioritet.

Drift og vedlikehold

Materiell som skal videreføres i Hærens nye struktur, vil bli prioritert. Øvrig materiell skal der-etter raskest mulig avhendes.

Overflødige eiendommer, bygg og anlegg skal så raskt som mulig utfases/avhendes for å oppnå driftsreduksjoner uten å svekke vedlikeholdsstan-darden på gjenværende bygningsmasse.

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO)

Tidligere Hærens forsyningskommando (HFK) vil bli integrert i FLO som vil være fagmyndighet, og ha landsomfattende materiellforvaltningsan-svar for Hæren og Heimevernet for å støtte styr-keproduksjonen i disse forsvarsgrenene. Ansvars-området omfatter bl.a. hovedarsenalet og ammu-nisjonskontroll. Inntil det er foretatt en mer omfattende gjennomgang av kapittelstrukturen, er utgiftene for drift av denne delen av FLO forelø-pig plassert under kap. 1731.

Tabell 6.3 Utdanning i Hæren

Kategorier	Mål 01	Mål 02	Endring 01-02
Grunnleggende befalsutdanning	1000	700	-300
Høyere utdanning med rett og plikt til yrkestilsetting	113	160	47
Videregående utdanning for befal	180	216	36
Sum	1293	1076	-217

Kap. 4731 Hæren (jf. kap. 1731)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter	10 057	12 656	74 609
11	Salgsinntekter	47 246	59 652	
15	Refusjon fra arbeidsmarkedstiltak	3 240		
16	Refusjon fødselspenger	9 496		
17	Refusjon lærlinger	4 948		
18	Refusjon sykepenger	42 176		
60	Refusjon fra fylkene	870		
	Sum kap. 4731	118 033	72 308	74 609

Kapitlet omfatter serveringsavgift ved salg av måltider fra forsvarets messer, inntekter ved utleie av kvarter-, familie- og tjenesteboliger, inntekter ved salg av materiell, refusjoner for lønnsutgifter til yrkesvalghemmede og refusjoner Troms militære sykehus. Videre inneholder kapitlet refusjoner for vedlikehold av forhåndslagret materiell.

Post 01 er økt med 59,652 mill. kroner og post 11 er redusert med det tilsvarende beløpet, fordi disse to postene er foreslått slått sammen til én post. Resten av økningen på 2,3 mill. kroner er priskompensasjon.

Postene 15, 16, 17 og 60 er rene refusjonsposter og skal i henhold til bevilgningsreglementet ikke budsjetteres.

Kap. 1732 Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	2 844 478	2 791 532	2 647 003
	Sum kap. 1732	2 844 478	2 791 532	2 647 003

Isolert sett er posten redusert med 196 mill. kroner, korrigert for lønns- og priskompensasjon m.m. I denne reduksjonen ligger imidlertid midler som er trukket ut pga. forventede innsparinger knyttet til prosjekt ARGUS, overføringer til andre kapitler som følge av innføringen av horisontal samhandel for drift av EBA, m.m. Reelt er posten således styrket med ca. 57 mill. kroner.

Overordnede oppgaver

Sjøforsvaret skal omorganiseres i tråd med Stortingets vedtak ved behandlingen av St.prp. nr. 45

(2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Sjøforsvaret skal ha evne til å oppnå sjøkontroll i et sjøområde av begrenset geografisk utstrekning og i et begrenset tidsrom, og være i stand til å forflytte denne kapasiteten langs hele kysten. Det skal kunne delta i flernasjonale flåtestyrker i fredsoperasjoner og ha evne til samarbeid med allierte styrker og operere sammen med disse over tid. I fred og krise skal Sjøforsvaret utføre suverenitetshevdelse i norsk territorialfarvann og ivareta norske suverene rettigheter gjennom nødvendig myndighetsutøvelse til havs. Sjøforsvaret skal støtte andre forsvarsgrener og totalforsvaret i fred, krise og krig.

Organisering og styrkestruktur

Oppbygging av ny struktur skal ha høy prioritet. MTB-våpenet videreføres foreløpig med den oppgraderte Hauk-klassen. Styrkeproduksjonen tilpasses behovet til et framtidig MTB-våpen bestående av seks Skjold-klasse MTBer og et fregattvåpen bestående av fem Fridtjof Nansen-klasse fregatter.

Det legges til grunn at Olavsvern skal være en understøttelsesbase uten stasjonerte avdelinger. Dette vil sannsynligvis medføre vesentlig lavere driftskostnader og gi større fleksibilitet med hensyn til framtidig løsning i forhold til MTB-våpenets størrelse og stasjonering av Skjold-klassen.

Fregattprosjektet går som planlagt og første fartøy planlegges levert i 2005 med ett fartøy pr. år deretter. Det vil videre bli igangsatt et eget kategori-1 prosjekt for bygging av de fem resterende i den nye Skjold-klasse MTB. Overordnet planlegging av totalprosjektet og forberedelser til kontrahering er iverksatt.

Stasjonære kystartillerianlegg vil bli langtidslagret. Eldre og uhensiktsmessig materiell skal fases ut av krigsstrukturen.

En rekke tiltak vil bli gjennomført innen utløpet av 2002. Det gjelder:

Kysteskadren vil bli opprettet på Haakonssvern som erstatning for Marine- og Kystartilleriinspektoratene. En Norwegian Task Group opprettes som en kadreorganisasjon som i fredstid inngår i Kysteskadren. En kystjegerkommando opprettes på Trondenes ved Harstad for styrkeproduksjon til de nye, mobile kystjegeravdelingene.

Befalsskolen for Sjøforsvaret opprettes i Horten, og befalsskolene for Marinen og Kystartilleriet nedlegges. Mannskapsutdanning for Luftfor-

svaret og førstegangstjeneste for sjøheimevernet opprettes på KNM Harald Haarfagre. Mannskapsutdanningen for Sjøforsvaret på KNM Harald Haarfagre reduseres i 2002, men vil som en følge av innføringen av Fridtjof Nansen-klasse fregatter og Skjold-klasse MTBer, måtte økes noe igjen på sikt.

Sjøforsvarsdistrikt Nord, Vest og Sør legges ned. Orlogsstasjonene Olavsvern, Hysnes, Ulsnes, Marvika og Karljohansvern nedlegges. Kystartilleriets øvingsfort og øvingsavdelinger nedlegges. En Alta-klasse minesveiper utfases av krigsstrukturen, og videreføres som støttefartøy for minedykkerkommandoen. KNM Horten utfases. Forvaltningsskolen i Sjøforsvaret, militærpolitiskolen på Haakonssvern og sanitetsutdanningen ved KNM Tordenskjold på Haakonssvern nedlegges.

Organiseringen av Sjøforsvaret vil bli tilpasset en redusert regional virksomhet. Den nye regionale organiseringen vil være etablert senest 1. januar 2003. Arbeidet med å videreutvikle Sjøforsvaret til en mer rasjonell og effektiv virksomhet fortsetter.

Utdanning og kompetanse

Omleggingen fordrer at Sjøforsvarets kompetanseutvikling og utdanning med tilhørende forskning effektiviseres og tilpasses en situasjon med krav til økt kvalitet og redusert personellstruktur. Dette krever bl.a. samordning av utdanning og økt bruk av IT.

De forsvarsgrenvise forvaltningsskolene legges ned, og det opprettes en Forsvarets forvaltningsskole under Forsvarets skolesenter/Akershus festning.

Tabell 6.4 Utdanning i Sjøforsvaret

Kategorier	Mål 01	Mål 02	Endring 01-02
Grunnleggende befalsutdanning	342	316	-26
Høyere utdanning med rett og plikt til yrkestilsetting	99	106	7
Videregående utdanning for befal	122	132	10
Sum	563	554	-9

Personell

Et redusert personellkorps vil være en avgjørende faktor for å redusere Sjøforsvarets driftsutgifter. Iverksettelse og gjennomføring av tiltak for å redusere antall årsverk vil derfor ha stor fokus i 2002. Det skal sikres en balansert personellstruktur, både med hensyn til totalmengde, kompetanse- og alderssammensetning. Arbeidet med å rekruttere personell til fredsoperasjoner innenfor en flernasjonal ramme vil bli gitt høy prioritet.

Drift og vedlikehold

Materiell som skal videreføres i Sjøforsvarets nye struktur, vil bli prioritert. Øvrig materiell skal deretter raskest mulig avhendes.

Overflødige eiendommer, bygg og anlegg skal så raskt som mulig utfases/avhendes for å oppnå driftsreduksjoner uten å svekke vedlikeholdsstandarden på gjenværende bygningsmasse.

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO)

Tidligere Sjøforsvarets forsyningskommando (SFK) vil bli integrert i FLO som vil være fagmyndighet som skal forestå den sentrale og den regionale materiellforvaltningen i Sjøforsvaret. FLO gir ut forvaltningsmessige direktiver og faglige bestemmelser for denne tjenesten, for å støtte styrkeproduksjonen. Inntil det er foretatt en mer omfattende gjennomgang av kapittelstrukturen, er utgiftene for drift av denne delen av FLO foreløpig plassert under kap. 1732.

Kap. 4732 Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter	13 221	14 095	42 805
11	Salgsinntekter	29 070	32 390	
15	Refusjon fra arbeidsmarkedstiltak	1 060		
16	Refusjon fødselspenger	6 531		
17	Refusjon lærlinger	2 539		
18	Refusjon sykepenger	24 202		
	Sum kap. 4732	76 623	46 485	42 805

Kapitlet omfatter serveringsavgift ved salg av måltider fra Forsvarets messer, inntekter ved utleie av kvarter, familie- og tjenesteboliger og refusjon fra Landbruksdepartementet for reinfrakt.

Post 01 er økt med 27,390 mill. kroner og post 11 er redusert med det tilsvarende beløpet, fordi

disse to postene er foreslått slått sammen til én post. I tillegg er netto inntektskrav foreslått redusert med 5 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon i utgiftsrammen på kap. 1732. Resten av økningen på 1,3 mill. kroner på post 01 er priskompensasjon.

Kap. 1733 Luftforsvaret (jf. kap. 4733)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	3 989 139	3 607 579	3 691 716
	Sum kap. 1733	3 989 139	3 607 579	3 691 716

Isolert sett er posten økt med 16 mill. kroner korrigert for lønns- og priskompensasjon m.m. I denne økningen er det imidlertid tatt ut en reduksjon pga. forventet effektiviseringsgevinst knyttet til prosjekt ARGUS, uttrekning av midler til innvilgede og forventede avgangsstimulerende tiltak og overføringer til andre kapitler som følge av etablering av Bardufoss fellesverksted, innføringen av horisontal samhandel for drift av EBA og m.m., samt deltakelse i flernasjonale fredsoperasjoner. Posten er således reelt styrket med 276 mill. kroner til dekning av økte drivstoffpriser og kompensasjon for høy dollarkurs.

Overordnede oppgaver

Luftforsvaret skal omorganiseres i tråd med Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Luftforsvaret skal ha evne til å oppnå kontroll over et luftområde av begrenset geografisk utstrekning i et begrenset tidsrom. Denne evne til kontroll av luftrommet skal kunne forflyttes over hele landet etter behov. I tilfelle krise eller krig skal flystasjonene gi Forsvaret evne til å motta allierte forsterkninger og støtte luftoperasjoner over tid. Luftforsvaret skal ha evne til å lede luftoperasjoner med allierte styrker, til å operere flystasjonene over tid, delta i fredsoperasjoner og ha evne til å samarbeide med allierte styrker og operere sammen med disse over tid. Luftforsvaret skal i fred og krise utøve suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse i norsk luftterritorium. Luftforsvaret skal støtte andre forsvarsgrener, Heimevernet og totalforsvaret i fred, krise og krig.

Organisering og styrkestruktur

Oppbyggingen av ny struktur skal ha høy prioritet. Kampflyvåpenet, sammen med luftkommando- og kontrollsystemet, utgjør de viktigste delene av områdeluftforsvaret. De krigsoppsatte flystasjoner i Luftforsvaret organiseres som

hovedflystasjoner, flystasjoner og mobiliseringsflystasjoner.

I utviklingen av luftvernet vil det bli lagt vekt på mobilitet, stridsutholdenhet og evne til å operere sammen med andre forsvarsgrener og avdelinger fra allierte nasjoner. Luftforsvaret vil få det faglige ansvaret for utviklingen av alt luftvern i Forsvaret. Sett i sammenheng med utviklingen av kontroll- og kommandosystemer i NATO, vil luftkommando- og kontrollstrukturen bli modernisert og omstrukturert. Heimevernets støtte til Luftforsvaret er organisert som en del av baseforsvarsorganisasjonen ved luftkommando- og kontrollstasjoner, hovedflystasjoner, flystasjoner og mobiliseringsflystasjoner i krigsstrukturen.

Luftforsvaret skal gjennomføre strukturendringer i fredsvirksomheten på linje med de øvrige forsvarsgrenene. Stasjonsstrukturen omorganiseres i henhold til Stortingets vedtak i løpet av 2001. Luftvern L-70 utfases i 2001. Følgende tiltak er planlagt gjennomført i løpet av eller innen utgangen av 2002:

332-skvadronen skal nedlegges på Rygge og gjenopprettes på Bodø. Alle F-16 fly på Rygge skal overføres til henholdsvis Bodø og på Ørland. En operativ Luftverngruppe (NASAMS) etableres både i Bodø og Ørland. Arbeidet med sentraliseringen av mellomnivå vedlikehold av F-16 fly fortsetter og skal være gjennomført som planlagt innen 1. august 2002.

Flyskolen skal flyttes fra Værnes til Bardufoss. Luftforsvarets befalsskole etableres på Kjevik. Rekruttutdanningen overføres fra Værnes til KNM Harald Haarfagre. Luftforsvarets kontroll- og varslingsskole flyttes fra Kongsvinger til Maagerø. Videre skal det etableres en ny inspektoratstruktur i Luftforsvaret.

334-skvadronen ved Bodø nedlegges som kampflyskvadron. Luftkontrollinspektoratet på Kongsvinger, Luftforsvarets skolesenter, forvaltningsskolen i Luftforsvaret, Luftforsvarets befalsskole og Militærpolitiskolen i Stavern, samt Luftforsvarets tekniske befalskole på Kjevik nedlegges. Garnisonen i Stavern utrangeres.

Tabell 6.5 Utdanning i Luftforsvaret

Kategorier	Mål 01	Mål 02	Endring 01-02
Grunnleggende befalsutdanning	294	307	13
Høyere utdanning med rett og plikt til yrkestilsetting	65	60	-5
Videregående høyere utdanning for befal	98	129	31
Sum	457	496	39

Ytterligere rasjonaliseringer i Luftforsvarets struktur vil bli vurdert. Virksomheten på Rygge, Gardermoen og Kjeller vil bli utredet spesielt, og en anbefaling vil bli lagt fram for Stortinget senest våren 2002.

Utdanning og kompetanse

Omleggingen fordrer at Luftforsvarets kompetanseutvikling og utdanning med tilhørende forskning effektiviseres og tilpasses en situasjon med krav til økt kvalitet og redusert personellstruktur. Dette krever bl.a. samordning av utdanning og økt bruk av IT.

De forsvarsgrenvise forvaltningskolene legges ned, og det opprettes en Forsvarets forvaltningsskole under Forsvarets skolesenter/Akershus festning.

Personell

Et redusert personellkorps vil være en avgjørende faktor for å redusere Luftforsvaret driftsutgifter. Iverksettelse og gjennomføring av tiltak for å redusere antall årsverk vil derfor ha stor fokus i 2002. Det skal sikres en balansert personellstruktur,

både med hensyn til totalmengde, kompetanse- og alderssammensetning. Arbeidet med å rekruttere personell til fredsoperasjoner innenfor en flernasjonal ramme vil bli gitt høy prioritet.

Drift og vedlikehold

Materiell som skal videreføres i Luftforsvarets nye struktur, vil bli prioritert. Øvrig materiell skal deretter raskest mulig avhendes.

Overflødige eiendommer, bygg og anlegg skal så raskt som mulig utfases/avhendes for å oppnå driftsreduksjoner uten å svekke vedlikeholdsstandarden på gjenværende bygningsmasse.

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO)

Tidligere Luftforsvarets forsyningskommando (LFK) vil bli integrert i FLO som vil være fagmyndighet som skal forestå den sentrale materiellforvaltningen i Luftforsvaret. FLO skal utgi forvaltningsmessige direktiver og faglige bestemmelser for denne tjenesten for å støtte styrkeproduksjonen. Inntil det er foretatt en mer omfattende gjennomgang av kapittelstrukturen, er utgiftene for drift av denne delen av FLO plassert på kap. 1733.

Kap. 4733 Luftforsvaret (jf. kap. 1733)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter	40 156	39 613	100 511
11	Salgsinntekter	64 466	57 798	
15	Refusjon fra arbeidsmarkedstiltak	833		
16	Refusjon fødselspenger	9 804		
17	Refusjon lærlinger	4 642		
18	Refusjon sykepenger	32 650		
	Sum kap. 4733	152 551	97 411	100 511

Kapitlet omfatter inntekter ved utleie av kvarter-, familie- og tjenesteboliger, refusjon fra NATO vedrørende drift av fjernvarslingsstasjoner, inntekter fra vedlikeholdsoppdrag mm.

Post 01 er økt med 57,798 mill. kroner og post 11 er redusert med det tilsvarende beløpet, fordi disse to postene er foreslått slått sammen til én post. Resten av økningen på 3,1 mill. kroner på post 01 er priskompensasjon.

Kap. 1734 Heimevernet (jf. kap. 4734)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	706 301	757 252	699 342
	Sum kap. 1734	706 301	757 252	699 342

Post 01 er isolert sett redusert med 75 mill. kroner, korrigert for pris- og lønnskompensasjon m.m. I reduksjonen ligger imidlertid forskutterte effektiviseringsgevinster knyttet til prosjekt ARGUS, flytting av midler til kap. 1725 for innvilgede og forventede avgangsstimulerende tiltak og overføringer til andre kapitler som følge av innføringen av horisontal samhandel for drift av EBA og m.m. Reelt sett er således posten redusert med ca. 82 mill. kroner. Realnedgangen skyldes en midlertidig reduksjon i øvingsaktiviteten i 2002 for å gi rom for tiltak som er av avgjørende betydning for omleggingen.

Overordnede oppgaver

Heimevernet skal omorganiseres i tråd med Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Heimevernet skal utgjøre det territoriale landforsvar, herunder sikre totalforsvarets mobilisering, overvåke landområdet og gi nødvendig støtte til Luftforsvarets og Sjøforsvarets operasjoner.

Ny operativ kommandostruktur på taktisk nivå skal være på plass senest 1. januar 2003 – om nødvendig ved bruk av midlertidige løsninger. Heimevernsdistriktssjefene skal være territoriale sjefen i fred, krise og krig.

Heimevernet skal gi støtte til det sivile samfunn, blant annet gjennom å bidra til å avverge eller begrense naturkatastrofer og andre alvorlige ulykker. Heimevernet skal støtte forsvarsgrenene, totalforsvaret og det sivile samfunnet i fred, krise og krig.

Organisering og styrkestruktur

Som følge av at Heimevernet skal utgjøre det territoriale landforsvar vil Heimevernets 18 distrikter omorganiseres for å kunne planlegge og lede operasjoner innenfor dette konseptet. Heimevernets oppdrag, bemanningssammensetning og utrustning vil bli vurdert. Heimevernet opererer med det samme antall soldater som i dag, det vil si en mobiliseringsstyrke på omlag 83 000 personell, hvorav 73 000 tilhører landheimevernet. Det skal opprettes planelementer i heimevernsdistriktstabile, hovedsakelig innenfor dagens personellrammer.

Styrkeproduksjonen og vedlikehold av kapasitetene skal kontinuerlig tilpasses ny struktur i takt med innføringen av denne. Styrkeproduksjonen i Heimevernet legges til Garnisonen i Porsanger (GP), Værnes og Heistadmoen.

I 2002 planlegges det med oppretting av HVUB-utdanning på Værnes og nedlegging av HVUB-utdanningen i Kongsvinger. Dombås videreføres med en våpenskole og en kursavdeling.

Heimevernets krigsstruktur vil bli videreutviklet gjennom en revidert oppdragsportefølje, en rekke materiellprosjekter og overføring av overskuddsmateriell fra forsvarsgrenene.

Tabell 6.6 Utdanning i Heimevernet

Kategorier	Mål 01	Mål 02	Endr 01-02
Grunnleggende befalsutdanning	200	200	0

Utdanning og kompetanse

Ressurssituasjonen og omleggingen av Heimevernet fordrer at Heimevernets kompetanseutvikling og utdanning med tilhørende forskning effektiviseres og tilpasses en situasjon med krav til økt kvalitet. Det vil i løpet av 2002 bli utarbeidet en helhetlig plan for innføring av ny utdanningsmodell for HV-mannskaper hvor førstegangstjenestens varighet blir 100 operative dager. Denne modellen skal innføres i løpet av omleggingsperioden.

Øvingsaktiviteten

Virksomheten i Heimevernet preges av overgang til ny struktur. For Heimevernet vil derfor trening av befal og spesialister bli søkt prioritert i 2002. For 2002 er midler til øvingsaktiviteten i Heimevernet foreslått redusert med ca. 50 % i forhold til 2001-nivået. Dette vil bli en midlertidig reduksjon for å gi rom for tiltak som er av avgjørende betydning for omleggingen.

Kap. 4734 Heimevernet (jf. kap. 1734)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter	1 289	1 124	2 467
11	Salgsinntekter	1 615	1 267	
15	Refusjon fra arbeidsmarkedstiltak	304		
16	Refusjon fødselspenger	796		
17	Refusjon lærlinger	145		
18	Refusjon sykepenger	1 456		
	Sum kap. 4734	5 605	2 391	2 467

Kapitlet omfatter inntekter ved blant annet utleie av kvarter-, familie- og tjenesteboliger og inntekter ved salg av mindre materiell.

Post 01 er økt med 1,267 mill. kroner og post

11 er redusert med det tilsvarende beløpet, fordi disse to postene er foreslått slått sammen til én post. Resten av økningen på 0,076 mill. kroner på post 01 er priskompensasjon.

Kap. 1735 Forsvarets etterretningstjeneste

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
21	Spesielle driftsutgifter	541 104	547 390	600 539
	Sum kap. 1735	541 104	547 390	600 539

Korrigert for priskompensasjon er post 21 økt med 44 mill. kroner.

Generelt om resultatområdet

Forsvarets etterretningstjeneste skal, i henhold til lov om etterretningstjenesten, innhente, bear-

beide og analysere informasjon som angår norske interesser i forhold til fremmede stater, organisasjoner eller individer. På denne bakgrunn skal det utarbeides risikoanalyser og etterretningsvurderinger, i den utstrekning det kan bidra til å sikre viktige nasjonale interesser. Dette innebærer at Forsvarets etterretningstjeneste bidrar til utfor-

mingen av norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik. Det er i 2001 utarbeidet en instruks om etterretningstjenesten med hjemmel i etterretningsloven. Her framgår det bl.a. at etterretningstjenesten, i tillegg til å betjene militære brukere, skal holde Forsvarsdepartementet, og etter Forsvarsdepartementets anvisning andre berørte departementer, orientert om relevante endringer i den militære og politiske situasjon i norsk interesseområde. For å ivareta de oppdrag som er tillagt tjenesten vektlegges høy faglig kompetanse og videreutvikling av den tekniske standard. Den generelle teknologiske utvikling vil kreve satsing på ny kompetanse og ny teknologi i den sentrale

og lokale del av tjenesten. Tjenesten skal ha kapasitet til å intensivere virksomheten rettet mot spesielle etterretningsoppgaver over tid dersom den sikkerhetspolitiske utvikling tilsier at kapasiteten må økes.

På områder som tjener nasjonale interesser, skal det etableres og opprettholdes samarbeid og gode forbindelser med tilsvarende tjenester i andre land.

I tillegg til den løpende etterretningsvirksomhet skal den faglige og teknologiske omleggingsprosess i Forsvarets etterretningstjeneste videreføres i 2002.

Kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, postene 45 og 47</i>	460 155	391 798	620 393
44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 47</i>	121 957	110 510	147 000
45	Større utstørsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 998 183	6 269 568	6 266 846
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, postene 01 og 44</i>	888 249	1 039 108	1 839 819
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	193 666	270 000	270 443
75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	150 035	180 000	180 000
	Sum kap. 1760	6 812 245	8 260 984	9 324 501

Post 01 Driftsutgifter

Som det framgår av tabellen over er posten økt i forhold til vedtatt budsjett (Blå bok) for 2001. Dette skyldes at programmet Golf er foreslått med 95 mill. kroner i gjennomføringskostnader, samt at midler til FLO/FTD ifm. Fisbasis o.a. er økt med 109 mill. kroner.

Posten dekker gjennomføringskostnader ifm. materiellinvesteringsprosjekter og kjøp av investeringstjenester hos Forsvarsbygg (FB). For

investeringer i eiendommer, bygg og anlegg vil dette si fakturerte kostnader fra FB ifm. gjennomføring av byggeprosjekter, samt til faglig bistand til Forsvarets militære organisasjon.

Post 44 Fellesfinansierte investeringsprosjekter i NATOs investeringsprogram for sikkerhet, nasjonalfinansiert andel

Posten er økt med ca. 36 mill. kroner. Økningen skyldes økt behov ifm. planlagt prefinansiering og

planleggingsmidler/et kommando- og kontrollsystem (ACCS).

Posten skal dekke de nasjonale utgifter som er knyttet til gjennomføringen av NATOs investeringsprogram for sikkerhet i Norge. Posten skal dekke alle nasjonale utgifter i prosjekter som er autorisert for gjennomføring og utgifter til forhåndsfinansierte prosjekter.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Posten omfatter utgifter til investeringer i nytt materiell til Forsvaret. 6 267 mill. kroner er foreslått bevilget til post 45. Dette innebærer en reell reduksjon på 3,2 % i forhold til vedtatt budsjett for 2001.

Post 47 Nybygg og nyanlegg

Posten er økt med 801 mill. kroner, eller reelt med 75 % i forhold til 2001. Økningen skyldes flere forhold, først og fremst en styrking som følge av viktige omleggingsrelaterte EBA-behov. Posten omfatter utgifter til oppføring av nybygg og anlegg og større moderniseringstiltak. Innenfor posten finansieres også større investeringstiltak for å ivareta bygningsmessige krav i lover og forskrifter, herunder brannverntiltak, utbedring av vann- og avløpsanlegg og andre pålegg av helse-, miljø- og sikkerhetshensyn. Posten kan også benyttes til erverv av eiendom, bygg og anlegg.

Post 48 Fellesfinansierte investeringsprosjekter i NATOs investeringsprogram for sikkerhet, fellesfinansiert andel

Posten videreføres på samme nivå som i 2001. Posten dekker utgifter til NATOs investeringsprogram for sikkerhet i Norge. For autoriserte prosjekter forskutteres utgifter på grunnlag av prognoser for forbruk. I utgangspunktet skal disse utgiftene dekkes av NATO og inntektsføres på kap. 4760 post 48 samme år som de påløper. I den grad prognosene ikke holder, må innbetalingene justeres i den påfølgende oppgjørstermin. Utgiften på kap. 1760 post 48 er derfor ikke alltid i overensstemmelse med inntekten på kap. 4760 post 48

i det enkelte budsjettår, men over tid vil disse være like.

Post 75 Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet

Posten videreføres på samme nivå som i 2001. Posten skal dekke Norges bidrag til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, og er ca. 3 % av alliansens kostnader avhengig av hvor mange land som deltar i den enkelte prosjektkategori.

Materiellinvesteringer, post 45

Totalporteføljen

Forsvarets totale prosjektportefølje presenteres etter sine formål. Presentasjonsformen er utviklet videre i tråd med utviklingen av nye styrings- og informasjonssystemer i Forsvaret. Dette innebærer i korte trekk at tidligere organisering av prosjektene i *systemer* nå er erstattet av en gruppering i strukturrelaterte *objekter*.

De enkelte strukturrelaterte objekter er innrettet mot å utføre *funksjoner* som knytter seg til Forsvarets ulike *oppgaver*. I St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001), defineres de freds-, krise- og krigsoppgaver som Forsvaret skal løse. Ambisjonsnivå og funksjon i forhold til disse oppgavene er grunnlag for prioritering og valg av de objekter og strukturelementer som best bidrar til løsning av oppgavene. Strukturelementene og objektene er selektert på denne bakgrunn og er redegjort for i St.prp. nr. 45 (2000-2001).

De fleste objekter bidrar til å løse mer enn én funksjon og oppgave. Ett objekt består av flere prosjekter, også av kategori 1-prosjekter, og planrammen er summen av prosjektenes kostnadsrammer. Kategori 1-prosjektene er i tillegg listet i en egen tabell og beskrevet i påfølgende tekst. Enkelte objekter har stor planramme og forventet utbetaling uten at de inneholder store enkeltprosjekter. Disse objektene inneholder en lang rekke enkeltprosjekter av lavere kategori, som til sammen gjør at totalbeløpet blir relativt stort. Totalrammen og forventet utbetaling på objektnivå vil variere fra år til år som følge av at prosjekter innen objektene blir avsluttet og nye kommer til.

Tabell 6.7 Objekttabell

						(i mill. kr)
Formål/ Objekt	Kostnads- rammer	Gjen- stående pr. 1/1 2002	Kontrakts- forpliktet pr. 31/12 2001	Nye kontrak- ter 2002	Forven- tet utbeta- ling 2002 (post 45)	Behov for bestillings- fullmakt (post 45)
FELLESFORMÅL						
Felles- og støttefunksjoner	410	108	9	55	39	25
Felles infrastruktur	11 747	3 713	1 048	1 731	1 506	1273
Felles utdanning og øvingsvirksomhet	81	-2	0	0	0	0
HÆRSTYRKER						
Felles	15 934	6 089	704	205	403	506
Infanteriavdelinger	2 067	606	10	0	0	10
Artilleriavdelinger	11 518	2 595	684	400	57	1 027
Kavaleriavdelinger	6 328	1 745	795	337	358	774
Trenavdelinger	100	45	0	0	0	0
Ingeniøravdelinger	1 585	827	35	131	7	159
Sanitetsavdelinger	188	16	0	0	0	0
Andre styrker	8	8	0	8	8	0
SJØFORSVARSSTYRKER						
Felles	647	226	11	30	30	10
Kontroll og varsling	110	5	0	0	0	0
Kystartilleri	2 835	784	17	24	20	22
Eskortefartøy	17 653	12 749	10 747	238	2 054	8 931
Missiltorpedobåter	1 857	547	239	5	109	135
Undervannsbåter	7 580	300	97	50	63	84
Minefartøy/-enheter	3 305	129	8	0	8	0
Transport- og hjelpfartøy/enheter	43	23	0	0	0	0
Andre styrker	47	16	0	17	17	0
LUFTFORSVARSSTYRKER						
Felles	3 044	2 602	176	648	26	798
Kontroll og varsling	1 340	495	43	125	70	97
Luftvern	4 668	1 482	8	982	78	912
Kampfly	15 060	8 521	1 366	2 354	457	3 263

Tabell 6.7 Objekttabell

(i mill. kr)

Formål/ Objekt	Kostnads- rammer	Gjen- stående pr. 1/1 2002	Kontrakts- forpliktet pr. 31/12 2001	Nye kontrak- ter 2002	Forven- tet utbeta- ling 2002 (post 45)	Behov for bestillings- fullmakt (post 45)
Helikopter	5 440	5 108	4 051	0	348	3 703
Overvåkingsfly	756	-68	125	0	30	95
Transportfly, andre flyenheter	1 618	1 349	24	119	31	112
HEIMEVERN						
Felles	212	106	0	45	2	43
Landheimevern	1 116	597	24	15	23	16
SPESIELLE FORMÅL						
Allierte anlegg med mer	160	36	55	0	12	43
Etterretning	78	3	3	0	3	0
Kystvakt	965	63	110	0	110	0
Redningstjeneste	10	2	0	0	0	0
Internasjonale formål	115	70	0	0	0	0
Andre prosjekter/tiltak					400	
Sum			20 388	7 444	6 267	22 039

Kategori 1-prosjekter

Kategori 1-prosjektene, som er Forsvarets største og viktigste investeringer, følges spesielt. Nye prosjekter, prosjekter med endringer i omfang/kostnadsrammen, og prosjekter som foreslås overført til en lavere kategori eller avsluttet, legges fram for Stortinget. Stortinget godkjenner endringer av omfang, men endringer forårsaket av pris- og valutaendringer krever ikke særskilt godkjenning, jf. St.meld. nr. 17 (1992-93), jf. Innst.

S. nr. 118 (1992-93) og Innst. S. nr. 197 (1992-93). I de prosjekter der utviklingsfasen er spesielt omfattende, vil denne fasen defineres som et eget prosjekt. Kostnadsrammen omfatter da normalt bare utviklingsfasen. Det bes ikke om særskilt godkjenning av faseoverganger for prosjekter der utviklingsfasen er en integrert del av prosjektet, eller for andre faseoverføringer. Når hoveddelen av materiellet er anskaffet, blir prosjekter normalt foreslått overført til en lavere kategori.

Tabell 6.8 Kategori 1-prosjekter

Evt endring	Formål/Objekt/ Prosjektbetegnelse	Kostnads- ramme (post 45)	Forventet gjenstående 1/1 2002	Forventet utbetaling 2002 (post 45)	Bestillings- fullmakter (post 45)
	FELLESFORMÅL				
	Felles infrastruktur				
Økning	Fisbasis	1 279	907	528	592
	VHF Multirolle radio (MRR)	1 828	574	221	458
	ODIN 2	520	401	33	0
	HÆRSTYRKER				
	Felles				
Ny	Panserbekjempelsesvåpen – middels rekkevidde	1 220	1206	20	0
	Pansrede spesialkjøretøy på stridsvognchassis	1 187	340	140	0
	Pansrede spesialkjøretøyer – brukt materiell	414	150	61	29
	Ombygging av beltevogner	514	477	0	50
	Taktisk treningssystem	568	403	5	323
	Soldat 2000	436	330	106	64
	Artilleriavdelinger				
	Divisjonsartilleri	2 841	1945	20	654
	Kavaleriavdelinger				
Reduksj	Brukte Leopard 2A4	1 300	1 171	158	774
	SJØFORSVARSSTYRKER				
	Kystartilleri				
	Lette missilbatterier	919	96	3	0
	Eskortefartøy				
Økning	Nye sjømålmissiler – Utviklingsfase	1 808	262	125	290
	Nye fregatter	14 809	12 537	1 929	8 641
	Missiltorpedobåter				
	Ny MTB-struktur	1 662	490	96	125
	LUFTFORSVARSSTYRKER				
	Luftvern				
	NASAMS II	804	804	70	570

Tabell 6.8 Kategori 1-prosjekter

Evt endring	Formål/Objekt/ Prosjektbetegnelse	Kostnads- ramme (post 45)	Forventet gjenstående 1/1 2002	Forventet utbetaling 2002 (post 45)	Bestillings- fullmakter (post 45)
	Kampfly				
	Mellomdistanse missiler	4 594	2 673	30	97
Ny	Nye kortholdsmissiler / hjelmbasert siktesystem	1300	1300	10	1 215
	F-16 elektronisk egenbeskyttelse	770	245	120	144
	Maritime helikopter				
Økning	Enhetshelikopter til Forsvaret	5 300	5072	348	3 692

Kategori 1-prosjekter – Nye prosjekter for godkjenning

Forsvarsdepartementet legger fram to nye større materiellinvesteringsprosjekter for godkjenning. På grunn av kostnadsrammenes størrelse har prosjektene vært gjenstand for ekstern kvalitetssikring i tråd med regjeringens mål om å forbedre styringen av statlige investeringer, og det er usikkerhetsavsetninger innenfor kostnadsrammen i de enkelte nye prosjektene.

Hærstyrker, felles

5036 Panserbekjempelse – middels rekkevidde

Panserbekjempelse – middels rekkevidde skal være et supplement til eksisterende våpensystemer med henholdsvis kort og lang rekkevidde. Våpensystemet vil bli en del av manøverkonseptet, og representerer en viktig tilpasning til delta-

kelse i flernasjonale fredsoperasjoner. Det er en viktig forutsetning i manøverkonseptet at manøveravdelingene gis større ildkraft med lengre rekkevidde. I ny struktur skal deler av avdelingene i Hæren dimensjoneres til å føre strid etter et indirekte konsept. Dette innebærer bl.a. å utnytte egen mobilitet til å komme i posisjon slik at fiendens svake punkter kan angripes langt inne. En av forutsetningene for å kunne oppnå dette er å gi manøveravdelingene større ildkraft med lengre rekkevidde enn i dag, hvilket medfører vektlegging av offensive operasjoner med dertil egnede våpensystemer som støtter opp om hurtig stridsutvikling og høy mobilitet.

Prosjektet skal innen 2007 anskaffe panserbekjempelsesvåpen, nødvendig logistikk, tilleggsutrustning, ammunisjon og utdannings- og trenings-systemer. Prosjektet starter i 2002 med testing av kandidater, og det er planlagt kontraktsinngåelse i 2003.

Tabell 6.9 Prosjekter som foreslås terminert eller overført til lavere kategori

(i mill. kr)					
Endringer	Objekt/prosjektbetegnelse	Kostnads- ramme (post 45)	Forventet gjenstående 1/1 2002	Forventet utbetaling 2002	Bestillings- fullmakter
Til kat 2	KA Undervannsforsvar	815	20	0	0
Til kat 2	Nytt akustisk sveip	241	24	8	0
Til kat 2	Nytt kystvaktfartøy – isversjon	675	45	64	0
Til kat 2	Kampfly/F-16 Oppdatering	3 072	289	20	206

Prosjektgjennomføring og kostnader til eiendom, bygninger og anlegg i prosjektet utgjør 22 mill. kr, kostnadsrammen på post 45 er 1 220 mill. kroner. Totalprosjektets kostnadsramme er 1 242 mill. kroner.

Luftforsvarsstyrker, kampfly

7102 Nye kortholdsmissiler/hjelmbasert siktesystem

Luftforsvaret har en beholdning av kortholdsmissiler som når slutten av sin operative levetid omkring 2007. Det anses ikke operativt hensiktsmessig eller kostnadseffektivt å forlenge missilenes levetid ut over dette. I tillegg vil ikke missilene utover den materielle levetiden gi adekvate ytelser i forhold til de krav som stilles ved deltakelse i flernasjonale eller nasjonale operasjoner.

Prosjektet skal vurdere og anbefale nye kortholdsmissiler. De to kandidatene som det er aktuelt å studere videre, er europeiske IRIS-T og amerikanske AIM-9X. Norge er deltaker i utviklingen av IRIS-T, og et eventuelt valg av dette systemet krever en undertegnelse av MoU for produksjonsfasen primo 2002. Begge missilsystemene er beregnet brukt sammen med et avansert hjelmbasert siktesystem, og anskaffelsen av et slikt system ligger derfor inne som en viktig del av prosjektet.

Endelig pris for begge de aktuelle missilsystemene avhenger av totale utviklingskostnader og framtidig produksjonsvolum. Det kan med andre ord oppstå forandringer mht. pris innen man får bindende tilbud. Eventuelle konsekvenser for prosjektets kostnadsramme som følge av kontraktsforhandlinger med leverandøren vil bli forelagt Stortinget.

Gjennomføringskostnader på post 01 er 22 mill. kroner. Prosjektets kostnadsramme på post 45 er 1 300 mill. kr.

Totalprosjektets kostnadsramme er 1 322 mill. kroner.

Kategori 1-prosjekter – Godkjenning av endring av omfang og kostnadsrammer

Fellesformål, felles infrastruktur

2933 Fisbasis

I de kommende år skal Forsvaret innføre felles informasjonssystemer (Fis) som skal dekke hele organisasjonen. For å understøtte dette skal det innføres en felles IS-infrastruktur (system Fisbasis) med felles konsepter og løsninger for drift, vedlikehold, sikkerhet, brukerstøtte, opplæring

etc. Prosjektet har utarbeidet konsepter og løsninger innenfor de nevnte områder. I tillegg skal prosjektet etablere og bemanne det sentrale organisasjonsleddet for drift av system Fisbasis.

Prosjekt Fisbasis er forutsatt å gi økonomiske innsparinger innenfor fredsdriften. Dette som en følge av innføringen av effektive og rasjonelle prosesser for saksbehandling, drift og vedlikehold, brukerstøtte, sikkerhetsløsninger osv. Kontrakt er inngått.

Prosjektet har utarbeidet løsninger som er utprøvd gjennom et antall pilotinstallasjoner. Dette har dannet et godt grunnlag for selve utrulling og gjennomføringen av prosjektet. Løsningene i system Fisbasis baseres på mest mulig bruk av hyllevarekomponenter med stor utbredelse i markedet. Eksisterende materiell vil bli gjennomgått og skiftet ut etter behov.

Fisbasis ble godkjent av Stortinget ved behandling av St.prp. nr. 1 (2000-2001), jf. B.innst. S. nr. 7 (2000-2001). Prosjektet ble presentert med en ramme som omfattet innføringen av Fisbasis i de forsvarsgrener og avdelinger som hadde den eldste infrastrukturen (Hæren, HV og utvalgte fellesavdelinger) innen første halvår 2004. Innføring i de resterende deler av Forsvaret var forutsatt ivarettatt gjennom en videreføring av programområdet Fisbasis. For bl.a. å sikre at en enhetlig teknisk infrastruktur skal kunne foreligge ved innføringen av program Golf (se omtale av dette programmet under Øvrige objekter/prosjekter med spesiell omtale), er det nå ønskelig å forsere innføringen av Fisbasis i de resterende deler av Forsvaret (hovedsakelig Sjøforsvaret og Luftforsvaret). En slik forsering anses hensiktsmessig av flere grunner. Blant annet vil man kunne videreføre dagens prosjektorganisasjon, noe som vil bidra til å redusere usikkerheten i Fisbasis isolert sett, men også for program Golf. Videre anses en utvidelse av prosjektet som hensiktsmessig, rent kostnadsmessig, da utrulling i hele regioner kan gjennomføres kun én gang. Det vil også være mulig å utnytte andre synergieffekter. Målet om en sentralt styrt drift vil dessuten gjennom ovennevnte utvidelse bli oppnådd tidligere enn opprinnelig planlagt. Ny tidsplan vil innebære en ferdigstillelse av prosjektet i løpet av 2003.

Prosjektets investeringsramme for post 45 ønskes på bakgrunn av ovenstående å økes fra 785 til 1 279 mill. kroner. Prosjektets gjennomføringskostnader på post 01 foreslås redusert fra 285 til 281 mill. kroner. Totalprosjektets kostnadsramme foreslås økt til 1 560 mill. kr.

Hærstyrker, kavaleriavdelinger

5060 Brukt Leopard 2 A4

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (2000-2001), jf. B.innst. S. nr. 7 (2000-2001). Brukte Leopard 2 A4 fra Nederland omfatter 52 moderne stridsvogner, med langt bedre ytelser med hensyn til beskyttelse og ildkraft enn de stridsvogner som Forsvaret har i dag (Leopard 1 A1 og A5). Leopard 2 er et viktig system for å oppnå strukturmålene. Av hensyn til nasjonal struktur og logistikk anskaffes to bataljonsenheter, hver med 26 stridsvogner, som skal erstatte et tilsvarende antall eldre stridsvogner. Vognene forventes levert innen 2003 og innføres i perioden 2001-2006. Kontrakt om leveranse av 52 vogner ble signert i 2001. Da prosjektet ble vedtatt, hadde det en kostnadsramme på 1469 mill. kroner.

Basert på ny leveringsavtale foreslås prosjektets kostnadsramme redusert til 1 300 mill. kroner.

Sjøforsvarsstyrker, eskortefartøy

6026 Nye sjømålsmissiler, NSM

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1994-95), jf. B.innst. S. nr. 7 (1994-95). Prosjektet omfatter utvikling av et missilsystem for bekjempelse av sjømål og koordineres med fregattprosjektet og anskaffelse av nye MTBer av Skjold-klassen. Foreløpig er det kun godkjent en utviklingsfase i prosjektet, som omfatter utvikling av en type missil med tilhørende støttesystem. Utviklingsfasen vil pågå fram til og med 2004. Kontrakten for utvikling ble inngått i 1996. Prosjektets kostnadsramme er 1 698 mill. kroner.

Bruk av F-5 jagerfly for test og evaluering av missilsystemet foreslås utvidet til å gjelde perioden 2003-2004. Dette innebærer en kostnadsøkning beregnet til 27 mill. kroner. NSM har vært utviklet med tanke på å anvende samme stridshode som i Penguin-missilet. For å øke missilets ytelser og bruksområder, foreslås det å utvikle et forbedret stridshode gjennom kostnadsdeling mellom Forsvaret og industrien. Reduserte utviklingskostnader og kostnadsdeling med industrien vil gjøre det økonomisk forsvarlig å utvikle nytt stridshode. Forsvarets andel av utviklingen innebærer en kostnadsøkning på 24 mill. kroner. Til sammen utgjør forslaget til omfangsøkning 51 mill. kroner. I tillegg er prosjektets kostnadsramme justert for prisstigning med 59 mill. kroner.

Prosjektets nye kostnadsramme foreslås økt til 1 808 mill. kroner.

Luftforsvarsstyrker, maritime helikopter

7660 Enhetshelikopter til Forsvaret

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (2000-2001), jf. B.innst. S. nr. 7 (2000-2001).

Prosjektet omfatter anskaffelse av seks helikoptre til støtte for Sjøforsvarets nye fregatter og åtte helikoptre til Kystvakten som erstatning for Lynx. Leveranser av kystvakthelikoptre planlegges i perioden 2005-2007, mens leveranse av fregatthelikoptre planlegges i perioden 2006-2008.

Organisering og finansiering av Redningshelikoptertjenesten er til vurdering. Når spørsmålet om erstatning av Sea King og finansiering av Redningshelikoptertjenesten er avklart, vil prosjektet kunne utvides til også å omfatte anskaffelse av nye redningshelikoptre. I påvente av denne avklaringen vil det bli forhandlet fram en opsjon på ti helikoptre for redningstjenesten til erstatning for Sea King.

Felles vurdering av tilbud er gjennomført i regi av det nordiske samarbeidsprosjektet «Nordic Standard Helicopter Program» (NSHP), og kontraktsforhandlinger ble påbegynt i 2000. I fellesskap med Finland og Sverige har Norge med forbehold besluttet å inngå kontrakt om kjøp av NH Industries helikopter type NH-90. De gjestående forhandlingene, i hovedsak knyttet til industrisamarbeid, må fullføres før man kan signere en kontrakt.

På grunn av kostnadsrammens størrelse er prosjektet gjort til gjenstand for ekstern kvalitets-sikring i tråd med regjeringens arbeid for å forbedre styringen av statlige investeringer. Resultatet fra den eksterne kvalitetssikringen tilsier at kostnadsrammen på post 45 bør økes fra 4 268 mill. kroner til 5 300 mill. kroner. I tillegg er det gjennomføringskostnader på post 01 og EBA-avsetninger på post 47 på til sammen 450 mill. kroner.

Totalprosjektets kostnadsramme foreslås derfor økt til 5 750 mill. kroner.

Kategori 1-prosjekter – Status og framdrift*Felles formål, felles infrastruktur*

5112 Multirolle radio (MRR)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1993-94), jf. B.innst. S. nr. 7 (1993-94). Prosjektet omfatter utvikling og anskaffelse

av en ny generasjon VHF-radioer til Hæren. I tillegg vil samme radio bli anskaffet til Luftforsvaret, samt til Sjøforsvaret i begrenset omfang.

Det ble inngått kontrakt og senere utløst opsjoner for en samlet leveranse av 7000 radioer. Det kan være aktuelt å anskaffe flere radioer på et senere tidspunkt.

I 1996 startet utprøvingen av radioene. På grunn av vanskeligheter knyttet til utviklingen, er leveransene blitt forsinket. For å starte kompetanseoppbygging ble 120 radiosett med redusert funksjonalitet utlånt av leverandør i 1999. Det ble videre levert 740 radiosett med redusert funksjonalitet i 2000. I 2001 ble det levert 600 radiosett med redusert funksjonalitet og 600 radiosett med full funksjonalitet. Som følge av forsinkede leveranser kan det forventes at sluttleveransen blir forskjøvet med to år til 2005 slik at forventet terminering av prosjektet utsettes tilsvarende.

Prosjektets kostnadsramme er 1 828 mill. kroner.

5270 Odin 2

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1996-97), jf. B.innst. S. nr. 7 (1996-97). Prosjektet omfatter utvikling og anskaffelse av nytt ildledningssystem til feltartilleriet. Hærens nye operasjonskonsept stiller store krav til bruken av feltartilleriet, og anskaffelsen er nødvendig for å kunne operere med nye ammunisjonstyper, og for å lede artilleriet som det nye stridskonseptet forutsetter. Prosjektet er i utviklingsfasen.

Anskaffelsen koordineres tett opp mot andre prosjekter som tilhører programmet K2IS (kommando-, kontroll- og informasjonssystemer). Program K2IS inneholder flere prosjekter, og gjennomføres tidsmessig adskilt i blokker. Blokk 1, som bl.a. omfatter deler av prosjekt 5270 Odin 2, gjennomføres i tidsrommet 2000-2002. Deretter planlegges program K2IS videreført med blokk 2 og blokk 3.

Prosjektets kostnadsramme er 520 mill. kroner.

Hærstyrker, felles

5025 Pansrede spesialkjøretøy på stridsvognchassis

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1994-95), jf. B.innst. S. nr. 7 (1994-95). Prosjektet inkluderer prosjekt 5027 som ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 48 (1994-95), jf. Innst. S. nr. 191 (1994-95). Disse to prosjektene ble slått sammen etter vedtak ved Stortingets behandling av B.innst. S. nr. 7 (1995-

96). Anskaffelsen skal gi mobilitet og beskyttelse for avdelinger og funksjoner som støtter divisjonens eller en brigades pansrede avdelinger i strid.

Prosjektet omfatter anskaffelse og ombygging av til sammen 55 vogner og tilhørende utdanningsmateriell. Chassis av brukte stridsvogner (Leopard 1) og bergingspanservogner er anskaffet. Kontrakt på bergingspanservogn, ingeniørpanservogn, bropanservogn og minerydderpanservogn er inngått. Prosjektet er planlagt avsluttet i 2004.

Prosjektets kostnadsramme er 1 187 mill. kroner.

5026 Pansrede brukte spesialkjøretøy

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1994-95), jf. B.innst. S. nr. 7 (1994-95). Prosjektet inkluderer prosjekt 5028 som ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 48 (1994-95), jf. Innst. S. nr. 191 (1994-95). De to prosjektene ble slått sammen etter vedtak ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1995-96), jf. B.innst. S. nr. 7 (1995-96).

Prosjektet omfatter anskaffelse av 204 vogner, samt 454 vogner av egen beholdning basert på amerikanske M 113-vogner. Vognene skal bygges om til ulike spesialvarianter for å gi mobilitet og beskyttelse for avdelinger og funksjoner som støtter Forsvarets innsatsstyrke (FIST/H), divisjonens eller en brigades pansrede avdelinger i strid. Leveranse av hver enkelt vogntype prioriteres til FIST/H og til styrkeproduksjon. Prosjektets kostnadsramme vil bli vurdert i lys av endrede forutsetninger i prosjektet. Eventuelle endringer vil bli lagt fram på et senere tidspunkt.

Ulike forseriemodeller er under utvikling som vil foregå til 2003. Kontrakter på tilleggsutrustning inngås med forskjellige leverandører. Samtlige vogner planlegges levert innen 2007.

Prosjektets kostnadsramme er 414 mill. kr.

5085 Ombygging av beltevogner

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1996-97), jf. B.innst. S. nr. 7 (1996-97). Anskaffelsen skulle bidra til å gi Hærens prioriterte avdelinger i Nord-Norge den mobilitet og overlevelsessevne som forutsettes for gjennomføring av stridskonseptet. Prosjektet het tidligere Nye beltevogner og omfattet anskaffelse av inntil 1000 nye beltevogner i forskjellige spesialversjoner, inklusive tilleggsutstyr, og oppgradering av omlag 1000 tidligere anskaffede vogner. Omfanget av anskaffelsen er endret fra nyanskaffelse til ombygging/oppgradering av eksisterende BV

206. Det planlegges med ombygging/oppgradering av 1100 beltevogner, og en opsjon på 260 beltevogner.

Prosjektets kostnadsramme er 514 mill. kroner.

5284 Taktisk treningssystem

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1997-98), jf. B.innst. S. nr. 7 (1997-98). Prosjektet skal anskaffe et system for taktisk trening i et mest mulig stridslikt miljø. Systemet skal gi automatisk tilbakemelding av hendelsesdata for etterfølgende analyser. Prosjektet omfatter materiell til ett treningssenter med kapasitet til å gjennomføre tosidige øvelser på kompaninivå med normale støttefunksjoner.

Etableringen av treningssenteret vil innebære en avgjørende heving av kvaliteten på utdannelsen i stridsdrill på kompaninivå og ned til den enkelte soldat. Senteret vil også gi helt nye muligheter for kontroll med utdannelsen og kvalitets-sikring ved objektiv måling av avdelingsprestasjoner. Treningssenteret vil være et sentralt element i forberedelsene for Forsvarets innsatsstyrker og er lokalisert til Rena leir. Kontrakt ble inngått i 2001, leveranse av materiellet starter i 2002, og senteret forventes å være i ordinær drift innen 2005. Prosjektet sluttføres i 2006.

Prosjektets kostnadsramme er justert fra 506 mill. kroner til 568 mill. kroner pga. pris- og valutaendringer.

58xxProgram Soldat 2000

De tre første prosjektene i programmet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1995-96), jf. B.innst. S. nr. 7 (1995-96), mens prosjekt det fjerde ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1996-97), jf. B.innst. S. nr. 7 (1996-97). Programområdet består av fire prosjekter for å gi den enkelte soldat bedre beskyttelse, utholdenhet og mobilitet.

Den nye strukturen i Hæren er betydelig mindre enn den struktur som tidligere har ligget til grunn for programmets anskaffelser. Det vil derfor nå bli gjennomført anskaffelser med sikte på å utruste hele den mobile struktur med personlig bekledning og utrustning fra Program Soldat 2000. Spesialstyrker vil som tidligere få tildelt spesialutrustning. Prosjektet sluttføres innen utgangen av 2004.

Prosjektets kostnadsramme er 436 mill. kroner.

Hærstyrker, artilleriavdelinger

5013 Divisjonsartilleri

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1994-95), jf. B.innst. S. nr. 7 (1994-95). Prosjektet skal tilføre divisjonens artilleri tilstrekkelig rekkevidde, ildkraft og overlevelses-evne.

Prosjektet har så langt utbetalt 890 mill. kroner og anskaffet 12 stk utskytningsenheter, øvingsammunisjon for perioden 1998-2008, mineammunisjon (AT-2), opplæringsmateriell, dokumentasjon og initiell logistikk. Prosjektet skulle også anskaffe to ulike typer bomblet-ammunisjon, langtrevkende, selvsøkende, panserbrytende ammunisjon og logistikk for våpensystemet. Videre inngikk en oppgradering av utskytnings-enhetene.

Norge har stilt et generelt krav om at bomblet-ammunisjon skal være slik konstruert at enheter som ikke eksploderer ved anslag på bakken, skal ødelegges ved selvødeleggelse. For den ene typen bomblet-ammunisjon har produsenten ikke vært i stand til å utvikle ammunisjon som møter våre krav, og denne vil derfor ikke bli anskaffet.

Når det gjelder presisjonsstyrt bomblet-ammunisjon av typen GMLRS, er det fortsatt planer om anskaffelse, forutsatt oppfyllelse av kravet om at enheter som ikke eksploderer ved anslag på bakken, skal kunne ødelegges ved selvødeleggelse. Anskaffelsene er planlagt fra 2006 etter at nødvendig oppgradering av utskytningsenhetene, bl.a. for å kunne benytte slik ammunisjon, er gjennomført.

Det er usikkert når selvsøkende panserbrytende ammunisjon vil være tilgjengelig på markedet. Kostnadene ved å anskaffe slik ammunisjon er beregnet til i overkant av 1 000 mill. kroner og var forutsatt dekket innenfor prosjekts ramme. Som følge av endringer i forutsetninger ved prosjektet, kan denne anskaffelsen ikke lenger prioriteres innenfor tilgjengelige rammer. På denne bakgrunn og som følge av den betydelige usikkerhet som er til stede med hensyn til når ammunisjonen blir tilgjengelig, vil anskaffelsen av selvsøkende panserbrytende ammunisjon vurderes tatt ut av prosjektet.

Oppgraderingen av utskytningsenhetene vil gi et mer effektivt og oppdatert ildlednings- og rettesystem i forhold til dagens utskytningsenheter. Det planlegges også anskaffet et værsonderings-system med tilhørende gassproduksjonsmateriell. Systemet skal produsere og levere nødvendige meteorologiske data under alle værforhold og til alle døgnetstider for effektivt å kunne støtte artillerioperasjonene.

Prosjektets kostnadsramme er 2 841 mill. kroner.

Som følge av endringene i prosjektet, er prosjektets mål, omfang og kostnadsramme til vurdering. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med nærmere vurdering av omfang/ramme i løpet av 2002.

Sjøforsvarsstyrker, kystartilleri

6172 Lette missilbatterier

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 48 (1994-95), jf. Innst. S. nr. 191 (1994-95). Prosjektet var i utgangspunktet planlagt å omfatte tolv lette missilbatterier. På bakgrunn av nye studier ble antallet batterier redusert fra tolv til ni, jf. St.prp. nr. 1 (1997-98) jf. Innst. S. nr. 7 (1997-98). Dette medførte ingen endring av antallet missilgrupper som inngår i konseptet. Samtidig ble det planlagt å anskaffe 36 stridsbåter (Stridsbåt 90N), hvorav det så langt er levert 20, mens anskaffelsen av materiellet til missilgruppen er fullført.

Med bakgrunn i ny framtidig struktur og etablering av Kystjegerkommandoen, tas det sikte på å organisere missilgruppene i 5 batterier. Prosjektets omfang på transportsiden foreslås redusert til kun å omfatte 20 stridsbåter. Endring/reduksjon i kostnadsrammen vil bli lagt fram for Stortinget i 2002, da også prosjektet planlegges sluttført.

Prosjektets kostnadsramme er 919 mill. kroner.

Sjøforsvarsstyrker, eskortefartøy

6088 Nye fregatter

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 65 (1998-99), jf. Innst. S. nr. 207 (1998-99). Hovedkontrakt for levering av fem fartøyer ble inngått med Empresa Nacional Bazán (nå Izar) i 2000. Utvikling og anskaffelse gjennomføres delvis som parallelle aktiviteter fra 2000 til 2005. Første fartøy planlegges overlevert 2005, deretter ett pr. år. Utviklingsdelen av kontrakten startet umiddelbart etter inngåelse av hovedkontrakt, med produksjon av spesifikasjonsgrunnlag for byggingen. Under anskaffelsesfasen vil fartøyet bli bygget samtidig som det blir gjennomført løpende kvalitetskontroll og opplæring av personell for bemanning og vedlikehold av fartøyene.

Da fregattprosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 65 (1998-99), jf. Innst. S. nr. 207 (1998-99), varslet departementet at man ville komme tilbake til hvordan prosjektets kostnadsramme skal kompenseres som følge av

prisstigning og valutaendringer. Prosjektets kostnadsramme ble ved St.prp. nr. 48 (1999-2000) omregnet til 14 066 mill. kroner basert på prisutviklingen fram til medio 2000.

Utbetalingene så langt i prosjektet (medio 2001) har vært 43 mill. kroner høyere enn de ville vært med de valutakurser (amerikanske dollar og euro) som lå til grunn for St.prp. nr. 48 (1999-2000). Framtidige kurser kan imidlertid svinge begge veier, og departementet vil i nødvendig grad justere kostnadsrammen for valuta-effekt når prosjektet nærmer seg sin avslutning.

I tråd med vanlig praksis for større kontrakter der produksjon og leveranser skjer over en lengre periode, er det avtalt at kontraktsprisen omregnes årlig for å gjenspeile den aktuelle utviklingen i lønns- og materialkostnader i leverandørlandet. Tatt i betraktning fregattanskaffelsens omfang og varighet, mener departementet at det er hensiktsmessig å omregne kostnadsrammen hvert år som følge av prisutviklingen, slik at rammen presenteres i budsjettårets kroneverdi.

Basert på erfaringstall og glidningsforpliktelser fram til medio 2002 er totalprosjektets kostnadsramme omregnet, til 15 398 mill. kr, noe som tilsvarer en gjennomsnittlig årlig prisutvikling siden primo 1999 på i størrelsesorden 4 %. Dette innebærer imidlertid ingen omfangsendringer eller kostnadsøkning i forhold til den rammen i 2000-kroner som ble vedtatt gjennom behandlingen av St.prp. nr. 48 (1999-2000), jf. Innst. S. nr. 192 (1999-2000).

I den nye rammen utgjør 589 mill. kroner gjennomføringskostnader (post 01), mens materiell-investeringsrammen (post 45) er 14 809 mill. kroner.

Totalprosjektets kostnadsramme eksklusive EBA-kostnader er etter dette 15 398 mill. kroner.

Sjøforsvarsstyrker, missiltorpedobåter

6081 Ny MTB (missiltorpedobåt)-struktur

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 48 (1994-95) og St.prp. nr. 65 (1998-99), jf. Innst. S. nr. 191 (1994-95) og Innst. S. nr. 207 (1998-99). Prosjektet omfatter oppdatering av 14 MTBer av Hauk-klassen i tillegg til utvikling av en ny type MTB. Oppdateringen omfatter blant annet oppdatering av skipsteknisk utstyr, anskaffelse av ildledningsutstyr, kommando- og våpenkontrollsystemer og nytt øvingssystem. Oppdateringen av Hauk-klassen har en kostnadsramme på 1 334 mill. kroner. Kontrakt for oppdatering ble inngått i 1997 og arbeidet forventes avsluttet i løpet av 2004.

Utvikling, produksjon, testing og evaluering av en ny MTB (Skjold-klassen) som våpenplattform er gjennomført som forprosjekt innenfor dette prosjektet. Forprosjektet, som omfattet bygging av et forseriefartøy, hadde en kostnadsramme på 328 mill. kroner. Kontrakt for bygging av forseriefartøyet omfattet bygging av selve fartøyet med framdrifts- og navigasjonssystemer, men uten våpen og ildledningsutstyr. Fartøyet ble levert i 1999, og har foretatt et års utprøving med tilfredsstillende resultat. Overordnede forberedelser til serieproduksjon og forarbeid ifm. framtidig våpenintegrasjon har pågått fra 2000.

Det skal etableres et eget kategori 1-prosjekt for bygging av resterende Skjold-klasse MTB, samt tilpasning av forseriefartøyet, jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Overordnet planlegging av totalprosjektet og forberedelser til kontrahering er iverksatt.

Terminering av oppgraderingen av Hauk-lassen og eventuell gjenbruk av systemer som er kontraktsforpliktet til Hauk-lassen på Skjold-klasse MTB er under vurdering.

Prosjektets kostnadsramme er 1 662 mill. kroner.

Luftforsvarsstyrker, luftvern

7611 NASAMS II (Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System)

Prosjektet omfatter en systemteknisk oppgradering av Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System (NASAMS).

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1999-2000), jf. B.innst. S. nr. 7 (1999-2000) med en kostnadsramme på 804 mill. kroner. Prosjektet gjennomgår en fornyet vurdering som har vært rettet mot en oppdatering av Luftforsvarets eksisterende NASAMS-materiell for å tilpasse dette til et mobilt konsept med fokus på operasjoner sammen med allierte både nasjonalt og internasjonalt. Prosjektet vil bli tilpasset framtidig struktur. I tillegg legges det opp til en fleksibel leveranse og betalingsplan.

Når den nye gjennomgangen av prosjektet er ferdig, vil det bli presentert for Stortinget med forslag om ny kostnadsramme og ny tidsplan.

Prosjektets kostnadsramme er 804 mill. kroner.

Luftforsvarsstyrker, kampfly

7101 Mellomdistansemissiler

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1993-94), jf. B.innst. S. nr. 7 (1993-94).

Målet med prosjektet er å anskaffe et våpen som skal benyttes i kampflyenes primærrolle og av bakke-til-luft-rakettbatterier (NASAMS). Det er ikke ventet teknologisk fordyrelse for dette prosjektet. Innfasing av missilene foregår fortløpende.

Prosjektet følger oppsatt framdriftsplan, men i 1998 ble levering av de siste missiler utsatt med 5 år, bl.a. i påvente av utviklingen av en forbedret versjon av missilet. Prosjektterminering er derfor utsatt til 2004. Leveransen går mot slutten, og de siste missiler som er bestilt, ble levert i 99. Fortsatt mangler enkelte reserveseksjoner. I løpet av nær framtid vil det bli avgjort om de siste missiler skal bestilles eller kanselleres. En software-oppdatering av eksisterende missilbeholdning vil bli gjennomført innen prosjektets rammer. Prosjektet skal sluttføres i 2004.

Prosjektets kostnadsramme er 4 594 mill. kroner.

7512 F-16 Elektronisk egenbeskyttelse

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1997-98), jf. B.innst. S. nr. 7 (1997-98).

Målet med prosjektet er å anskaffe elektronisk egenbeskyttelsesutstyr til F-16-flyene for økt overlevelsessevne. Prosjektet består av to delprosjekt, delprosjekt jammepod, en enhet som skal gi elektronisk beskyttelse mot bakke-til-luft våpen, og delprosjekt pylon, et anheng som skal gi beskyttelse mot luft-til-luft trusler.

De siste jammepodene og testbenken ble mottatt i 2000. Et samarbeid om programvareutvikling pågår fortsatt. Delprosjekt pylon avsluttet definisjonsfasen i 2000 og kontrakt for anskaffelse ble inngått i 2001. Delprosjekt jammepod planlegges terminert i 2003, mens delprosjekt pylon skal termineres i 2005.

Prosjektets kostnadsramme er 770 mill. kroner.

Prosjekter som foreslås overført fra kategori 1 til kategori 2*Sjøforsvarsstyrker, kystartilleri*

6077 KA undervannsforsvar

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (1993-94), jf. B.innst. S. nr. 7 (1993-94). Prosjektet omfatter oppdatering og modernisering av Kystartilleriets kontrollerbare minefelt og torpedobatterier, og inkluderer blant annet nyanskaffelse av sensorer, ildledningssystem, torpedo-lade- og -avfyringssystem og oppdatering av eksisterende miner. I tråd med St.prp. nr. 57 (1996-97), jf. Innst. S. nr. 303, ble to torpedobatterier og to minestasjoner ferdigstilt fordelt på Herdla og Visterøy fort i 1999-2000. Videre ble et minefelt tilknyttet Grøtsund fort ferdigstilt i 1999 og et torpedobatteri i Malangen i 2000. Et eget prosjekt er opprettet for å anskaffe torpedoene. Det foregår tilrettelegging av torpedobatteriene for torpedo Tp613 slik at anleggene kan ferdigstilles på en akseptabel måte, selv om prosjektet er stoppet som følge av beslutninger om ny struktur. Prosjektet planlegges terminert i 2002.

Prosjektets kostnadsramme er 815 mill. kr.

Sjøforsvarsstyrker, minefartøy

6213 Nytt akustisk sveip – Influens minesveip til Alta-klasse minesveipere

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 48 (1994-95), jf. Innst. S. nr. 191 (1994-95). Prosjektet omfatter anskaffelse av nye akustiske og magnetiske sveip til Alta-klasse minesveipere, samt reserve-sveipefisk med kabel. Det skal også anskaffes dataverktøy til et nyopprettet minekrigs-datasenter. Det skal anskaffes fem komplette akustiske og fem komplette magnetiske minesveip, og fem ekstra slepefisker med kabler. Kontrakt er inngått, og minesveipene har vært testet og resultatene er under vurdering. Det har vært problemer med å få levert de akustiske sveipene med den ytelse som er fastsatt i kravspesifikasjonen. Av denne grunn har totalleveransen av minesveipene blitt forsinket. Det siste sveipet forventes levert primo 2002.

Prosjektets kostnadsramme er 241 mill. kroner.

Spesielle formål, kystvakt

3040 Nytt kystvaktfartøy – isversjon

I St.prp. nr. 57 (1997-98) ble Stortinget informert om at planlagt anskaffelse av et nytt isforsterket kystvaktfartøy ikke kunne realiseres innen prosjektets kostnadsramme på 465 mill. kroner. Ny ramme på 675 mill. ble godkjent ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (1999-2000), jf. B.innst. S. nr. 7 (1999-2000).

Kontrakt for bygging av KV Svalbard ble inngått i 2000. Fartøyet har vært under bygging i 2000/2001, med påfølgende utrustning som vil pågå fram til levering i desember 2001. Deretter vil fartøyet påbegynne et planlagt testprogram. KV Svalbard skal innføres i 2002.

Prosjektets kostnadsramme er 675 mill. kr.

Luftforsvarsstyrker, kampfly

7510 F-16 Oppdatering

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1994-95).

Målet med prosjektet er å oppdatere (Mid Life Update, MLU) F-16-flyene for å forlenge operativ levetid og opprettholde deres relative stridsevne utover 2000. Oppdateringen skal i tillegg til forbedret strids- og yteevne føre til reduserte driftskostnader. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med våre opprinnelige F-16-samarbeidspartnere: USA, Belgia, Nederland og Danmark, og omfatter i hovedsak elektronikken i flyet. Strukturoppdatering og oppdatering/ utskifting av eksisterende simulatorer inngår også.

I prosjektet inngår også en nasjonal del som delvis er en forutsetning for den flernasjonale delen og delvis en ytterligere forbedring i forhold til den flernasjonale. Blant annet skal alle norske F-16 gjøres strids-, ytelses- og begrensingsmessig like ved at Block 10-flyene gis samme haleflate og vinger som Block 15-flyene.

37 F-16 MLU er levert. Produksjonen avsluttes ultimo 2001. Prosjektet forventes terminert i 2003.

Prosjektets kostnadsramme er 3 071 mill. kroner.

Øvrige objekter/prosjekter med spesiell omtale*Nye ledelses- og informasjonssystemer – Golf*

Golf er et omstillingsprogram bestående av flere prosjekter der effektiv utnyttelse av IT er et sentralt virkemiddel. Innfrielsen av krav til økonomisystemer i økonomiregelverket for staten og framskaffing av styringsinformasjon i forhold til omleggingen av Forsvaret er sentrale milepæler for programmets framdrift i 2002.

Målet med Golf-programmet er å innføre et nytt helhetlig felles integrert forvaltningssystem. De grunnleggende forutsetninger ligger i å oppnå fellesløsninger, både mht. styrings- og forvaltningsprosesser, teknologi og organisasjon. Dette skal gi enhetlig informasjon på områdene styring og ledelse, regnskap, lønn/personell, anskaffelse, materielladministrasjon og vedlikehold. Golf skal også understøtte den pågående omlegging av Forsvarets forvaltninger i tråd med Stortingets vedtak, jf. behandlingen av St.prp. nr. 55 (1999-2000) Forsvarets logistikkfunksjoner: Framtidig virksomhet, styring og organisering, jf. Innst. S. nr. 25 (2000-2001), og St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001).

For å utnytte den ekspertise som finnes i markedet på denne type helhetlige og integrerte løsninger, har det vært gjennomført parallelle forprosjekter med flere leverandører. Disse ble valgt etter forutgående konkurranse.

For å redusere risikoen og for å gjøre programmet mest mulig håndterlig er det, etter at Stortinget sist ble orientert om saken, valgt en kontraherings- og innføringsstrategi som består i at programmets samlede leveranseomfang vil deles opp i flere faser. Det vil inngås en kontrakt for hver enkelt fase. Det første prosjektet vil ha som mål å framskaffe en minimumsløsning i forhold til kravene i statens økonomiregelverk innen utgangen av 2002. Samtidig vil prosjektet bidra til å gjøre det enklere å skaffe til veie nødvendig styringsinformasjon knyttet til omstillingen i Forsvaret.

Den justerte gjennomføringsstrategien betyr at det kun er den første fasen som forprosjekteres, detaljforhandles og kontraktfestes innledningsvis. De øvrige faser detaljforhandles på et senere tidspunkt, etter gjennomførte forprosjekt. Forsvaret vil dermed, for hver fase, stå fritt med hensyn til hvordan man velger å fortsette programmet. Det tas sikte på om mulig å kunne benytte én leverandør for hele programmet.

Det har tidligere vært forespeilet at Golf ville bli fremmet som et kategori 1-prosjekt. På grunn

av den ovennevnte omleggingen av Golf fra prosjekt til program, er det vurdert at dette ikke lenger er nødvendig eller hensiktsmessig. Et sentralt poeng for budsjetteringen neste år har vært å unngå at Forsvaret bindes ut over 2002.

Program K2IS

Program K2IS (kommando-, kontroll- og informasjonssystemer) i Hæren er et program som omfatter flere prosjekter. Målet er å anskaffe et taktisk K2I-system for felthæren som ivaretar behovet fra øverste taktiske nivå og ned til stridsteknisk nivå. Programmet omfatter følgende prosjekter: Odin 2, EDB stabsstøtte, kommandoplass-materiell, kommandoplass-sambandssystemer og taktisk meldingshåndteringssystem. I tillegg er foreløpige prosjekter for andre funksjonsområder i definisjonsfasen; bl.a. etterretning, luftvern, ingeniør, samband, vedlikehold, sanitet, elektronisk krigføring og forsyning. Et moderne K2I-system i felthæren er en forutsetning for å kunne operere i et moderne stridsfelt. Materiellet, kompetansen og organisasjonsutviklingen som er en del av programmet, er selve grunnstenen for etablering av et manøverorientert operasjonskonsept. I tillegg ivaretar programområdet forpliktelser mht. interoperabilitet fastsatt i felles allierte krav og aksepterte allierte styrkemål.

For å tilpasse ambisjonene til nye rammer og forutsetninger er programmet planlagt realisert i form av tre blokker organisert som prosjekt. Disse skal realisere et utvalg av den funksjonalitet og det materiell som er definert i prosjektene i programområdet. Prinsippet er at den viktigste funksjonalitet og det viktigste materiellet realiseres først. En etterfølgende blokk utvikler det videre og tilfører nye funksjoner i forhold til en foregående blokk. Blokk 1 er under innføring (se informasjon under omtale av prosjekt 5270 Odin 2 foran). Denne vil gi K2I-systemet en grunnleggende funksjonalitet på taktisk nivå, samt programvare for ildledning i feltartilleriet. Blokken danner et helt nødvendig grunnlag for programets videre utvikling. Blokk 2 vil bestå av en kombinasjon av kommandoplass-materiell, programvare for funksjonsområder og økt utbredelse av K2I-systemet. Blokken vil levere kommandoplass-materiell og et oppgradert K2I-system til Forsvarets innsatsstyrke-hær (FIST/H) og til utdanningsavdelinger i den mobile hærstrukturen. Blokk 3 vil på lik linje med blokk 2 tilføre ny programvare i K2I-systemet, og tilføre den mobile hærstrukturen nødvendig kommandoplass-materiell og maskinvare. Første blokk fullføres i 2002.

Annen blokk gjennomføres i perioden 2002-2005, deretter videreføres programmet i blokk 3. Blokk 2 og blokk 3 planlegges gjennomført som egne prosjekter.

Kystjegerkommandoen

Kystjegerkommandoen (KJK) er tidligere omtalt i St.prp. nr. 45 (2000-2001). KJK planlegges etablert innen 1. januar 2002 ved Trondenes (Harstad). KJK skal utrustes, organiseres og trenes slik at den skal være i stand til å gjennomføre offensive og meget hurtige operasjoner mot fiendtlige styrker som opererer i kystterrenget. Den skal være sjømobil, oppsatt med små, hurtiggående fartøyer, og den vil delvis erstatte det tradisjonelle kystartilleriet.

Prosjektet omfatter bl.a. anskaffelse av sjøgående transportkapasitet, kommando-, kontroll- og informasjonssystemer, luftvern og avdelingsvåpen. Foruten det materiell som anskaffes gjennom prosjektet, skal KJK utrustes med materiell bl.a. gjennom prosjekt 6172 Lette missilbatterier. Når det gjelder infrastruktur, vil KJK i størst mulig grad benytte eksisterende anlegg, men det vil også bli behov for nyinvesteringer.

LOFAR Ula-klasse undervannsbåter

Prosjektet omfatter anskaffelse av et lavfrekvent passivt deteksjonssystem, Low Frequency Analysis and Recording (LOFAR), til Ula-klassen.

Prosjektet, som er i konseptfasen, kan bli valgt som pilotprosjekt for tidlig samarbeid med industrien, «TISAM». Det er etablert en integrert prosjektorganisasjon som medfører deltakelse og kontrakt med industrien på et tidlig tidspunkt i prosjektgjennomføringen. I 2002 er prosjektet planlagt å gå inn i neste fase, dvs. utvikling og anskaffelse.

P-3C oppdatering

I Innst. S. nr. 238 (1999-2000) pekte forsvarskomiteen på kostnadsoverskridelsen forbundet med gjennomføring av oppdatering av de fire P-3C Orion-fly og ba om at prosjektet ble gjenstand for en grundig evaluering. Prosjektets terminerings-/erfaringsrapport vil ikke bli sluttført før sent i 2001, men en foreløpig evaluering viser at prosjek-

tets kostnadsoverskridelser i hovedsak har vært forårsaket av flere forhold utenfor prosjektsadministrasjonens kontroll. I tillegg til uheldig valuta-kursutvikling og prisstigning, har krav til interoperabilitet med allierte fly samt teknologiske nyvinninger medført justerte tekniske løsninger underveis i prosjektet. Departementet vil gå grundig gjennom terminerings- og erfaringsrapporten når denne foreligger.

Schengen-investeringer

Forsvaret har som en viktig oppgave å holde oppsyn med sjøgrensen og grensen mot Russland. Som følge av Schengen-avtalen vil Forsvaret få et utvidet grenseoppsyn.

For å styrke oppsynet langs den norsk-russiske grensen er bl.a. følgende tiltak iverksatt:

Linjesamband: Det er etablert linjesamband mellom alle faste installasjoner langs den norsk-russiske grensen. Det forberedes videre radiosamband med Multirolle radio til Observasjonsposter og patruljer.

Sensorer: Et prosjekt som omfatter radarer og elektrooptisk kapasitet for deteksjon av personell og kjøretøy ved grensen er igangsatt.

Mobilitet: Det er anskaffet ulike terrengkjøretøyer for sommer- og vinterbruk. Sommerkjøretøyene er anskaffet innenfor rammen av et pågående mobilitetsprosjekt i Hæren. I tillegg er det behov for å anskaffe sleder. Anskaffelse av nytt båtmateriell er planlagt ultimo 2001. For å sikre full utnyttelse av de mobile ressursene og samtidig skjerme naturen må det foretas oppgradering av traséer og veier.

Forskning og utvikling

Utgifter knyttet til forskning og utvikling i Forsvaret dekkes over flere kapitler og poster. Mindre utgifter dekkes over driftsbudsjettene, mens hoveddelen av FOU-oppdragene budsjetteres på investeringskapitlet. FOU omfatter således prosjekter under departementet, prosjekter og oppdrag under Forsvarets overkommando og forsvarsgrenene, og oppdrag innenfor godkjente materiellprosjekter.

Hovedtyngden av FOU-engasjementet er knyttet til materiellutvikling.

Tabell 6.10 Prosjekter i konsept-, definisjons- eller utviklingsfasen

(i mill. kr)

Objekt	Prosjektnavn	Fase 2001	Forventet utbetaling i 2002
Eskortefartøy	Nye sjømålsmissiler	U	125
Undervannsbåter	Nye undervannsbåter	K/D	38
Kampfly	IRIS-T	U	6
Kampfly	Framtidige roller og oppdrag for kampfly	D	0
Kampfly	Erstatning F-16 MLU	K	inntil ca. 100

*K=konseptfasen, D=definisjonsfasen, U=utviklingsfasen

Framtidige prosjekter*Sjøforsvarsstyrker, undervannsbåter*

Nye UVBer

Det nordiske samarbeidsprosjektet Viking ble signert av Danmark, Norge og Sverige i 1994. Prosjektgruppe Viking ble etablert i 1997, bemannet med offiserer fra alle landene.

Styringsgruppen forlenget studie- og konseptfasen ut 2000 med oppdrag å forberede en fase der prosjektet defineres.

Beslutning om videre norsk deltakelse i prosjektet ble tatt i 2000. Deretter ble samarbeidsavtalen for prosjektets definisjonsfase ferdigforhandlet og lederne for de respektive materiellkommandoer signerte avtalen i 2000. I avtalen planlegges prosjektets definisjonsfase gjennomført i to steg, men partene forplikter seg kun til det første. Beslutning om videre norsk deltakelse i gjennomføring av annet steg er planlagt tatt høsten 2002.

Bedrifter fra de tre landene etablerte i 2000 «Viking Submarine Corporation» (VSC), et selskap registrert som «handelsbolag».

I påvente av beslutning om å fortsette i en definisjonsfase har arbeidet vært konsentrert om utarbeidelse av systemspesifikasjon basert på et kravdokument og krav til arbeidsprosesser. I tillegg er det blitt arbeidet med forespørsel og prekvalifisering av VSC som hovedleverandør. Arbeidet har funnet sted i samarbeid med partenes respektive linjeorganisasjoner.

Luftforsvarsstyrker, kampfly

Erstatning for F-16 MLU

Ved behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001), fattet Stortinget ved-

tak om at anskaffelse av nye kampfly skal forberedes. Regjeringen vil følge opp dette vedtaket og er i ferd med å etablere en strategi for hvordan erstatningen av F-16 MLU skal gjennomføres. Begrensningene ved et framtidig kampflyvåpen bestående av 48 fly (organisert i tre operative skvadroner) slik den vedtatte struktur legger opp til, tilsier samarbeid med andre land innen en rekke felt. Flernasjonale samarbeidsløsninger kan også økonomisk sett gi de beste løsninger.

Erfaringene fra F-16-samarbeidet, sikkerhetspolitiske rammebetingelser og operative forhold tilsier at Norge vil ha mye å hente på flernasjonalt samarbeid i utviklings- og anskaffelsesfasen og gjennom flyenes levetid. Det er derfor helt avgjørende for Norge at det etableres et flernasjonalt samarbeid om nye kampfly. Dette bør i stor grad bygge videre på erfaringene fra F-16-samarbeidet. Regjeringen er av den oppfatning at et flernasjonalt samarbeid om nye kampfly skal ha et langsiktig samarbeid i hele systemets levetid som mål. Dette inkluderer samarbeid i utviklingsfasen, felles anskaffelse, et nært operativt samarbeid om å framskaffe nødvendig kapasitet i et DCI-perspektiv, operativ logistikk, vedlikehold og oppdatering, samt felles utdanning og trening.

Det vil derfor fra norsk side bli tatt initiativ til en dialog med aktuelle nasjoner for å drøfte etablering av et samarbeid om neste generasjons kampfly. Dersom utfallet av disse samtaler viser at det er grunnlag for en felles tilnærming, vil det være aktuelt å formalisere samarbeidet gjennom en myndighetsavtale.

Nye kampfly vil bli den største enkeltanskaffelsen i Forsvaret noensinne. Anskaffelsen må gjennomføres en gang mellom 2010 og 2018. Omfanget kan, med den usikkerhet som tidsperspektivet innebærer, anslås til i størrelsesorden 30 000 mill. kroner (2002). Antagelig vil vesentlige

delar av denne anskaffelsen måtte tilleggsfinansieres.

I det videre arbeid er det helt nødvendig å sikre størst mulig handlefrihet så lenge som mulig. Samtidig må Norge utnytte de mulighetene et tidlig forpliktende samarbeid mellom nasjoner med felles interesser kan medføre operativt, økonomisk og industrielt.

I det videre arbeid vil fortsatt det amerikanske JSF-prosjektet (Joint Strike Fighter) og en videreutviklet Eurofighter (Tranche 3), men også andre kandidater, bli vurdert. Et avgjørende moment for å treffe beslutning om å bli med i noen av disse programmene vil være muligheten for å etablere et bredt flernasjonalt samarbeid som beskrevet ovenfor. Dessuten er det viktig at en beslutning om deltakelse i et utviklingsprogram nå ikke vil innebære en beslutning om å anskaffe fly, og at vi må sikre oss muligheten til å trekke oss ut av et utviklingsprogram uten at dette får økonomiske konsekvenser utover det som allerede er lagt ned i prosjektet. Dette ligger allerede inne i den avtale (MoU) som forhandles med amerikanske myndigheter om eventuell deltakelse i JSF-prosjektets neste fase.

Tidspunktet for å treffe beslutning om å delta i flernasjonale program styres til en viss grad av framdriften i de aktuelle programmene. Det kan bli aktuelt for regjeringen å ta stilling til deltakelse allerede i løpet av våren 2002. På denne bakgrunn vil forhandlingene med amerikanske myndigheter om en MoU for deltakelse i JSF-prosjektet bli sluttført i løpet av høsten 2001. Det vil også bli iverksatt forhandlinger om en avtale for deltakelse i utviklingen av Eurofighter Tranche 3. Når resultatet av forhandlingene er klart, vil det foreligge et beslutningsgrunnlag for eventuell deltakelse i et utviklingsprogram. Dersom regjeringen treffer en beslutning om deltakelse, vil dette kunne innebære utbetalinger i størrelsesorden 100 mill. kroner pr. år inntil endelig beslutning om anskaffelse av fly er tatt.

Parallelt med de forhandlinger som pågår på myndighetssiden, vil det bli ført samtaler mellom norsk industri og de utenlandske leverandørene om deltakelse i utviklingsprogrammene. Målet er i første rekke å posisjonere norsk industri som partnere i de industrikonsortier som etableres for å utvikle og ta fram de aktuelle flyene. Et prosjekt av dette omfang, og med et teknologisk innhold som ligger helt i forkant av utviklingen, representerer en unik mulighet for konkurransedyktige norske forsvarsbedrifter og annen høyteknologisk industri til å etablere langsiktige strategiske allianser. Disse alliansene kan åpne muligheter for

teknologioverføring og markedsadgang som vil kunne bidra til betydelig kompetanseheving og vekst i de virksomheter som kommer med i et slikt utviklingsprosjekt. Regjeringen anser det ønskelig at norsk industri gjennom deltakelse i en utviklingsfase posisjonerer seg i forhold til en framtidig anskaffelse og at spørsmålet om gjenkjøp derfor primært vil være aktuelt ved en eventuell framtidig anskaffelse av fly dersom det viser seg at norsk industri ikke er tilfredsstillende posisjonert i den leverandørgruppering som blir valgt. Det er imidlertid en klar forventning at dersom Norge velger å delta i et utviklingsprogram og bidra med finansiering, så vil norsk industri bli behandlet på lik linje med de øvrige deltakende lands industri. Dette tilsier industrioppdrag som er i samsvar med vårt finansielle bidrag.

Nye roller og oppdrag for F-16 – Utvikling av nye kapasiteter

Forsvarets kampfly har de siste 20-30 år konsentrert treningen rundt en tradisjonell luft-til-luftrolle. Erfaringer fra flernasjonale fredsoperasjoner og innføring av et manøverorientert konsept i Forsvaret har vist et sterkt behov for et utvidet rollespekter. Rollespekteret bør utvides til å omfatte såkalt svingrolle, dvs kapasitet til å bytte til nye oppdrag mens flyet er i luften. Her inngår bl.a. levering av presisjonsvåpen mot høyt prioriterte overflatemål i en luft-til-overflaterolle, jf. St.meld. nr. 38 (1998-99), jf. Innst. S. nr. 152 (1999-2000).

Prosjektet Nye roller og oppdrag for Forsvarets kampfly har som mål å utrede, definere og etablere et endelig rollespekter for våre kampfly, ut over den tradisjonelle luft-til-luftrollen, for en selvstendig nasjonal svingrollekapasitet som også skal kunne tilbys i flernasjonale fredsoperasjoner. For å kunne bidra effektivt setter dette krav til kampflyenes overlevelsessevne og rekkevidde, og til nødvendige målakvisisjons-, rekognoserings- og våpensystemer. Norske kampfly bør være i stand til å engasjere mål på egne premisser med egnede avstandsleverte presisjonsvåpen.

Luftforsvarsstyrker, transportfly, andre flyenheter

Forsvarets framtidige behov for lufttransportkapasitet utredes. Ett av alternativene er en større oppdatering av eksisterende C-130 H, men andre alternativer vurderes også, herunder kombinasjonen av tankfly og transportfly, og mulige kombinasjoner av sivile og militære kapasiteter. Et tilbud om anskaffelse av fire nye fly og ulike internasjo-

nale samarbeidsformer er også til vurdering. En anbefaling vil framlegges for Stortinget etter at den pågående studien av ulike løsninger er avsluttet.

Eiendommer, bygg- og anleggsinvesteringer

Nasjonalfinansierte eiendommer, bygg- og anleggsinvesteringer

For å nå omleggingsmålene i perioden er det helt avgjørende å gjennomføre en rekke eiendoms-, bygg- og anleggstiltak som vil binde store ressurser. Med stramme ressursrammer må midlene prioriteres til omleggingsrelaterte prosjekter. Ut over dette vil bare strengt nødvendige tiltak innenfor helse og miljø, samt eiendoms-, bygg- og anleggsinvesteringer knyttet til vedtatte materiellprosjekter, bli gjennomført. Det foreslås fem nye prosjekter med en kostnadsramme over 100 mill. kroner for 2002.

Omleggingen krever at de leire som fortsatt skal benyttes, må tilrettelegges for virksomhet som overføres fra leire som nedlegges. Dette betyr at eldre bygningsmasse i enkelte tilfeller må ombygges og at det må tilføres nybygg av et betydelig omfang. Investeringsbehovet som følger av omstruktureringen, vil utgjøre et meget betydelig beløp. Stortinget har til nå godkjent alle Forsvarets eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter med planbeløp over 25 mill. kroner. Dette har utgjort

ca. 45 % av alle prosjektene, eller vel 85 % av investeringsmidlene for dette formålet. Som varslet i St.prp. nr. 45 (2000-2001), vil regjeringen, som et ledd i effektiviseringen av omleggingen, foreslå at planbeløpet for prosjekter som forelegges Stortinget, heves til 100 mill. kroner.

Det vises også til vedtak XXXII, jf. St.prp. nr. 45, jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001), der Stortinget ber regjeringen gjennomføre innsparinger på om lag 75 mill. kroner pr. år ved tilpasning av Forsvarets eiendommer, bygg og anlegg til minimal bygningsstandard. Det må i denne forbindelse fastslås at FD har oppgaver og forpliktelser som byggherre og eier av bygg og anlegg på linje med andre departementer. Departementet forutsetter at Forsvarets personell skal ha normal, nøktern, men riktig standard sett i forhold til andre arbeidstakere og brukere i Norge. Det er videre en forutsetning at alle lover og forskrifter etterleves og at helse-, miljø- og sikkerhetsnormene blir fulgt. Som langsiktig eier av bygg og anlegg må departementet legge vekt på et optimalt totaløkonomisk perspektiv, med riktig balanse mellom investeringskostnader og vedlikeholdskostnader.

Innsparingen på 75 mill. kroner pr. år vil bli søkt gjennomført ved hjelp av systematisk og kvalitetssikret planlegging og prosjektering før byggeprosjekter settes i gang, og gjennom reduksjon i arealbruk, i byggevolumer og i omfanget av bygninger som fortsatt skal vedlikeholdes.

Nasjonalfinansierte investeringer fordelt på EBA-kategori

Tabell 6.11 Prosjekter innenfor de forskjellige kategorier eiendommer, bygg og anlegg

(i mill. kr)

	Kostnads- ramme (post 47)	Forventet utbetaling i 2002 (post 47)	Andel av post 47
Andre prosjekter	821	256	14
Administrasjons- og stabsanlegg	674	293	16
Boliger	614	108	6
Basisanlegg	1218	178	10
Forlegninger og messer	1088	416	23
Forskning og utvikling	47	10	1
Lager og vedlikeholdsanlegg	473	194	11

Tabell 6.11 Prosjekter innenfor de forskjellige kategorier eiendommer, bygg og anlegg

(i mill. kr)

	Kostnads- ramme (post 47)	Forventet utbetaling i 2002 (post 47)	Andel av post 47
Natur og miljø	633	47	3
Strids- og forsvarsanlegg	63	29	2
Utdannings- og øvingsanlegg	2 477	308	17
Velferds- og fritidsanlegg	5	1	0,1
Sum		1840	100

Tabell 6.12 Prosjekter over 100 mill. kroner

(i mill. kr)

Endringer	Sted	Prosjektnavn	Kostnads- ramme (post 47)	Utbetaling 2002 (post 47)	Til utbetaling senere (post 47)
	Bodø	Restaurering vann og avløp	101	20	51
	Haakonsværn	Miljørens land/sjø	134	20	0
Ny	Heggelia	Flerbruksbygg	161	40	121
Ny	Hele landet	Oppgradering transmisjons- nettet FDN	125	20	105
	Hele landet	Utsifting av RL-stn FDN nett, fase 3	145	8	0
	Hele landet	Teknisk brannverntiltak fase 3	112	23	34
	Hele landet	Elektroniske skytebaner	135	22	28
	Kolsås	Kvarter	123	50	5
Ny	Laksevåg	Restaurering og tilbygg sjøkrigsskolen	124	25	99
	Mauken- Blåtind	Sammenslåing skytefelt	154	57	42
Ny	Rena	Forlegninger for vervede mannskaper og befal	165	70	95
Ny	Rena	Flerbruksbygg	132	30	102
	Setermoen	Fellesprosjekter inkl varmesentral	254	90	95

Prosjekter som er omtalt i tidligere stortingsproposisjoner er justert for lønns- og priskompensasjon for den gjenstående delen av produksjonen.

Nye prosjekter med kostnadsramme over 100 mill. kroner

Heggelia – Flerbruksbygg

Heggelia flerbruksbygg er et samarbeidsprosjekt mellom Forsvaret og Målselv kommune, der Forsvaret skal stå som byggherre og eier. Bygget skal dekke Forsvarets behov for kontorer, forvaltningsbygg, idrettsbygg og kantine/velferdsbygg. For kommunen skal det dekke kulturtilbud og inneholde bibliotek. Prosjektet skal ferdigstilles i 2003.

Hensikten med flerbruksbygget i tilknytning til eksisterende velferdsbygg er å samle funksjoner fra flere separate bygg til ett. Virksomheten i dag er spredt i ukurant bygningsmasse. Lokalisering av alle funksjoner i et nytt forvaltningsbygg vil effektivisere og rasjonalisere driften, samtidig som HMS-krav ivaretas. Staben i Heggelia garnison er i dag lokalisert i et eldre kontorbygg som er foreslått utrangert. Staben foreslås lokalisert i et nytt kontorbygg. I framtiden vil neppe garnisonsnivået bestå, men det vil bli opprettet en støtteavdeling og/eller et regionalt støtteelement som planlegges lokalisert i Heggelia, og kontordelen av flerbruksbygget vil dekke deler av dette behovet.

Lokalisering av felles kantine i tilknytning til eksisterende velferdsbygg som samtidig planlegges utvidet/modernisert, vil gi økt tilbud og optimalisering av velferdstjenestens drift. I kantine- og velferdsdelen planlegges videre samarbeid med Målselv kommune om etablering av felles kulturhus som er ment å romme kinodrift, teater og felles bibliotek. Målselv kommune vil bidra med 15 mill. kroner.

Prosjektets kostnadsramme er 161 mill. kroner.

Hele landet – Oppgradering av transmisjonsnett i FDN – Nye radiolinjestasjoner

Oppgradering av transmisjonsnett inngår i programmet Forsvarets digitale nett (FDN). Målet med prosjektet er å øke transmisjonskapasiteten i FDN for å imøtekomme forventet trafikkøkning og tilrettelegge for bredbåndtjenester. Videre vil en ved oppgradering av eksisterende nett sikre

kontinuerlig tilgjengelighet i fred, krise og krig. Prosjektet ferdigstilles i løpet av 2007.

Foruten oppgradering og utskifting av eldre utstyr for alle stasjoner over hele landet, omfatter prosjektet bygg- og anleggstiltak på åtte eksisterende, eldre radiolinjestasjoner i Troms og Finnmark som erstattes med nye stasjoner på samme stasjonssted. De nye stasjonene sikres fysisk og elektronisk som øvrige stasjoner i FDN. Driften opprettholdes på eksisterende eldre stasjoner inntil nye tas i operativ bruk.

Prosjektets kostnadsramme er 125 mill. kr.

Laksevåg – restaurering og tilbygg Sjøkrigsskolen

Sjøkrigsskolen er ikke tilpasset dagens oppgaver og tilfredsstiller ikke gjeldende lover og forskrifter for tekniske anlegg, brannsikring og innemiljø. Bygningsmassen er heller ikke tilpasset dagens undervisningsmetodikk med krav til grupperom og auditorier og økt bruk av laboratorier, spesialrom og IT-basert undervisning. Prosjektet tar sikte på å modernisere den eldste del av skolebygningen og utvide skolen slik at den blir mer funksjonell for studenter og ansatte, og skal ferdigstilles i løpet av 2004. Prosjektets kostnadsramme er 124 mill. kr.

Rena leir – forlegning for vervede mannskaper og befal

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001), ble det vedtatt at KAMPUKS og deler av FIST/H skal etableres på Rena. Dette medfører en økning av behov for befalsforlegninger med inntil 400 plasser. Med bakgrunn i behovet er det utarbeidet et forprosjekt som omhandler første fase med 240 plasser som sikrer at omleggingen kan innledes snarest mulig. Prosjektet skal ferdigstilles i løpet av 2003. Prosjektets kostnadsramme er 165 mill. kr.

Rena leir – flerbruksbygg

I tillegg til etableringen av KAMPUKS og deler av FIST/H på Rena, har Hærens jegerkommando (HJK) fått en økning av befalsrammen. Dette har resultert i et behov for et flerbruksbygg som inneholder forlegninger, kontorer, undervisningsbygg, lager og garasjer som samlet vil tilfredsstille behovene til Hærens jegerkommando. Prosjektet vil samtidig frigjøre arealer innen garasjering i Rena leir for etablering av KAMPUKS og FIST/H. Det er planlagt ferdig i 2003. Prosjektets kostnadsramme er 132 mill. kr.

Tidligere godkjente prosjekter mellom 25 og 100 mill. kroner – endringer*Haakonsvern – brann- og havarivernfelt*

Prosjektet er et pionerprosjekt som har vært beheftet med stor usikkerhet. Prosjektet ble etablert med bakgrunn i de store miljøproblemene som ble avdekket ved basen i 1995-96. Basert på forprosjektet godkjente Stortinget ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (1996-97), jf. B.innst. S. nr. 7 (1996-97), prosjektet med en ramme for bygg- og anleggsdelen på 31 mill. kr.

Prosjekter som er omtalt i tidligere stortingsproposisjoner er justert for lønns- og priskompensasjon for den gjenstående delen av produksjonen.

Prosjektet startet opp i 1998 med en kostnadsramme basert på anbud på 43,3 mill. kr, som Stortinget godkjente ved behandlingen av St.prp. nr. 59 (1997-98), jf. Innst. S. nr. 236 (1997-98). Behov

for endringer og tilpasninger i byggeperioden medførte behov for økning i rammen til 47,4 mill. kr, som ble behandlet i St. prp. nr. 65 (1998-99), jf. Innst. S. nr. 207 (1998-99).

Etter at prosjektet ble ferdigstilt i 2000, har det vært gjennomført en omfattende prøveperiode som spesielt har hatt fokus på sikkerhetstiltak for instruktører og personellet som gis utdanning ved anlegget. Det har kommet pålegg fra Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern om ekstra sikkerhetsmekanismer for gassinstallasjoner. Pusteluft og arbeidsatmosfære i seksjon for grunnleggende opplæring var ikke i henhold til nye forskrifter. På grunn av dette er det nødvendig å videreføre prosjektet til en kostnad på 7,4 mill. kroner ut over prosjektets ramme for å øke sikkerheten ved det ytre miljø, og imøtekomme helse-, miljø- og sikkerhetskrav for instruktører og elever.

Prosjektet avsluttes med en ny kostnadsramme på 55 mill. kr.

Tabell 6.13 Tidligere godkjente prosjekter mellom 25 og 100 mill. kr

(i mill. kr)					
Endringer	Sted	Prosjektnavn	Kostnadsramme	Utbetaling 2002	Til utbetaling senere
Endret	Bodø	Ny mannskapsforlegning	56	40	11
	Bodø	Sentralisert vedlikehold F-16	40	35	0
	Haakonsvern	Brann- og havarivernfelt	55	0	0
	Hele landet	FIS/EBA-utvikling	40	2	0
	Hele landet	ENØK-potensiale – utbedring	61	10	36
	Hele landet	Lette missilbatterier – div. byggetiltak	37	12	0
	Huseby	Forsvarsbygget	77	2	-
	Maukstadmoen	Forvaltningsbygg	51	24	8
	Rena	Taktisk treningssenter	68	20	0
	Rygge	Luftvernteknisk verksted	41	20	0
	Rygge	Ny brannstasjon	44	5	-
	Setermoen	Forvaltningsbygg	61	20	37
	Sør-Varanger	Grensevakten – div. byggetiltak	47	4	0

Øvrige prosjekter med spesiell omtale*Regionfelt Østlandet*

I St.prp. nr. 1 (2000-2001) ble Stortinget orientert om at det var utarbeidet en samlet plan for forbedrende planlegging og utbygging av dette feltet. Det ble videre orientert om at det ville bli foretatt en ekstern kvalitetssikring i henhold til Finansdepartementets retningslinjer, hvorefter departementet, med grunnlag i en slik kvalitetssikring, ville legge fram prosjektet for Stortinget sammen med et forslag til total kostnadsramme.

Den eksterne kvalitetssikringen vil etter planen bli avsluttet inneværende år, og regjeringen tar sikte på å framlegge et bearbeidet forslag til prosjekt for Stortinget i vårsesjonen 2002. Det er viktig å beholde momentum i den pågående planlegging og forberedelse til prosjektstart, der det hittil er brukt 130 mill. kroner. Det er planlagt brukt i størrelsesorden 60 mill. kroner på post 47 til fortsettelse av disse innledende arbeider første halvår 2002, herunder fortsettelse av planarbeidet, innledende undersøkelser og utgravninger.

Akershus festning – bygning 64

Rehabilitering av bygning 64 ble fremmet for Stortinget i St.prp. nr. 58 (1999-2000), men Stortinget ønsket på det tidspunktet ikke å godkjenne prosjektet fordi beslutning om framtidig forvaltningsutdanning og lokalisering av Forsvarets lønnsselement ikke var truffet. Omleggingsprosessen i Forsvarets øverste ledelse har nå gitt et annet behov. Brukere vil være enheter fra Forsvarets virksomhet i Oslo-området som i dag er lokalisert i leide arealer, og felles garnisonsforvaltning i Oslo-området som nå er under etablering. Prosjektet vil frigjøre eksterne leieutgifter. Prosjektet er beregnet ferdig innen 2003.

Bygning 64 ligger i ytre del av Akershus festningsområde og er oppført i 1908. Bygningen er

ikke oppgradert siden 1951 og bærer tydelig preg av manglende vedlikehold utvendig og innvendig. Bygningen er vernet, og det stilles strenge krav til både eksteriør og interiør. Bygningen tilfredsstiller ikke gjeldende krav til helse, miljø og sikkerhet.

Akershus festning – bygning 66

Bygning 66 ligger på nedre del av Akershus festningsområde, og er oppført i 1861 som gymnastikksal. Bygningen ble siste gang ominnredet i 1967-69. Det er et behov for å omstille bygningen for å gi plass for generelle kontorfasiliteter for å få mest mulig virksomhet inn i eide lokaler. Bygningen er en del av Akershus festning og gir drifts- og vedlikeholdsutgifter for Forsvaret uansett framtidig bruk. Bygningen er vernet og det stilles strenge krav til både eksteriør og interiør. Prosjektet skal ivareta en generell standardheving inkludert elektriske- og IT/IS-installasjoner, utbedring av innemiljø, diverse brannverntiltak, fysisk og elektronisk sikring, samt tilpasning av kontorene til en fleksibel organisasjon. Prosjektet vil frigjøre eksterne leieutgifter når det står ferdig i 2003.

Kjeller – Forsvarets laboratorietjenester og verksted for teknologiske prosesser

I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (2000-2001), jf. B.innst. S. nr. 7 (2000-2001), godkjente Stortinget oppstarten av byggeprosjektet for Forsvarets laboratorietjenester og verksted for teknologiske prosesser på Kjeller. Ved behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001), ble regjeringen bedt om å utrede og fremme forslag om framtidig virksomhet på Rygge, Gardermoen og Kjeller. I påvente av utredningen om den framtidige virksomheten på Kjeller er videreføringen av byggeprosjektet stoppet.

Fellesfinansierte prosjekter, postene 44 og 48

Tabell 6.14 Kap. 1760 Fellesfinansierte prosjekter (postene 44 og 48)

(i mill. kr)					
Sted	Prosjekt	Kostnads- ramme NATO finansiert (post 48)	Kostnads- ramme nasjonal andel (post 44)	Forventet utbetaling i 2002 (post 48)	Forventet utbetaling i 2002 (post 44)
Forskjellig	Utstyr for utveksling av data mellom sjø og land	310	38	21	3
Senja	Luftvarslingsradar Sindre II	394	129	28	23
Njunis	Luftvarslingsradar Sindre II	568	160	39	9
Honningsvåg	Luftvarslingsradar Sindre II	232	82	50	18
Sørreisa	Luftkontroll-senter	203	45	2	1
Reitan	Kombinert luftops	102	51	0	0
Stavanger	Operativt/administrativt system	26	13	6	6
Ørland	Restaurering av rullebanen og parallellbanen		68		42
Hele landet	Øvrige prosjekter			124	45
	Totalt post 48/44			270	147

NATO-finansiert bygge- og anleggsvirksomhet i Norge vil i 2002 i vesentlig grad bestå av videreføring av luftvarslingsradarene Sindre II. Pågående testing og levering av radarutstyr vil fortsette. Videre vil drift av anleggene i testperioden og sluttoppgjør for bygningstekniske arbeider bidra til forbruket i 2002. På post 44 dekkes byggearbeid og utstyr ifm. skjerpede krav til sikring og arbeidsmiljøtiltak.

Prosjektet Utstyr for utveksling av data mellom sjø og land skal etablere et datakommunikasjonssystem for utveksling av luftkontroll- og varslingsdata mellom land- og sjøbaserte stridskrefter og er i avslutningsfasen.

Prefinansiering av restaurering av rullebanen og parallellbanen på Ørland hovedflystasjon

For å kunne opprettholde aktiviteten med NATO overvåkingsfly (E-3A) og våre egne F-16 kampfly fra Ørland hovedflystasjon må rullebanen og parallellbanen reasfalteres. I tillegg må betongen på kjørebane mellom disse fornyes. Banedekkene er nedslitt og sprukket etter 20 års bruk. Normalt vedlikehold er derfor ikke lenger tilstrekkelig til å opprettholde nødvendig kvalitet iht. fastsatte krav. Den delen av arbeidene som dekker mer enn rene nasjonale behov, vil bli fellesfinansiert over post 48. Inntil videre belastes

alle utgifter på post 44, fordi fordelingen ennå ikke er fastsatt av NATO. Prosjektets kostnads-

ramme er 68 mill. kr, med planlagt ferdigstillelse i 2004.

Kap. 4760 Nyanskaffelse av materiell, nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
16	Refusjon fødselspenger	953		
18	Refusjon sykepenger	614		
45	Store nyanskaffelser	35 403		
47	Salg av eiendom	20 640	80 544	80 000
48	Fellesfinansierte bygg- og anleggsinntekter	96 056	272 379	270 000
49	Salg av boliger	43 019	20 136	20 636
	Sum kap. 4760	196 685	373 059	370 636

Post 47 er redusert med 0,544 mill. kroner. Posten gjelder netto inntekter fra salg av fast eiendom, unntatt boliger og tomter. Merinntektene for kap. 4760 post 47 er for 2002 foreslått nyttet med 100 % mot tidligere kun 75 %. Dette utgjør en forskjell på 20 mill. kr.

Post 48 gjelder inntekter fra NATO i forbindelse med alliansens investeringsprogram for sikkerhet i Norge. Inntektene blir justert hvert år i forhold til framdrift og forbruk i autoriserte prosjekter i Norge.

Post 49 videreføres på samme nivå, og gjelder salg av boliger og tomter.

Kap. 1790 Kystvakten (jf. kap. 4790)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	574 092	553 473	625 725
	Sum kap. 1790	574 092	553 473	625 725

Posten er reelt økt med ca. 62 mill. kroner. Økningen skyldes hovedsakelig utgifter ifm. å sette KV Svalbard i drift, oppdatering av Nordkapp-klassen og opprettholdelse av aktivitetsnivået fra 2001.

Overordnet oppdrag

Kystvaktens virksomhet i fredstid har sitt formelle grunnlag i kystvaktloven. Den mest sentrale oppgaven er å hevde norsk suverenitet i norsk sjøterritorium og suverene rettigheter i havområder under norsk jurisdiksjon. Som kyststat har Norge omfattende rettigheter og plikter i

den økonomiske sonen, fiskevernsonen ved Svalbard, fiskerisonen ved Jan Mayen og på kontinentalsokkelen. Dette gjelder ikke minst innenfor ressurs- og miljøforvaltning, hvor Kystvakten utfører omfattende kontroll- og oppsynsoppgaver. Parallelt med de militære oppgavene, utfører Kystvakten oppgaver på vegne av andre offentlige etater. På områder hvor andre myndigheter er tillagt primæransvar, skal Kystvaktens kontroll så langt som mulig skje etter anmodning fra vedkommende kontrollmyndighet.

Ved beredskap og i krig overføres Kystvaktens ressurser til Marinen.

Styrkestruktur og operativ evne

Kystvaktens organisasjon består av to skvadroner, en i nord og en i sør, og strukturen i 2002 vil omfatte 24 fartøyer: 11 havgående (hvorav 8, senere 7 innleide), 6 i indre kystvakt og 7 til bruksvakthold. Et av de havgående fartøyene er innleid ifm. oppdatering av Nordkapp-klassen. Et ytterligere fartøy, KV Svalbard, skal bli operativt i løpet av 2002. I den forbindelse vil ett innleid havgående fartøy bli tatt ut. Indre kystvakt blir redusert med ett fartøy ift. 2001 for å tilpasse strukturen til rammen (for indre kystvakt). I tillegg inngår helikoptre, maritime patruljefly og innleide sivile fly i strukturen.

Kystvakten er statens primære myndighetsutøver utenfor territorialfarvannet i fredstid. Det er et stort og vedvarende press på de levende ressursene i havet. Tilstedeværelse og kontrollvirksomhet til havs er derfor gitt høy prioritet. Med det nye kystvaktfartøyet, KV Svalbard, blir kystvaktstrukturen tilført et fjerde helikopterbærende fartøy, med gode egenskaper til å operere i arktiske farvann, og ett helikopterbærende fartøy bli vil disponert til tjeneste i Sør-Norge.

Kystvaktens produkt er tilstedeværelse med egnede enheter og kompetent personell, og måler

sin produksjon bl.a. i antall patruljedøgn, men dekningsgraden varierer betydelig med type fartøy, utrustning og samarbeid mellom de tre kystvaktelementene. De har ulik materiell- og personellutrustning, noe som legger føringer på hvilke oppgaver elementene kan utføre. En fleksibel struktur gjør at Kystvakten kan sette inn egnede ressurser til å utføre forskjellige typer oppgaver.

Utdanning, trening og øvelser

Gjennom kryssende tjeneste mellom Kystvakten og Marinen, ønsker man å oppnå optimal utnyttelse av Sjøforsvarets personell for å løse freds-, krise- og krigsoppgavene. Derfor må Kystvakten på dette området sees i sammenheng med kap. 1732 (Sjøforsvaret). Utdanningen fokuserer på å videreutvikle kompetansen med tanke på håndhevelse av norsk jurisdiksjon generelt, og for å styrke kompetansen til å løse oppgaver til havs og i indre kystfarvann. Kystvakten gjennomfører jevnlig øvelser for å opprettholde en tilfredsstillende kompetanse i fredstid, kriser og krig. Videre deltar Kystvakten i øvelser ledet av forsvarskommandoene, der det blant annet fokuseres på krisehåndtering, fredsrelaterte primæroppgaver og de mest sentrale krigsoppgavene.

Kap. 4790 Kystvakten (jf. kap. 1790)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter	70	123	327
11	Salgsinntekter	3 650	194	
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	60		
16	Refusjon fødselspenger	314		
17	Refusjon lærlinger	395		
18	Refusjon sykepenger	1 478		
	Sum kap. 4790	5 967	317	327

Inntektene gjelder salg av måltider fra befalsmesser.

Kap. 1791 Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	201 700	189 122	191 896
	Sum kap. 1791	201 700	189 122	191 896

Korrigert for lønns- og priskompensasjon er post 01 omtrent videreført på samme nivå som i 2001. Kapitlet omfatter styrkeproduksjon til og drift av Forsvarets redningshelikoptre, som organisatorisk er en del av Luftforsvaret. Som en bieffekt av primærfunksjonen, bidrar redningshelikoptertjenesten til å gi Forsvaret en større kontaktflate til resten av samfunnet, samt å synliggjøre organisasjonen på en gunstig måte.

Overordnet oppdrag

Forsvaret støtter redningstjenesten i Norge med 330-skvadronen. Hovedoppgaven i fred er å utføre søk- og redningsoppdrag så hurtig og effektivt som mulig i forbindelse med ulykker til sjøs og til lands, når det er fare for at menneskeliv kan gå tapt. Det skal utdannes og trenes nødvendige besetninger for å sikre en tilfredsstillende redningshelikoptertjeneste, jf. kap. 1733 Luftforsvaret.

Styrkestruktur og operativ evne

Redningshelikoptertjenesten videreføres med tolv Sea King-helikoptre organisert i 330-skvadronen. Skvadronens avdelinger på flystasjonene Banak, Bodø, Ørland og Sola videreføres. Hver av de fire avdelingene er oppsatt med minimum to helikop-

tre og fire besetninger. Avdelingene skal til enhver tid ha ett helikopter med besetning på en times beredskap. I tillegg til de nevnte avdelinger består skvadronen av ett midlertidig utplassert helikopter på Rygge hovedflystasjon. Dette vil være på beredskap minimum 85 % av tiden.

Søk- og redningsoppdrag innenfor norsk myndighetsområde utføres kun etter oppdrag fra hovedredningssentralene.

330-skvadronen inngår i Forsvarets krigsstruktur. Skvadronen skal utrustes og trenes for en begrenset kapasitet innen redningstjeneste under krigsforhold.

Framtidig redningshelikoptertjeneste

Justisdepartementet framla 11. mai 2001 St.meld. nr. 44 (2000-2001) Om redningshelikoptertjenesten i framtiden. Viktige forslag i stortingsmeldingen er etablering av tilstedevakt på basene for å redusere reaksjonstiden til 15 minutter, etablering av en ny fast base på Nord-Vestlandet og etablering av et fast detasjement på Rygge, hvor det i dag er en midlertidig ordning. Justisdepartementet har i samarbeid med bl.a. Forsvarsdepartementet nedsatt en arbeidsgruppe for oppfølging av stortingsmeldingen.

Kap. 4791 Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
11	Salgsinntekter	23 312	20 000	17 025
16	Refusjon fødslespenger	120		
18	Refusjon sykepenges	146		
	Sum kap. 4791	23 578	20 000	17 025

Inntektene gjenspeiler refusjoner på en antatt mengde ambulanseoppdrag fra Sosial- og helses-tjenesten.

Kap. 1792 Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	2 041 443	1 922 000	1 242 385
	Sum kap. 1792	2 041 443	1 922 000	1 242 385

Utgiftene til norske styrkers deltakelse i flernasjonale fredsoperasjoner er foreslått redusert fra 1 922 mill. kroner til 1 242 mill. kroner. Reduksjonen skyldes at 2001-budsjettet omfattet Norges oppdrag som ledelsesnasjon i KFOR-hovedkvarteret, og at utgiftene til den norske bataljonsstridsgruppen i KFOR er lavere enn tidligere, hovedsakelig pga. reduserte merutgifter til styrkegenerering og reduserte driftsutgifter i operasjonsområdet som følge av tidligere års investeringer. Dertil er kapitlet redusert med 185 mill. kroner som er tilført omleggingsrelaterte EBA-prosjekter for å sikre nødvendig tempo i omleggingen av Forsvaret. Dette er oppnådd ved omorganisering og reduksjon av administrasjons- og støttefunksjonene.

Prognose for forbruk i 2001 på kap. 1792 Norske styrker i utlandet, viser et betydelig mindre forbruk. Under forutsetning om at prognosen bekreftes, vil departementet i omgrupperingsproposisjonen for 2001 foreslå for Stortinget at minimum 72 mill. kroner av mindreforbruket blir overført til investeringsbudsjettet. For budsjettet for 2001 ble 72 mill. kroner tilført kap. 1792 fra investeringsbudsjettet.

Overordnet oppdrag

Beslutning om innsetting av styrker i flernasjonale fredsoperasjoner treffes av politiske myndigheter. Iverksettelsen av St.meld. nr. 38 (1998-99) om tilpasning av Forsvaret til deltagelse i flernasjonale fredsoperasjoner begynte i 2000 og fortsatte i 2001. I den pågående omleggingen av Forsvaret skal dette arbeidet videreføres og i noen grad justeres i tråd med St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Norges engasjement i flernasjonale fredsoperasjoner er en integrert del av norsk sikkerhets- og forsvarspolitik og Forsvarets øvrige virksomhet.

NATO-styrkene

Norge vil også i 2002 være en aktiv bidragsyter til flernasjonale fredsoperasjoner, med KFOR som den viktigste. Etter at styrken har etablert militær kontroll over provinsen, består KFORs oppgaver i hovedsak i å skape en sikkerhetssituasjon som muliggjør omfattende støtte til det sivile samfunn, herunder beskyttelse av minoriteter, støtte til demokratisering og bekjempelse av vold og kriminalitet. Det norske bidraget til KFOR består hovedsakelig av en mekanisert infanteribataljon. Den norske bataljonen opererer i den britisk-ledede sektoren sammen med styrker fra Storbritannia, Tsjekkia, Finland og Sverige. Dette oppdraget vil fortsatt stille vårt personell overfor store operative utfordringer militært sett, samtidig som det i betydelig grad hever vår kompetanse til å håndtere krisesituasjoner nasjonalt og internasjonalt. Fra april til oktober 2001 ledet Norge i samarbeid med Danmark KFOR-hovedkvarteret i Pristina. I 2002 vil det kun påløpe små etterutgifter knyttet til dette omfattende oppdraget.

For at mannskaper som deltar i KFOR-styrkene skal være best mulig rustet og forberedt for tjeneste, er utdanningen basert på tidligere erfaringer og operative krav utviklet av NATO. Utdanningen er blitt utvidet for å kunne utplassere styrkene med tilfredsstillende operativ status ved ankomst til operasjonsområdet.

FN-styrkene

Foruten den omfattende deltakelsen i NATO-ledede operasjoner på Balkan, vil Norge bidra med militære observatører til FN (se tabell nedenfor). I tillegg bidrar Norge med 4 offiserer til Multinational Force and Observers (MFO) i Sinai.

I lys av norsk tilslutning til Multinational Stand-by High Readiness Brigade for United Nations Operations (SHIRBRIG), er en offiser utplassert ved brigadens planelement i Danmark (belastes kap. 1731 Hæren).

Spesialister, stabsoffiserer og observatører gis utdanning tilpasset tjenestestillingen. Det meste av utdanningen for observatører og stabsoffiserer gjennomføres i nordisk regi, som del av NORD-CAPS-samarbeidet, ved kurs i Danmark, Finland, Sverige og Norge. Utdannelsen i Norge gjennomføres i hovedsak ved Forsvarets kompetansesenter for internasjonal virksomhet (FOKIV).

Endringer i oppdragene vil kunne forekomme i løpet av budsjettperioden, blant annet i lys av rotasjoner og endringer i oppdragene. Eventuelle endringer og forespørsler om deltakelse i nye operasjoner vil bli vurdert fortløpende. I en slik vurdering vil det blant annet måtte tas hensyn til Forsvarets rekrutteringsevne og det særskilte presset på organisasjonen pga. den pågående omleggingen.

Tabell 6.15 FN-observatører

United Nations Truce Supervision Organization (UNTSO) (Midtøsten)	12 offiserer
United Nations Mission in Ethiopia/Eritrea (UNMEE)	5 offiserer
United Nations Mission of Observers in Prevlaka (UNMOP) (Kroatia)	1 offiser
United Nations Transitional Administration in East Timor (UNTAET)	6 offiserer
United Nations Mission in the Democratic Republic of the Congo (MONUC)	5 offiserer
United Nations Mission in Kosovo (UNMIK)	1 offiser

Kap. 4792 Norske styrker i utlandet (jf. kap. 1792)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter	294		
11	Salgsinntekter	39 788		
18	Refusjon sykepenger	1 289		
	Sum kap. 4792	41 371		

Det budsjetteres ikke med refusjoner.

Kap. 1795 Kulturelle og allmennnyttige formål (jf. kap. 4795)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsutgifter	126 373	120 998	127 239
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 47</i>	21 740	25 000	25 000
60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	5 875	173	40 100
72	Overføringer til andre	980	780	995
92	Lån til private	6 000		
	Sum kap. 1795	160 968	146 951	193 334

Post 01 Driftsutgifter

Korrigert for lønns- og priskompensasjon og kompensasjoner for «nøytrale endringer» i budsjettet (refusjon i forbindelse med mva-reformen) er post 01 økt med 3,2 mill. kroner.

Forsvarsmuseet

Forsvarsmuseet skal informere publikum generelt, og skoleelever særskilt, om norsk forsvarshistorie og Forsvarets rolle i dagens samfunn gjennom ulike museale virkemidler og utstilling av Forsvarets utfasede materiell. Gjenstandene er en viktig og verdifull del av kulturarven. Mange er også sjeldne sett i internasjonalt perspektiv. Museet skal gjennom innsamling, registrering, konservering og vitenskapelig arbeid ivareta denne kulturarven.

Det er nedsatt et utvalg som skal se på framtidig styringsform for Forsvarsmuseet.

Forsvarets musikk

Forsvarets musikk skal i første rekke dekke behovet for militær musikk i Forsvaret. Dette kan være oppdrag som parader, oppstillinger, kirkeparader og åpen leir. Virksomhet rettet mot det sivile samfunn er også en viktig kulturfaktor som bidrar til å styrke Forsvarets posisjon og oppslutning i samfunnet.

Forsvarets musikkorps i Kristiansand og Halten er vedtatt nedlagt. Forsvarsdepartementet og Kulturdepartementet vil innen 2003 utrede mulighetene for videre drift uten tilknytning til Forsvaret, i samarbeid med berørte fylkeskommuner og kommuner.

Post 47 Nybygg og nyanlegg

Post 47 er videreført på samme nominelle nivå som i 2001.

Nasjonale festningsverk

I første rekke prioriteres midler knyttet til investeringer ved nasjonale festningsverk som er omtalt i St.meld. nr. 54 (1992-93), samt en rekke mindre byggeinvesteringer rundt om i landet.

Nasjonale festningsverk skal belyse festningenes rolle og plass i Norges historie som forsvarsskanse, kongebolig, åsted for riks- og stormannsmøter og utøvelse av kunst og kultur.

Som en følge av omleggingen av Forsvaret, vil mange bygg og anlegg av særlig kulturhistorisk

betydning som er i Forsvarets eie, ikke lenger fylle Forsvarets behov. Forsvarsdepartementet har – i tråd med Stortingets føringer – igangsatt et arbeid for å finne en egnet forvaltningsordning for disse byggene og anleggene, med den klare forutsetning at disse skal forbli i statlig eie. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget i denne saken i løpet av våren 2002.

Post 60 overføringer til andre

Post 60 er økt med 40 mill. kroner.

I St.prp. nr. 45 (2000-2001) om omleggingen av Forsvaret i perioden 2002-2005 er det foreslått en ramme på inntil 250 mill. kroner til omleggingsarbeid i berørte kommuner og regioner. Kommunal- og regionaldepartementet har allerede i 2001 gitt bistand til oppstart av omleggingsarbeidet i enkelte vertskapskommuner der Forsvaret er i ferd med å redusere sitt engasjement. Fra og med 2002 skal dette etter forutsetningene dekkes over FDs budsjett.

Kommunal- og regionaldepartementet stiller krav om konsekvensanalyser, strategiske planer eller handlingsplaner og en egen organisering av omstillingsarbeidet før utbetaling av midler til kommunene kan finne sted. Man regner med at det meste av året 2002 vil gå med til slikt analysearbeid og til å få organisert omstillingsarbeidet i kommunene. Noen kommuner antas likevel å kunne komme i gang med gjennomføring av planer.

Det foreslås en bevilgning på 40 mill. kroner i 2002 som vil bli overført til Kommunal- og regionaldepartementet. Bevilgningen vil bli brukt til ovennevnte analyser, og til oppstart og videreføring av omstillingsarbeidet i de spesielt berørte kommuner. Hvorledes midlene konkret benyttes vil løpende bli drøftet og kvalitetssikret i et samordningsforum bestående av Kommunal- og regionaldepartementet, Forsvarsdepartementet og andre berørte departementer.

Post 72 overføringer til andre

Post 72 økt med ca. kroner 200 000 til kroner 995 000.

Stiftelsen Akershus festning for Kunst og Kultur

Stiftelsen Akershus Festning for Kunst og Kultur gjennomfører hvert år et sommerarrangement med framføring av blant annet historiske spill og konserter på Akershus festning. Stiftelsens arbeid bidrar til å levendegjøre festningens historie og å

bevare den norske kulturarv. Stiftelsen foreslås støttet med totalt kr 685 000, hvorav kr 585 000 i ordinær driftsstøtte og kr 100 000 til framføring av historiske spill.

Nordland Røde Kors Krigsminnesmuseum i Narvik

Museet formidler historien om kampene rundt Narvik i 1940 og okkupasjonstiden i byen under den annen verdenskrig. Museets lokaler brukes også ved offentlig tilstelninger, og der avholdes foredrag for besøkende. Museet foreslås støttet med kr 310 000 i ordinær driftsstøtte for år 2002.

Kap. 4795 Kulturelle og almenntilgode formål (jf. kap. 1795)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
01	Driftsinntekter	5 015	4 531	5 266
11	Salgsinntekter	1 993	604	
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	349		
16	Refusjon fødselspenger	884		
18	Refusjon sykepenger	1 326		
	Sum kap. 4795	9 567	5 135	5 266

Bevilgningsforslaget på post 01 gjelder tilskudd fra Kulturdepartementet ifm. opprettelse av 18 nye stillinger ved Forsvarets musikk og bil-

lettinntekter fra Norsk hjemmefrontmuseum. Inntektene er videreført på samme nivå.

Kap. 4799 Militære bøter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
80	Militære bøter	1 331	1 109	1 109
	Sum kap. 4799	1 331	1 109	1 109

Inntektene gjelder militære bøter og er budsjetteknisk basert på erfaringstall.

Kap. 2463 Forsvarsbygg**Post 24 Driftsresultat, overslagsbevilgning**

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2000	Saldert budsjett 2001	Forslag 2002
24.1	Driftsinntekter	-228 083	-238 045	-4 261 270
24.2	Driftsutgifter	210 743	238 045	4 261 270
24.3	Til reguleringsfondet	17 340		
Sum kap. 2463		0	0	0

Organisasjon og økonomi

Ved behandlingen av St.prp. nr. 77 (2000-2001) jf. Innst. S. nr. 343 (2000-2001) Omlegging av Forsvarets eiendomsforvaltning, samtykket Stortinget i at samtlige oppgaver knyttet til Forsvarets eiendomsforvaltning samles i en forvaltningsbedrift direkte underlagt Forsvarsdepartementet. Dette medfører at det tidligere Forsvarets bygningstjeneste og eiendoms-, bygg og anleggselementene ved de lokale forvaltningsmyndighetene i Forsvarets militære organisasjon fra 1. januar 2002 samles i en ny forvaltningsbedrift som vil hete Forsvarsbygg (FB).

FB vil i hovedsak basere sin inntjening på husleie og oppdrag fra sine kunder, hvorav Forsvarets militære organisasjon er den største. I tillegg utfører FB spesielle oppdrag for departementet. Kap. 2463 vil gi et bilde av omsetningsvolumet til den nye etaten, med inntekter og utgifter som balanse- rer på 4 261 mill. kroner for 2002.

FB planlegger virksomheten ut fra det oppdragsomfang og de inntekter som etaten forventer å motta fra oppdragsgiverne. Tabellen nedenfor viser forventet omfang av de ulike delene av virksomheten i 2002. Husleien vil i det første året av omleggingsperioden i hovedsak dekke drift, og medfører at vedlikehold vil bli holdt på et minimumsnivå. Det tas sikte på at husleien blir fullt ut kostnadsdekkende i 2005 eller tidligere.

Regjeringen er innstilt på å legge til rette for å innføre en såkalt kulantprosjektordning for FB etter mønster av den ordning Statsbygg har. Stortingets forsvarskomite har uttalt seg positivt om kulantprosjektordningen og fullmakter tilsvarende de Statsbygg har, jf. Innst. S. nr. 343 (2000-

2001). Hensikten er å bedre den økonomiske fleksibilitet i forbindelse med investeringstjenestene, noe som har betydning spesielt i omleggingsperioden.

De berørte departementer arbeider nå med utformingen av ordningen, tilpasset FBs situasjon, herunder konkrete fullmaktsforslag. Forsvarsdepartementet vil komme tilbake til Stortinget med dette i 2002.

Oppgaver

Nye investeringsprosjekter skal gjennomføres med lavest mulig risiko med hensyn til kostnader og kvalitet, og innenfor de rammer som lover og regelverk setter. Det vil bli opprettet en egen prosjektorganisasjon for utbygging av de fasiliteter som trengs for å gjennomføre omleggingen av Forsvaret slik som beskrevet i St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Det vil videre bli etablert en egen prosjektorganisasjon som skal ivareta avhending av de eiendommer, bygg og anlegg som Forsvaret ikke lenger har behov for etter gjennomføring av omleggingen.

Tabell 6.16 Budsjettert omsetning, Forsvarsbygg 2002 (i 1000 kr)

Investeringstjenester	2 315 270
Drifts- og vedlikeholdstjenester (husleie)	1 836 000
Andre inntekter	110 000
Sum	4 261 270

Etatens spesialkompetanse på områder som fortifikasjon, ammunisjonssikkerhet og skytestøy skal opprettholdes, og i nødvendig grad styrkes. Forsknings- og utviklingsvirksomhet skal gjennomføres etter gjeldende planer og direktiver. Det

skal legges vekt på fortsatt samarbeid med relevante institusjoner. Satsing på samarbeid innenfor felter som miljø, byggeprosesser, forvaltning, samt drift- og vedlikehold vil videreføres.

Forsvarsdepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2002 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 1700-1795, 2463	Kr	27 656 918 000
b. Sum inntekter under kap. 4700-4799	Kr	724 797 000

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2002, kapitlene 1700-1795, 2463, 4700-4799

I Utgifter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
1700	Forsvarsdepartementet			
	01 Driftsutgifter	146 658 000		
	73 Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	7 500 000	154 158 000	
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)			
	01 Driftsutgifter	47 826 000		
	43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000 000		
	51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	160 458 000		
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	52 133 000		
	78 Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	99 000 000	379 417 000	
1720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)			
	01 Driftsutgifter	1 123 294 000	1 123 294 000	
1723	Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 4723)			
	01 Driftsutgifter	58 750 000	58 750 000	
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)			
	01 Driftsutgifter	2 294 356 000		
	50 Overføring Statens pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	66 069 000		
	70 Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	8 500 000		
	90 Lån til private, <i>kan overføres</i>	1 000 000	2 369 925 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
1731	Hæren (jf. kap. 4731)			
	01 Driftsutgifter	4 354 933 000	4 354 933 000	
1732	Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)			
	01 Driftsutgifter	2 647 003 000	2 647 003 000	
1733	Luftforsvaret (jf. kap. 4733)			
	01 Driftsutgifter	3 691 716 000	3 691 716 000	
1734	Heimevernet (jf. kap. 4734)			
	01 Driftsutgifter	699 342 000	699 342 000	
1735	Forsvarets etterretningstjeneste			
	21 Spesielle driftsutgifter	600 539 000	600 539 000	
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)			
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, postene 45 og 47</i>	620 393 000		
	44 Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 47</i>	147 000 000		
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 266 846 000		
	47 Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, postene 01 og 44</i>	1 839 819 000		
	48 Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	270 443 000		
	75 Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	180 000 000	9 324 501 000	
1790	Kystvakten (jf. kap. 4790)			
	01 Driftsutgifter	625 725 000	625 725 000	
1791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)			
	01 Driftsutgifter	191 896 000	191 896 000	
1792	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)			
	01 Driftsutgifter	1 242 385 000	1 242 385 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
1795	Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 4795)			
	01 Driftsutgifter	127 239 000		
	47 Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 47</i>	25 000 000		
	60 Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	40 100 000		
	72 Overføringer til andre	995 000	193 334 000	
2463	Forsvarsbygg			
	24 Driftsresultat, <i>overslagsbevilgning</i>			
	1 Driftsinntekter	-4 261 270 000		
	2 Driftsutgifter	4 261 270 000		
	Sum alle		27 656 918 000	
	Sum departementets utgifter		27 656 918 000	

Inntekter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Alle				
4720	Felles ledelse og kommando-apparat (jf. kap. 1720)			
	01 Driftsinntekter	19 309 000	19 309 000	
4723	Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 1723)			
	01 Driftsinntekter	285 000	285 000	
4725	Fellesinstitusjoner og inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)			
	01 Driftsinntekter	83 956 000		
	70 Renter låneordning	1 965 000		
	90 Lån til boligformål	4 527 000	90 448 000	
4731	Hæren (jf. kap. 1731)			
	01 Driftsinntekter	74 609 000	74 609 000	
4732	Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)			
	01 Driftsinntekter	42 805 000	42 805 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
4733	Luftforsvaret (jf. kap. 1733)			
	01 Driftsinntekter	100 511 000	100 511 000	
4734	Heimevernet (jf. kap. 1734)			
	01 Driftsinntekter	2 467 000	2 467 000	
4760	Nyanskaffelse av materiell, nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)			
	47 Salg av eiendom	80 000 000		
	48 Fellesfinansierte bygg- og anleggsinntekter	270 000 000		
	49 Salg av boliger	20 636 000	370 636 000	
4790	Kystvakten (jf. kap. 1790)			
	01 Driftsinntekter	327 000	327 000	
4791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)			
	11 Salgsinntekter	17 025 000	17 025 000	
4795	Kulturelle og almenntilgode formål (jf. kap. 1795)			
	01 Driftsinntekter	5 266 000	5 266 000	
4799	Militære bøter			
	80 Militære bøter	1 109 000	1 109 000	
	Sum alle		724 797 000	
	Sum departementets inntekter		724 797 000	

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

1. inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
2. inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2002 kan:

1. foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725		Fellesinstitusjoner og utgifter under Forsvarsdepartementet	
	01	Driftsutgifter	50 mill. kroner
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter	682 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	01	Driftsutgifter	350 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter	984 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	01	Driftsutgifter	242 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	22 039 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	01	Driftsutgifter	25 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	01	Driftsutgifter	34 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 50 mill. kroner utover det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	5 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg, henholdsvis post 45 Store nyanskaffelser og vedlikehold og post 47 Salg av eiendom.

VI

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan:

1. fastsette Forsvarets organisasjon slik det går fram av redegjørelsen i foreliggende proposisjon.
2. fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimeverntjenesten slik det går fram av foreliggende proposisjon.
3. gi øvrige bestemmelser slik det går fram av foreliggende proposisjon.
4. verve personell innenfor rammen av de foreslåtte bevilgninger.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder kategori-1 materiellprosjekter og større bygg- og eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i foreliggende proposisjon, innen de kostnadsrammer som er anført.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i foreliggende proposisjon, herunder endrede kostnadsrammer.

3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer av lavere kategori, samt byggeprosjekter med en nasjonal andel som ikke overstiger 100 mill. kroner.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 45, 44, 47 og 48 fritt mellom objekter, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i foreliggende proposisjon.
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at:

1. Kongen for 2002 kan overdra eiendommer, bygg og anlegg som Forsvaret ikke lenger har behov for, til kommuner eller til overtallig personell i Forsvaret i forbindelse med utnyttelse av etablissementer til næringsutvikling. Overdragelsen kan skje vederlagsfritt, eller med redusert vederlag der dette anses hensiktsmessig.
2. Forsvarsdepartementet for 2002 kan:
 - a) avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris.
 - b) avhende fast eiendom til en verdi av inntil kr 100 000,- vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.
 - c) gi forskudd til befal og sivile som må flytte grunnet organisasjonsendringer ved nyetablering av egen bolig, jf. Innst. S. nr. 182 (1990-91). Forskudd belastes kap. 1725 Fellesinstitusjoner og utgifter under Forsvarets overkommando, post 90 Lån til private og tilbakeføres kap. 4725 Fellesinstitusjoner og utgifter under Forsvarets overkommando, post 90 Lån til boligformål.

Vedlegg 1

Ordninger i tilknytning til verneplikten

I det etterfølgende gis en oversikt over de bestemmelser som gjøres gjeldende for verneplikten i 2002. Dette er i hovedsak en sammenfatning av tidligere vedtaksposter for ordninger som vil bli videreført uten nevneverdige endringer. For detaljene i vedtaksformuleringene vises det til St.prp. nr. 1 (1989-90) og B.innst. S. nr. 7 (1989-90). Senere tids ordninger er anført med budsjettåret i parentes.

Ordninger i tilknytning til førstegangstjenesten

Det forutsettes at tjenestetidsreduksjonene ikke vil få konsekvenser for beredskap eller svekke rekrutteringsgrunnlaget for flernasjonale fredsoperasjoner. Eventuelle utdanningsmessige svakheter skal i størst mulig grad tas hensyn til ved mobiliseringsfordeling av mannskapene, f.eks. ved at de overføres til Heimevernet.

Særordninger

Arbeidsledige har prioritet ved innkalling til førstegangstjeneste. (1990).

Personell med eneomsorg for barn gis utsettelse med førstegangstjenesten så lenge denne status vedvarer og inntil utløpet av det år den vernepliktige fyller 33 år. (1991).

Personell som driver selvstendig husdyrhold gis under særskilte vilkår utsettelse med førstegangstjenesten så lenge denne status vedvarer og inntil utløpet av det år den vernepliktige fyller 33 år. (1998).

Fellesbestemmelser

Til hjelpetjeneste i tilknytning til repetisjonstjeneste og etterutdanningskurs kan det kalles inn vernepliktige, som ikke er mobiliseringsdisponert til militær avdeling eller ved Forsvarets fellesinstitusjoner.

Vernepliktig personell (befal og menige) som er mobiliseringsdisponert ved staber eller avdelinger, og som det er påkrevet å trene eller å øve hvert år, kan kalles inn til kort repetisjonstjeneste/kurs hvert år.

Vernepliktig og utskrevet befal kan innkalles til etterutdanningskurs av inntil 12 dagers varighet. Hæren kan kalle inn vernepliktig og utskrevet befal som sier seg villige til sjefsstillinger og forutbestemte nøkkelstillinger på lavere og midlere nivå, til etterutdanningskurs av inntil fem ukers varighet (1996).

Innkallinger for repetisjonstjeneste/-kurs skal skje innen rammen av det totale antall dager og antall ganger som er fastsatt for slik tjeneste.

Leger, tannleger, veterinærer, farmasøyter, psykologer, teologer og studenter i disse fag som har gjennomført 12 måneders førstegangstjeneste, og som er utskrevet til (rulleført ved) Forsvarets overkommando/sanitetsstaben eller Feltprestkorpsset, kan innkalles til 90 dages tjeneste ved stab eller avdeling. Leger kan i stedet gjøre tjeneste ved styrker i utlandet hvor Norge deltar. (2000).

Teologer som har gjennomført 15 måneders førstegangstjeneste, kan pålegges repetisjonstjeneste tre ganger. (1995).

Vernepliktig personell som gis utsettelse med sin tjeneste, kan kalles inn til avtjening av resttjeneste ved andre avdelinger, uansett rulleførende enhet og om nødvendig i annen budsjettermin.

I tillegg til repetisjonstjenesten kan vernepliktig og utskrevet befal, menige spesialister og spesielle faggrupper for en mindre del av den enkelte avdelings organisasjonsplan i krig gis inntil 10 dagers tjeneste. Befal og spesialister i HV kan gis inntil 3 dagers tjeneste.

Felles øvre grense for samlet ordinær tjenesteplikt er 19 måneder.